

JEGYZÉKEK, MUTATÓK, KÉPEK, DOKUMENTUMOK

A szövegközlésben előforduló rövidítések

A. = anno	H., Hung., Hungar. = Hungarus
Acad. = Academia, Academicus	h. t. i. = hogy tudniillik
a. d., AD = anno Domini	Idv. = idvezült
ante diem	Ill., Illustr. = Illustrissimus
Ai. = anni	l. s. = locus sigilli
An. = anno	Magnif. = Magnificus
annakf. = annakfelette	M. = Méltóságos
Ao. = anno	Medicus
b. = becsületes	M., Mélt., Méltos. = Méltóságos
b. e. = boldog emlékezetű	M., Med. = Medicus
B. N. Enyedi = Bethlen Nagyenyesi	m. h. = minthogy
Bold. Assz. Hav. = Boldogasszony hava	m. hogy = minthogy
C. = Collegium	minth. = minthogy
Comiti	mk = maga kezével
Celeb., Celeber. = Celebro; Celebris	ms = manuscriptum
Coll., Colleg. = Collegium	mtk = maga tulajdon kezével
commend. = commendatio, commendatoria	N. = Nagyságos, Nemzetes
Cib., Cibi = Cibinium	NB. = nota bene
d. = die	nro. = numero
D. = Doctor	Ord. = ordinis
datum	P., Pr., Prof. = Professor
Dat. = datam	pereg. = peregrinus
Dab. = dabam	p. o. = példának okáért
den. = dénár	Prov. = Példabeszédek
Deus O. M. = ... optimus maximus	P. s. = postscriptum
dignit. = dignitas	Publ. = Publicus
Dn., DN. = Domino	R., Ref., Refr., Rfr. = Reformatus
Doct. = Doctor	Réfor., Reform., Reformat. = Reformatus
Eszt. = esztendő	Praef. = Praefectus
Excell. = Excellentissimus	S. = sanctus
F., Fels. = Felséges	Sig. = signatum
Facult. = Facultas	S. P. D. = salutem plurimam dicit
Fl., Flor. = florenus	sz., Sz. = szent
Fl. Rh. = Florenus Rhenensis	Sz. T. S. = Széki Teleki Sándor
flz. = florenus	Stipend. = Stipendiarius
G., Gr. = Gróf	T. = Tiszteletes
Gn. = Generosus	Tekintetes
gross. = grossi	tall., Tall. = tallér
Gubern. = Gubernium, Gubernator	Theol. = Theologia
h. = hogy	Ti., Tisz., Tiszt. = Tiszteletes
	Ungr. = Ungarus

ált. = általában
 átv. = átvitt értelemben
 br. = báró
 e. = előtt
 c. = című
 cs. = család
 fn = főnév
 gr. = gróf
 h. = helyesen
 hatsz. = határozószó
 hg. = herceg
 id. = idősebb
 ifj. = ifjabb

k. = körül
 körüli
 m. = melléklet
 magy. = magyar
 mh. = meghalt
 mnév = melléknév
 nyj. = nyelvjárás
 özv. = özvegy
 sz. = született
 század
 u. = után
 v. = vagy
 vki = valaki
 vmi = valami

Személy- és helynévmutatónk tartalmazza peregrinusaink legfontosabb életrajzi adatait (a jegyzetet is pótolja egyben), kitér a szövegbeli utalásokra, ahol ez a szöveg megértéséhez feltétlenül szükséges; felveszi a helységek (és személynevek) levelekben előforduló régies alakját is, s megadja — ahol ez ideríthető volt a helységek mai elhelyezkedését. Kivételek ez alól a történelmi Magyarország helynevei, amelyeket egységesen a Lipszky János-féle helységnévtár alapján vettünk fel. A helynévmutatóban ha a régi v. hibás alakváltozatok, és a mai alak között betűnyi eltérés van, zárójelet használtunk. Személynévmutatónkban zárójelben adtuk meg egy-egy név alakváltozatait, ugyanígy zárójelet használtunk, ha egy alakon belül csak betűnyi eltérés van, s ha valaki megkülönböztető melléknévét nem használta. Több helyen, ha a levélbeli adatok nem teszik egyértelművé, hogy az adott szó-

végzésletben kiről van szó, megadjuk a másik, esetleg másik két személyt, s ezek adatait, akikről a kor átnézett irodalma, forrásanyaga alapján szó lehet, remélve, hogy ezzel a további kutatást segítjük elő. Mutatónk a *főszövegben* előforduló személy- és helyneveket tartalmazza.

A mutatók elkészítéséhez az általában használt szakirodalmon kívül segítséget nyújtott Jakó Zsigmond—Juhász István Nagyenyedi diákok 1662—1848, valamint G. Henk van Graaf A németalföldi akadémia és az erdélyi protestantizmus a XVIII. sz.-ban 1695—1795 c. művek. Sok születési, halálozási évszám, hivatali beosztás megállapításában, pontosításában segítségünkre volt az erdélyi gubernium és az erdélyi kancellária megfelelő iratanyaga. Munkánk sok ponton kapcsolódik Zoványi Jenő Egyháztörténeti lexikonához, több helyen átvéve, néhány helyen kiegészítve, pontosítva adatait.

abbreviál = rövidít
ab illo tempore = attól az időtől fogva
abjecte = rangjához méltatlanul, hitványul
abludál = különbözik, elüt
abortus = pusztulás
absentál = távol van
absentia = távollét, hiányzás
absque misericordia = könyörület nélkül
Academiai Senatus = Egyetemi Tanács
academica promotio = egyetemi előrehaladás
academicus, academizáns = külföldi egyetemen tanuló (ill. ott végzet, volt) diák
acatholicus = nem katolikus
accedál = hozzájárul, segít
accludál = mellékel, csatol
acclusa = levél melléklete
accomodál = alkalmazza magát, (alkalmazkodik)
acomodatio = készség, gondoskodás, bánásmód, alkalmazkodás
accurate = pontosan, gondosan
accusál = vádol
Acheronticus senex = a túlvilág küszöbén álló öreg
acquiescentia = megnyugvás, vigasztalás
acquirál = összegyűjt, szerez
actu = cselekedettel
actu frual = tevékenyen él, tényleg használnál
ad contentum = megelégedésére
adfectio = ld. affectio
adhibedál = alkalmaz, használ
aditus = lehetőség, alkalom
adjiciál = hozzátesz, hozzácsatol
adjungál = hozzákapcsol; megnyer
Adjutant = segédtsízt
ad majorem experientiam = bőségesebb tapasztalatszerzésre
admaturál = siettet
adminiculum = támasz, segéd, segédeszköz

administrál = intéz(kedik)
ad minus = legalább
admirál = csodál(kozik)
admittál = küld, bebocsát, megbocsát
admoneál = figyelmeztet
admonitio = intés, intelem, figyelmeztetés
admonitus lévén = mivel figyelmeztettek
adoptivus = befogadott, csatlakozott
adornál = előkészít, rendez; díszít, ékesít
ad politicum statum = a politikai dolgok irányába
ad stuporem (vagjon) = bámulatra méltó
ad summum = legfeljebb; legalább
ad tempus praeifixum = a megbeszélt időben
ad terrificationem ejusdem = az ő elrémisztésére
ad ulteriora = utoljára, végül is
ad ulteriorem dispositionem = a végső, legközelebbi rendelkezésig
ad votum = szavamra
ad votum sufficiál = megfelel a kívánságnak
aemulatio = versengés, vetélkedés
aequál = felér vmivel
aequi bonique consulat = méltóképpen és igazságosan dönt
aequus et prudens = méltányos és bölcs
aerarium = kincstár
aestimál = becsül, értékkel
aetas = kor
affectio = jóindulat
affectus = állapot
afficiál = hatással, befolyással van vkire; megviselt állapotba kerül
agal = intéz
agens = ügyvivő (az erdélyi felek ügyeinek hivatalos képviselője a bécsi hatóságoknál)
a(g)gratuál = szerencsét kíván, kifejezi örömét

agratulatoriai vers = szerencsekívánó vers
agnoscal = felismer; elismer
ajándék(on), (ajándékpostá stb.) = fizetés nélkül, ingyen(es)
ajer = levegő
alacritás = élénkség
alias = egyébként
aliquem inveniet locum = kapjon némi megbecsülést
allaborál = iparkodva hozzátesz
altercatio = vitatkozás
altius imprimal = mélyen emlékezetbe vés
alumnia = ösztöndíj
alumniai beneficium = ösztöndíjas javadalom
alumnia succedál = ösztöndíj illeti meg
alumnial obtineál = ösztöndíjban részesül
alumnial usual = ösztöndíjat élvez
alumnus = ösztöndíjas diák
a mea parte = a magam részéről
a memoria hominum = emberemlékezet óta
amica violentia = barátságos erőszakkal
amnesia = feledés
amnestiabol excludat exul = közkegyelemben nem részesült száműzött
amoveál = elmozdít, eltávolít, elhárít
amplectál = elfogad, magára vállal
angaria = fuvarrobot
angustia = szorultság, szűkös állapot
annectal = csatol
anni ejusdem... = ugyanazon év...
anni praeterlapi... = az elmúlt év
anni praesentis = folyó év...
anni praeteriti... datált = az elmúlt évnek a... keltezett
anni proxime elapsi = tavalyi évnek a...
anno praeterito = tavaly
annorum... = ...éves
annuatim = évenként
annumeral = hozzászámít, hozzásorol
ante consummatam experientiam = a gyakorlat befejezése előtt
antequam = mielőtt
ante tempus = idő előtt
antevertal = megelőz vmit, elejét veszi vminek
anticipál = előrehoz; a vártnál előbb elér; sejtet, előregez
antiquitás = régi dolgokkal foglalkozó tudományok, régiség
Antiquitatum Studiosissimus = igen jól ért a régi dolgokhoz
anxia sollicitudo = nyugtalanító gond
anxietas = szorultság, szűkös állapot

a parte = részünkről
aperial = feltár
aperte = nyíltan, világosan
a Planeták conjunctioja = a bolygók egymáshoz való viszonya
Apostata = hitehagyott
apparatus = készültség; felszerelés
appendál = rábíz
applaudál = tiszteletét fejezi ki, örül
applicál = alkalmaz
apprehensio = sértődés, harag
ap(p)robál = helyesel, megelégszik vmi-vel, jóváhagy, engedélyez
a radice virgis virilis = a hím vessző tövétől
arbitrium = határozat, döntés; hatalom
archicancellarius = főkancellár
arendál = bérbe vesz (földet, házat)
arectal = letartóztat, őrizetbe vesz
argentinal pénz = moneta argentea, ezüstpénz
argumentum = érv, indok, bizonyíték, tartalom, ok
argumentummal remonstrat = érvekkel bizonyít
arkus papír = ívpapír
armada = hadsereg
armata manu = fegyveres erővel
armatura = fegyverzet, hadsereg
Armistitium = fegyverszünet
arrectis auribus = fülleit hegyezve, feszült figyelemmel
artificiose imitál = művészi utánoz
assecurál = biztosít, megerősít
assequal = elér, véghezvisz
assignál = juttat, kiutal
assistentiával toveál = támogatással siet segítségére
átani = ártani
athleta = hős
atqui = márpedig, pedig hát
atrabile impregnált = gyanakvó előítéletekkel fertőzött
attestal = bizonyít
at(t)estatum = igazolás, tanúsítás
auctio = árverés
auctiot instituál = árverést rendez
aud(i)entia = kihallgatás, fogadás
Auditorával Disputatit Claudaltatni = hallgatójával értekezést készíttetni
augeál = növel, bővít
Aula = udvar
Aula demanalja = az udvar rábízta
author = szerző; értelmi szerző; kitalálója vminek

authoritas = tekintély; vmire való hatalom
avide = kíváncsian, türelmetlenül

bagasia = poggyász
bánkó = itt: bank (pénzintézet)
barbarus = bennszülött
basa dohány = finom török dohányfajta
batalion = zászlóalj
Batalion Praesidium = őrszászlóalj
beesküszik = hivatalba, szolgálatba, városi polgárok közé álláskor, vallásváltoztatáskor esküt tesz
Bellum Civile = polgárháború, belviszály
beneficium = javadalom, ösztöndíj; jótétemény
beneficiumot obtineál = javadalomra tesz szert
beneficiumra admittál = ösztöndíjban részesít
beneplacitum = tetszés
bene quidem = ugyan jól
benigne excipiál = szívélyesen fogad, szívesen lát
beszerkeszt = vmi úton-módon, fortélyal a kiválasztottak közé bejuttat vkit
bokály edény = önmázás edény v. fajansz; mnévként csak Erdélyben
bona fide = becsülettel, jóhiszeműen
bonum = vkinek a java
bölcs iudiciumu Favor = bölcs belátású jóindulat
brevi = rövidesen
brevibus = rövidebben, röviden
breviter = röviden
brigadier = dandárparancsnok
busit = kéréssel terhel, háborgat vkit

campania = ld. *compania*
candide = becsületesen, tisztán
canicula = nyár
caelestis = égi
caeterum = egyébként
campament, campement = táborozás
campus = tér, térség, lehetőség
canális = csatorna, víztároló
candor = becsületesség, őszinteség
cantoronként = negyedévenként
capacitás = képesség; hatóerő, teljesítő-képesség
capax = alkalmas
capitul = megadja magát
cardinalis (fn) = bíboros

cardinalis (mn) = fő, sarkalatos
cartaceum munusculum = papírból való apró ajándék
cartilagotska = porc
casu quo = vmilyen okból kifolyólag
casus = eset
causál = okul felhoz, okol, okoz, vádol
causát annectal = az indokot valami mellé sorolja
cautio = jótállás, kezesség
Cämmerling = Cammerlengo: pápai tisztségviselő, a számvévőszék legfontosabb felügyelője
cedal = juttat, átenged vkinek vmit
celerius opinione = gyors értesülés alapján
cellula = kis oella, kamra
celnai bor = Celnán szűrt bor
censura = ítélet, vélemény, megbírálás
censuriát sustineál = megrovásban részesül; elhalasztja az ítéletet
cepa = hagyma
Cephalica fű = fejfájás ellen való orvosság
ceremonia = szertartás; eljárásmód
certiorál = értesít
certissimum = holtbiztos
certo fine = bizonyos céllal
chirográtum = kézírás
Chirurgicum instrumentum = orvosi eszközök
Chymian tractaltatik = a vegyészeti foglalkozik vele
circa finem ... = vége körül, ... felé
circa hocce punctum = ezzel a ponttal kapcsolatban
circa medium ... = ...közepe táján
circa medium mensis = a hónap közepe táján
circinus = körző
circiter = körülbelül
circumstantia = körülmény
circumveniál = közbenjár
cital = idéz, hív, rendel
clarifical = megvilágosít (átv.)
Clarissimus = „legfényesebb” (címzésben)
classis = hajóhad
claudál = befejez, bevégez
clientela = pártfogás, védnökség
clientelaris obligatio = a pártfogó iránti köteleesség
cogal = sürget, unszol
cognitio = ismeret, jártasság
cohaerenter premálatni = szakadatlanul terhelgetni

colál = művel; használ
collecta directora = a gyűjtés irányítója
collocálja magát = elhelyezkedik, helyet talál
collocatio = elhelyezés, juttatás, áthelyezés
colludál = összejátszik
colonellus = ezredes
columna = hasáb
comes = kísérő, útitárs, gróf
comitiva = kíséret
com(m)anderoz = irányít, vezényel
commendatio, commendatoria = ajánlás
commendans, commendérozó = parancsnok
commendéroz = elküld, rábiz
commensális = kedvezményes étkeztetésben részesülő
commercium = kereskedelem
commerciuma in mercatura = kereskedelmi kapcsolata
commercium intercludáltatása = kereskedelmi kapcsolatok megszakítása
commissariatús (provinciális) = tartományi biztosság (összekötő szerv a katonaság és a polgári kormányzat között, mely az adóügy intézésén kívül a hadsereg anyag, élelem és szállítási szükségleteiről gondoskodott)
committal = elrendel, megbízást ad
commode = kényelmesen
commoditas = alkalmas időpont
commorál = időz(ik)
commoráló = található
communicans = összekötő
compania = társaság; összecsapás, háború
compareal = megjelenik, odamegy; jelentkezik
compellál = elér valakit; felkeres; vádol
compendiumot suppeditál = nyereséget hoz
compendizál = rövidre szab
competens, competitor = pályatárs, aki ugyanarra pályázik
complaceál, complatiál = tetszik, tetszeni igyekszik, örömet szerez
complectál = tartalmaz
complementizál = tisztteleg
completus = teljes
complex = vkivel szoros kapcsolatban lévő
complexio = összeköttetés, kapcsolat
compositio = összetétel; megállapodás
computál = kiszámít, elszámol

concanbium = cserekapcsolat
conceptusu = észjárású, fogalmazású
concidál = megromlik, elzúlik
concipiál = jól megjegyvez valamit
concludál = következtet, megállapodik
conclusum = vélemény
concubina = ágyas, szerető
concurrál = erélyesen fellép
condescendál = hajlandó vmire, leereszkedik vmeddig (átv.)
conductus = együttes vélemény
conditio = körülmény, feltétel
condoleál = fájlal, gyászol
condonál = elnéz
conferal = elbeszél, tanácskozik; átad, átenged
confessive = bevallottan
confidentia = bizalom
confirmál = megerősít; erősen tartja magát vmihez
conformál = tájékoztat, értesít
confuse = zavarosan
conjiál = sejt, gyanít
conjunctim = együtt, közösen
conjunctio = kapcsolat; házassági kötelek
conjunctura = állapot, helyzet; kapcsolat
connexio = kapcsolat; következmény
conscientiose = lelkiismeretesen; egyetértőleg
consensus = megegyezés, megállapodás
consentiál = egyetért
consequentia = következtetés
consequentiaikat nectál = végső határozatot hoz
considerál = megfontol, meggondol
consignál = felir
consolál = (meg)vigasztal, biztat
consonuál = beleegyezik
constans = állhatatos, kitartó
constanter = állhatatosan
constantissime perseverál = állhatatosan kitart
constat = kerül (vmibe), kitesz (vmenyinyit)
consternatio = zűrzavar, riadalom
constitutio = állapot, rend, rendelkezés, intézkedés
consulál = tanácsot kér, törődik vmi-vel, gondoskodik
consumálódik = létrejön, befejeződik
contagio = járvány, ragály
contemnál = megvet, lebecsül

contem(p)tusnak ne imputállják = ne gondolják azt, hogy megelégtünk a dologt
contentál = kielégít
contentim = elégedetten
contentum = kielégítés, megelégedettség
contestal = tanúsít, nyilvánítt
contignatio = emelet
contineál = visszatart, tartóztat
continentiahoz conformal = tartalomhoz alkalmazkodik
continuo exerceáltat = folyamatosan gyakorlatoztat
continuus = folytonos
continuuskodik = folyamatosan vmilyen állapotban van
contractuális = szerződéssel kapcsolatos
contrariom = vminek az ellenkezője
contrarius = ellenséges
contrascriba = a diákautonómia második képviselője
contrascribai officium = a diákautonómia képviselőjének hivatala
contrectál = megtapogat
curiose expiscal = kíváncsian kifürkész
contribuál = hozzájárul, eloszt
controversia = ellenkezés
conveniál = megegyezik, közösen elhatározz
conventionalis = szokásos; szerződéssel kapcsolatos
conversal = társalog, vkinek társaságában van
convictorium; convicturium = szállás, étkezőhely
convocal = összehív
coperta, cooperta = boríték
coqua = főző asszony
coram = személyesen
coram me = jelenlétemben
corroborál = megerősít
credentia = pohárszék
creditor = hitelező
creditoriumot contentál = kifizeti az adósságát
crisis = döntés
cultura = természet, művelés
cum fiducia = bizalommal
cum honore = becsülettel
cum humillima venia = a legalázatosabban engedelmet kérve
cum omnibus adjunctis = mindennel együtt, ami hozzátartozik
cum omnibus circumstantiis = minden körülménnyel együtt

cum omnibus particularitatibus = minden részletre kiterjedően
cum omni devotione = a legnagyobb alázattal
cum plenaria instructione = mindenre kiterjedő útbaigazítással
cum pleni protestatione = a legnagyobb tiltakozás közepette
cum praecautione = kellő óvatossággal
cum specificatione = a jegyzékkel együtt
Curatoratus Status = gondnoki hivatal
curiositatis causa (v. ergo) = érdekesség kedvéért
curiosus Phisicus = érdeklődő, természet-tudós
... currentis = folyó (hó, év) ...-n
currier = küldönc, futár; közvetítő
cursus, curzus = egyetemi tanulmány, utazás, lefolyás; tartam
csáva = talán 'segítség' értelemben
csobolyó = lapos fahordócska; ital tartására és ivóedényül is haszn.
csutok = fatuskó, fatönk
csutura = szopóka
data occasione = alkalmadtán
debita és devota subjectio = köteles és alázatos engedelem
de caetero = ami a továbbiakat illeti
decedál = elmegy
Dechant = Decanus: a Rómában levő kardinálisok legidősebbike, ez a tisztség magával vonta az ostiai püspökség birtoklását is
declinál = eltér, alábbhagy
dedignál = méltatlannak tart
defalcalodik = levonódik, kárba vész
defectus tollálása = fogyatékoság megszüntetése
defendál = támogat, védelmez
defitiálnak = hiányosságokkal rendelkeznek
de fundo pacis = a béke biztosítékáról
degustál = megpróbál
dehortálja hogy desistálljon = inti, hogy hagyjon fel (vmivel)
delectatio = gyönyörködés, élvezet
deliberál = határoz, dönt
delineál = megtervez
Delphinn = (dauphin) francia trónörökös
demereál = kiérdemel; jó szolgálattal lekötelez vkit
de necesse disputal = kötelező értekezést készít

denegál = megtagad; megszüntet, megvon, abbahagy vmit
denominál = megnevez, kinevez
denunciál = üzen
Deo et Ecclesiae = Istennek és az Egyháznak
de particularitatibus = a részleteket illetően
depatiens impatientia = csillapíthatatlan türelmetlenség
dependeál = függ vmitől
dependentiát subeál = (vmitől) függő helyzetbe kerül
deplorál = elpanaszol
deponál = elhagy, letesz, elküld, letétbe helyez, kifizet (adósságot)
depraecal = kérlel, könyörög
de praesenti = jelenleg
deputál = küld, (ki)rendel
de reliquo = a többi dolgot illetően
describál = leír
dessignal ad residendum = tartózkodási helynek kijelöl
desistál = eláll vmitől
desperál = elveszti reményét, kétségbeesik
despiciál = lenéz, megvet
desponsált = megözyegyült
destinál = kijelöl
detegál = feltár, elmond; leleplez
de tempore = idejében
detentio = letartóztatás, akadályoz(tat)ás, megtartás, visszatérés
detineál = visszatart
detrimentum = kár, veszteség
deveniál = jut, kerül
devinciál = leköttelez, leköt, megnyer
devotiot contestál = tiszteletet tanúsít
devoveál = fogad, felajánl, szentel
dexteritás = ügyesség, okosság
dical = felajánl
dies = nap
dies Crucis = a kereszt felmagasztalásának napja (szept. 14.)
dies Reminiscere = nagyböjt második vasárnapja
differál = elhalaszt
dif(f)icilis = nehezmenyező, akadályozó
difficultas dedicalodik = nehézség keletkezik
diffidentia = bizalmatlanság
difficultás = nehézség
dignitás = méltóság
diligens = szorgalmas, gondos
dimissio = elbocsájtás, elengedés

dirimál = megszüntet
disceptatio = tárgyalás, megvitatás
disciplina = oktatás, tanítás
discretio = méltányosság, belátás
disgratia = kegyvesztettség
disgustalódik = elveszti a kedvét, elveszti mások rokonszenvét
dispendium = kiadás; kár, veszteség
dispensál = eloszt, szétoszt (gazdálkodik), elrendez
dissensus = nézeteltérés, ellentét
distincte = aprólékosan
distinctio = különbség
distinctus = sokféle, változatos
distractio = egyenletlenség, hiba
disturbium interveniál = zavar, háborúság jön közbe
ditio = vkinek fennhatósága alá tartozó terület; hatalmi jogkör
Divina providentia = isteni gondviselés
Doctoralis gradust ambial = doktori fokozatra pályázik
dört = tözeg
drajer = garas
dubius = kétséges
dudorog = didereg
duellum = párbaj; párbeszéd
duplicál = megkétszerez
durál = időzik, tart, marad
dux = vezér; herceg

ea lege = abban a törvényben
Eccleipsis = napfogyatkozás
Edel Knab = apród
edictum = rendelet
effectuál = megvalósít, véghezvisz
effectumban megy = végbemegy, megvalósul
efficiál = elintéz
effigies = képmás
együgyü = egyszerű, jámbor, hitvány, tudatlan stb.
ejtél = szász eredetű, erdélyi folyadék-mérték: kb. másfél liter
...ejusdem anni (mensis) = ugyanazon év (hónap) ...-n
...ekéje = ...kenyere
eleemosyna = ellátás
eludal = figyelmen kívül hagy, kijátszik
Enchiridion = kézikönyvecske
entzen-bentzen = haszontalan apróság
enumerál = előszámlál, felsorol
eo conditione = azzal a feltétellel
Ephorus = felügyelő

Epithalamium = menyegzői dal, -költetés
érdegelik = érint, érdekel (átv. is)
erigal = kijár, kieszközöl, emel, létesít
erogál = kifizet, kiad
eruptio = támadás
etiam atque etiam = ismét és újra
eventus = kimenetel, eredmény, siker
eventus docebit = majd a végén megtudjuk
evidentibus argumentis compensál = nyilvánvaló bizonyítékokkal viszonzó
ex agro Franequerano Frisiorum = ... földjéről
examen = vizsgálat, megfigyelés; vizsga
ex authenticis = megbízható forrásból
ex causis praegnantibus = fontos okok miatt
excedál = túlzásba viszi a dolgot
excellens = kiemelkedő, kiváló
Excellentissimus = „kiváló” (címezésben)
Excelsum Gubernium = Magas Főkor-mányszék
expiciál = kifogásol, háborgat, zaklat
ex circumstantiis = a körülményekből
excitál = indít, készítet
excludál = kizár
excolál = művel, gyakorol
excontental = kielégít, kifizet
ex Copiis = a másolatokból
excurral = gyorsan előrejut
excursio = kirohanás
excusatio = mentegetőzés
ex certissimis documentis = a legbiztosabb jelekből
excusatoria levél = igazoló levél
ex debito candore = kötelességszerűen
executio = végrehajtás (ítéleté)
executor = végrehajtó, aki a rábízott ügyet elintézi
exerál = nyilvánít, kimutat
exercéroztat = gyakorlatoztat
exercitált = tanúsított, gyakorolt
Exercitii Causa = gyakorlás miatt
exercitium = gyakorlat; testgyakorlás
ex fundamento = az alapoktól
exhaureálódik = kifogy, kimerül
exigentia = követelmény
exilium = száműzetés, számkivetettség
ex malitia = gonoszságból
ex nostris emanált = tőlünk származó
ex officio = kötelességszerűen
ex omni parte = minden részről
exornál = vmivel ellát
expectans = elváró, kívánó

expedial = felad, útjára indít, küld
expeditio = feladás, kibocsátás (levélé); küldemény; hadjárat
expensa = kiadás, költség
expensa impediált = a költség akadályozott
experial = tapasztal, tapasztalatot szerez, megismer
experientia = tapasztalat
explicál = kifejt, megfejt
exponál = kitesz, kiszolgáltató vminek
expressal = kifejezésre juttat vmit, tanúsít
expresse = kifejezetten
expressus = hír, közlemény, nyomtatott irat
ex privato assistál = magánérdekből marad meg (vmilyen állapotban)
expugnál = elfoglal
ex religiosioribus comparál = azok közül valónak tűnik, akik túlzásba viszik a vallásos buzgólkodást
exscriptio = leírás, recept
ex superabundanti = a fölöslegesség miatt
extendál = kiterjed; törekszik
extollál = dicsér, magasztal
extorsio = kieroszakolás, zsarolás
ex toto = teljesen, egészen
extractum = kivonat
extrahál = kivész, szerez; kivonatot készít
extrahálják az liquort = kivonják a nedvet
extra me = magamon kívül
extraneus = külföldi
extraordinaria, -us = rendkívüli, soronkívüli, kivételes
extra patriam = a hazán kívül
extra Sphaeram = érdeklődési körön kívül
extremitás = végső állapot, szélsőséges helyzet
exuálván vexálnak = vmiből kivetkőzve zaklatnak
exundatio = árvíz

facies = helyzet, állapot
facilis = engedékeny, belátó
facilitál = megkönnyít, segít, előremozdit
factio = párttevékenység; összeesküvés, érdekcsoport
facto consilio = tanácskozást tartván
factor = ügyintéző, megbízott
facultas = kar, szak

laemineus sexus = női nem
Fautor = pártfogó, jóakaró
taveal = kedvez
favor = kedvezés, kegy, jóindulat
febricitans = lázas
febris ardens = emésztő láz
fejér pénz = moneta argentea, ezüst pénz
feles = számos, sok
felicem me dicerem = szerencsésnek mondanám magam
felicissime = igen szerencsésen
felix successus = szerencsés kimenetel
felpredáltatás = elpusztítás, tönkretétel
feneklik = rajta marad
Fehndrich = zászlós
fertály = negyed
festinante calamo = nagy sietséggel (siető tollal, átv).
fida commoditas = hűséges illendőség
fide dignus = szavahihető, megbízható
fidelis = hűséges
fideliás = megbízhatóság, lelkiismeretesség, hűség
fide mea mediante = legjobb lelkiismeretem szerint
figmentum = ürügy, kifogás
finitis studiis = a tanulmányok befejezése után
firmis argumentis = erős érvekkel
firmiter = erősen
firnis = lakk
flajtz = talán 'legjobb' értelemben
flinta = kovás puská
floreal = virágzik
florenus Rhenensis = Rénes forint
fodor dohány = fodros levelű dohány
foedus = megállapodás, szövetség
foedust ineál = megállapodást köt
folnagy = falunagy, bíró
fomes = gyújtóanyag; uszító, buzdító
formalis = megszokott, elfogadott formájú
forma votum = esküforma
Fortalitium = erő
forum = piacter
tottáig (élete) = élete fogytáig
foveál = támogat
Fő Com(m)ando = főparancsnokság
fővény = finom szemcséjű homok
frequens = sűrű, gyakori
frequentia = gyülekezet, tömeg, sokaság, élénkség, nagy látogatottság
frequentál = látogat
frugalis = becsületes, derék

frustralodik = csalódik, hiába jár
frustralodik urgealasra = hiába szeretné elérni, csalódik
tundal = alapít
tundatio = alapítás, megalapozás
tundus = alap
tuse = hosszadalmasan
tülhegygel hall = nem megbízható forrásból, bizonytalanul hall vmit

garantiroz = biztosítékot ígér
gédelget = kényeztet, dédelget, gondoz
generale exercitium = általános hadgyakorlat
generalibus verbis = általánosságban
generalis = tábornok
Generális campimarsch = tábornagy
Generális vigil. Praefectus = vezérőrnagy
generaliter = általában, általánosságban
genérositas = nemesség, nemeslelkűség
Genethliacum = születésnap i költemény
Genista = szagos jeneszter
geniusa szerint = jóakarata szerint
genuine aperial = őszintén feltár
Gira = pénznem, (márka)
gradus = fokozat; rang, fok
granatéros = gránátos (kézi hajtású gránátokkal felszerelt katona)
grassál = terjed, dühöng, tombol, 'graszszál' (pl. járvány)
gratia = kegy, jóindulat, hála, bocsánat
gratia Deo = hála Istennek
gratiarum. actio = köszönetnyilvánítás
gratiát consideral = tekintetbe veszi a jóindulatot
gratiat demereal = kegyet érdemel ki
gratiose prospiciál = kegyesen gondoskodik
gratitudo = hála, köszönet
gratuita = ingyenes
gratuitus alumnus = tandíjmentes ösztöndíjas
gravis praetendens = súlyos dolgokat terjesztő
gubernator = kormányzó
Gubernium = Főkormányshék (kormányzati szerv Erdélyben)
gurdaly = gurdély; magasra nőtt és öszszegubancosodott kóros burján
gustus = ízlés

habitus = ruházat; megjelenés
hac conditione = ezzel a feltétellel

hac in parte = a dolognak e részében
hac vice = ez alkalommal
haereditariumot praetendál = örökséget követel
hajāt reā = törődik vele
hallatlan (virágmag) = híres, ismeretlen
hettizke = hacuka; felsőkabát
hiatus = fogyatékoság, űr
Hieroglyphicus = írással foglalkozó
his inclusis = ezeket ide csatolva
historia = érdekes esemény: történet; történelem
historica relatio = történeti elbeszélés
hoc addito = azt is hozzáfűzvé...
hoc erat praecipuum = azt hangsúlyozták
hoc est certum = az biztos
hoc respectu = ebben a tekintetben
horgas = pénznem
hostāt = külváros
hozzám subsentiált = irántam éreztetett, velem észrevétetett
hundczfut = csaló, gyáva, gazember (Hundsfoth)
hybernatio = téli szállás
hypochondriaca affectio = olyan állapot, amikor vki betegnek képzei magát

ibrik = edény, csésze
i(d) e(st) etc. = azaz stb.
idem qui supra = ugyanaz, aki fent
ignis borealis = északi fény
illustrál = dicsőít, napfényre hoz, megvilágít, érthetővé tesz
Illustis Titulus = „fényes” cím
imitál = az eredetit utánozva ábrázol vmit; színlel, utánoz
immediate = közvetlenül
immediatum ministerium = közvetlen szolgálat
immutabilis = megváltozhatatlan
impartiális = nem részrehajló, pártatlan
impedimentum = akadály
imperialis gróf = birodalmi gróf
impetrál = elér, kieszközöl, megszerez
impingál = kellemtelenséget okoz, ellenszegül vminek
implorál = könyörög, esdekel
imponál = vmit kiró, rászab vkire
importál = magával hoz, okoz, jelent
importalo = kitevő
importune = alkalmatlanul
importunus = alkalmatlan, erőszakos
importunus pulsator = alkalmatlan koptató

impossibile = lehetetlen
impracticabile = nem célszerű, kedvezőtlen
improperál = nehezményez
improvidens = tapasztalatlan
impudēter és imprudēter = szégyentelenül és oktanul
impurum maculatum = ocsmány, éreketelen dolog; piszkozat
in Amore = a szeretetben
inanis fabula = üres szóbeszéd
in antecessu = előre, előzetesen
inaska = fiatal legény
inaugurál = beiktat
in Augusto proximo = legközelebbi augusztusban
inclinatio = jóindulat, hajlam
includál = mellékel, csatol, befoglal, bezár, magába foglal; ellep, előnt (tenger a szárazföldet)
inclusa = csatolt küldemény
incommodal = alkalmatlankodik, terhére van
incultum Epistolium = hevenyészett levél
indicál = meghatároz, elrendel, megszab
in diebus antiquis = a régi napokban
indifferēter = megkülönböztetés nélkül
indigestio = rendezetlenség, zavar
indignálódik = méltatlankodik, bosszankodik
indigna patientia = kényszerű türelmeség
indorsal = vminek a hátára ráír vmit
indorsatio = vminek a hátán lévő írás
inducál = rávesz, unszol
industria = iparkodás, szorgalom
industriose = serényen, szorgalmasan, buzgón
in excusationem domini = ... úr mentiségére
in exemplaribus = példányonként, v. másolatokban
inexpertus = tapasztalatlan
inexpugnabili voce = el nem fojtható hangon
in Facultate Medica = az orvosi karon
intallabiliter = csálhatatlanul, egészen biztosan
informatus = értesült
intringál = megváltoztat, gyengít
ingemiscál = sóhajtozik
in genere, generalibus = általánosságban, általában
in gradu actuali = időszzerű állapotban

ingratus = hálátlan
ingredientia = jártasság
in his = ezeket a dolgokat illetően
in hoc statu = ebben az állapotban
in incognito loco = ismeretlen helyen
in initiis hujus anni = ez év elején
injuria = jogtalanság
injuriatás = jogtalan bántalom
in literis = levelében
in negotiis religionis = vallási ügyekben
in nomine Domini = Az Úr nevében
in omnem eventum = minden esetben,
 bármilyen történésként is
in particulari = a részleteket illetően;
 részletesen
in peregrinatione mea = tanulmányutam
 során
in peregrinationis cursu = a vándorlás
 folyamán
in peregrino solo = idegen földben
in perpetuum = folyamatosan
in perpetuum tollálják = beláthatatlan
 időre elhalasztják
in Persona = személyre vonatkozóan;
 személyesen
in praesenti = jelenleg
in praxi = gyakorlatban, ténylegesen
in publico = nyilvánosság előtt, köz-
 ügyekben
in publico compareál = nyilvánosság előtt
 mutatkozik
inquietalt = zaklatott, bántalmazott
inquiraltat = vizsgálatot indít
inquisitio = vizsgálat
in quo statu = milyen állapotban
in reductis visitál = visszafelé is látogat
in reposito = tartalékban
in rudibus = szál formájában
inscribál = címez, ajánl
in seminibus = magban
in sequestro = intézés alatt
insinual = beajánl, előterjeszt, bejelent
insinuatoria = értesítés, hizelgés
in specie = különösképpen; eredetiben
inspectio = felügyelet
Inspector = felügyelő
insperate = váratlanul
instál = kér, könyörög
instantia = kérés, folyamodvány
instantiát annexál = folyamodványt csa-
 tol
instellál(tatik) = beiktatják (tiszttségébe)
instruál = tanít, oktat
instructio = útbaigazítás, oktatás

instructio tenora = utasítás tartalma
instructus = ellátott
instrumentum = eszköz, szerszám
in Studiis = a tanulmányokban
in succursum Imperatoris = a hadvezér
 megsegítésére
insultus = bántalom, gyötrelmek
in summa = összesen
insuper = azonkívül
in suspenso = bizonytalan helyzetben,
 függőben
insinceritasnak notaja = hazugság bélye-
 ge
intacte = érintetlenül, sértetlenül
in tantum = annyiban
intempestiva revocáltatás = nem megfele-
 lő időben történő visszahívás
intentio, intentum = szándék, törekvés,
 elhatározás
intentionem secundam = törekvést támogat
intentus = vmire figyelő, vmi érdekében
 buzgólkodó
intercedál = közbenjár
intercessio = közbenjárás
Intercessor = közvetítő, közbenjáró
intercipiál = elfog
intercludál = elzár, kizár
interea = eközben
interes = kamat
interim = mindazonáltal, mégis
interim in genere = mégis úgy általában
interpellál = háborít, zavar
interponálja magát = beavatkozik, közbe-
 lép
interpositio = közbenjárás, közbelépés
inter privatos parietes = magunk között
interrumpal = kettészakít, félbeszakít,
 megszakít
interteneál = eltart
intervenál = közbejön, megakadályoz
interventia = beavatkozás
interventio = közbenjárás
intimál = közöl, utasít
intimatio = ajánlás, közlés
intimus = legbelső, bizalmas
intimus consiliarius = titkos tanácsos
intitulál = címez
in totum = teljes egészében
intra ambitum anni = egy éven belül
intra limites Germaniae = Németország
 határain belül
in transitu = átutazóban
introducál = bevezet

intrudálja magát = előtérbe tolakszik, fel-
lép

in turbido = a zavarosban

inutilis = haszontalan, hasznavehetetlen

inventio = találmány, lelemény, kitalálás

investitura = felülvizsgálási jog

invál = útjára bocsát, elindít

involvál = belegöngyöl

irreparabile malum erit = helyrehozha-
tatlan baj lesz belőle

irrevocabile = visszavonhatatlan; engesz-
telhetetlen

irrevocabile malum = elháríthatatlan baj

irruptio = betörés, támadás

ispotal = szegényház, kórház

item = továbbá

iteratis = más alkalommal is

iteratis vicibus = ismételten

iterato = ismételten

iusta affectio = méltányos jóindulat

izrom = izben, -szer

jactura = hányatottság, kár

jam satis est = már elegendő

Jankó (alabástrom) = Jankó korsó

jubileum = öröm

judicium = ítélet, vélemény

juratus = felesküdt, esküdt

jure haereditario = örökségi jogon

juridicus könyv = jogtudományi könyv

juris prudentia = jogtudomány

jus = jog(tudomány)

kapitány = százados

karde lésza, kardelésza = veszendő álla-
pot, kár, pusztulás

kelleti felett = kelleténél jobban

kés kételen = kénytelen kelletlen

kételenség = kénytelenség

két versben = kétszer

kies = szép, gazdag

kikopom az üdöböl = kifogyok...

kikortsomároltatja = kiméreti

Királyi Mundur = királyi egyenruha

kitanul = megtud

kitud vmiből = kisemmiz, -forgat, -túr

kiváj = titkot csal ki

koronatio = koronázás

kóst = széna, ált. takarmány az erdélyi
magy. nyj-okban

kőncz papir = kőnc: száz iv

könyv = könny

Kron Princ = koronaherceg

kükköllődő = 1. félszeg 2. szűkölködő

különösen = külön

lakirozás = lakkozás, politúrozás

látatya = látszata, eredménye

látoul = látóként, szemlélődőként

leges naturae = a természet törvényei

lejéndenek = lesznek

levál = felvesz (pénzt)

Leutnant = hadnagy

levitas = könnyelműség

liberalis asztal = ingyenes étkezés

liberalitás = előzékenység, jóindulat

libera mensa = ingyenes étkezés

liberius = szabadabban, szabadon

libertatem habere = szabadnak lenni

licentiat obtineal = engedélyt, szabadsá-
got nyer

linea = vonal

lingua = nyelv

litera = levél

literale commertium = kereskedelmi le-
velezés

literis instructus = levéllel ellátva

lixivial = kilúgoz

locum tenens = helytartó, megbízott

lotis manibus = „megmosott kezekkel”,
azaz kellő felkészüléssel

lót = lat (a font 30-ad része)

lumen = világosság, fény

lustrál = felkeres, meglátogat, adóz

Machinát adinveniól = feltalál egy gépet

machinatio = mesterkedés

macula = hiba, károsodás

Magister = előjáró, egyetemi fokozat

Magistratus = előjáróság

magnanimitás = nagylelkűség

Magnificus = nagyságos

Magnificus Rector = nagyságos Rektor

majorennitás = felsőbbbségi helyzet

majorság-hús = baromfi-hús

makverő = vakmerő

malecontentus = rosszakaró

maleferiatus = rosszindulatú

malosa szőlő = mazsola ~

malus = gonosz, rosszindulatú

manaszterium = monostor

manuális könyv = kézikönyv

manuele ornamentum = kézi munkával
készült díszítmény

Manuale Vocabularium = kézisztár

manuductio = útmutatás, irányítás

manuscriptum = kézirat
manutenedi = szem előtt tart, támogat
manutentio = megvédés, támogatás
maradék = utód
marcar = pénznem, márka
máriás = Mária-képpel ellátott, német eredetű pénz
materia = tárgy, téma (amiről folyik a szó); anyag
mathematica proportio = matematikai számítás
mathematicum instrumentum = matematikához szükséges eszköz
mathesis = matematika
medeal = orvosol, segít
medela = orvosság
Medica Facultás = orvosi kar
Medica Praxis = orvosi gyakorlat
Medicinae studiosus = orvostudománnyal foglalkozó
medicinálé = gyógyszer; gyógynövény
medicus = orvos
mediūm = 1. vminek a közepe; 2. szer, eszköz; elviselhető dolog
megháborodás = felháborodás
megmordul = haragos, mord hangulattal kitör
megmustrál = megnéz
megront = megkárosít
megsumentiaztat = elítéltet
megtolyul, todul = tódul, gyűlik
memorable = emlékezetes dolog
memoriale, memorialis = feljegyzés, emlékeztető írás
mensa = étkezőasztal; étkezés
mercator = kereskedő
meritále, meritális = említésre érdemes, érdemleges
meritum = érdem
mesterség = rektorság
metallum = fém
metalurgia = fémekkel foglalkozó tudomány
metamorphosis = átalakulás
militia = hadviselés, hadügy, hadsereg
minák = árok, alagút, akna
ministerium = szolgálat
minorennis = kiskorú
minuta = perc, pillanat; fogalmazvány
miserabilissimus status = igen szánalomraméltó állapot
missilis (levél) = elküldött ~
mobilis = mozgó
modalitas = módozat
moderate, moderato = kellőképpen

mōdo decenti = éppen csak az illő dolgokra
modus = mód
mōld = mód
molestia = alkalmatlanság, teher
moliál = felállít, épít, készít; belefog vmibe
momentum = fontos dolog
moralis cura = erkölcsi gondoskodás
mord, mordály = komor, haragos, mérgező; barátságtalan
morosus = zsémbes, duzzogó
mortificál = megöl, halálra marcangol, megsemmisít, gyötör, kínozt, zaklat
motiva = előmozdítás
motus = mozgás, megmozdulás; hadmozdulat
motusoknak principiuma = megmozdulásoknak oka
multi = török méltóság
mulat = időt eltölt
munial = megerősít
munitio = lőszer, fegyverzet
mustra = diszszemle, szemle, felvonulás

naturálé = természeti eredetű dolog
naturaliter = természetűen
natus... = született ...-ben
navalis velitatio = tengeri ütközet
necessariis subsidiis prospiciál = a szükséges segítségről gondoskodik
necessarium requisitum = szükséges felszerelés, ~ dolgok
nec immerito = méltán
negligál = elhanyagol, nem törődik vmi-vel
ne vitio vertallyon = ne rója fel bűnül
nihil obstat = semmi sem akadályoz
nisi = legfeljebb
nisi fallax = kivéve, ha nem úgy van
nobilis herba = nemes növény
nominál = megnevez
non obstante = nem akadályozva
nostrás = a mieink, a mi felekezetünkön lévő (‘nostrates’-ből)
notabilis = híres, ismeretes, nevezetes
notabilis vestigium = említésre érdemes nyom
notabiliter = észrevehetően
notalni secundum numerum = megjelölni szám szerint
novella = újság
novitius = újonc

nulla esset consolatio = egyáltalán nem vigasztal

numen = istenség

numer = szám

numerus = (lét)szám

nyerekedett = nyert

nyom, embernym = nemzedék

obaeratus = eladósodott

ober-officér = főtszt

Oberst leutnant = alezredes

obester, oberster = ezredes

ob haeresin = eretnkség miatt

objectio és exceptio = akadály és korlátozás

objectum = tárgy, dolog

oblata occasione = ha alkalom kínálkozik rá

obligál = el/lekötelez, köteleességét teljesíti

obligatit contestál = lekötelezettségének tanújelét adja

obligatoria = adóslevél, kötelezvény

obligatus = lekötelezett

ob rebellionem = lázítás miatt

obregnum = elszámolás

obruáltatás = megterhelés, elhalmozás

obrutus ember = elhalmozott, megterhelt

ob sequentes rationes = az alábbi okok miatt

observál = tiszteletben tart, tartja magát valamihez; megfigyel

obsideál = ostromol

obsidio = ostrom, bevétel

obstal = visszatart, visszafog

obstetricál = bábáskodik

obstrictus = lekötelezett

obstupui = elcsodálkoztam

obtineál = bír, fenntart, megtart, elnyer, kézhez vesz, megkap

obveniál = jut, jön

occasione datá = mivel alkalmam nyílt rá

occludál = bezár, lezár

occlusus = kizárt; bezárt

occupál = elfoglal

oculata revisio = személyes felülvizsgálat

odiosum = gyűlöletes

oeconomia = gazdaság, gazdálkodás, gondviselés

oeconomus = rendfenntartó nagydiák, 'házigondnok'

offendál = zavar, háborgat, sért

offensio = sérelem, bántódás

offerál = felajánl

offerálna defensioját = felajánlaná pártfogását

Officér = tisz

officialis = tisztségviselő, tisz

officina typographica = nyomda (nyomdai műhely)

officiose = szívélyesen

officiositas = szíveség, szolgálattétel

officiositással revereál = szívélyesen tiszteltet

officiumát deponálja = leteszi hivatalát

olyan színű = hasonló

omen = előjel

oncsiforusz = tépelődő, gonddal telített

onus = teher, fáradtság

operál = tevékenykedik, dolgozik

opere et veritate = munkával és őszinteséggel

opinio = vélekedés, hiedelem, vélemény

opponens = szembenálló, bíráló

opportune = alkalmasan, megfelelően

oratio = beszéd

order = parancs, rendelkezés

ordinantia = rendezettség, rendelet

ordinária novella = megszokott, rendszeres (?) újság

Ordo = Rend

ore tenus = szóban, élőszóval

öszön = ösztönző

öszveszerződik = összegyűlik

pacificatio = békekötés

pacifice = békésen

pagina = oldal

Palatinatus = Pfalz

Palatinus Elector = pfalzi választófejedelem

Panegyricum = dicsőítő ünnepség, vers

paradi piac = díztér, főtér

paradoxum = csodálatos, hihetetlen dolog

parce = takarékosan

pareál = betart vmit, engedelmeskedik vminek

paria = pár(ja)

partialis = részrehajló

participál = részesül

particularis commissio = személyes megbízás

particularis confoederatio = részleges szövetség

partim... partim = részint... részint

pasquillus = gúnyirat, gúnyvers

pátens = nyilatkozat

patenter = nyitva (levél)

pater difficultatum = minden nehézség oka
pathema = szenvedés
patienter = türelmesen
patientia = türelem
Patriarcha succedal = érsek lép a helyébe
patrocinál = pártfogol
patrocinium = oltalom, védelem
patronatus = védelem, védnökség
patronus = pártfogó
peculiaris = különös, rendkívüli
penetrál = behatol, bemegy, eljut
penna = pipaszár
pénzes asztal = fizetési menza
peragáltat = véghezvitet
per certum expressum = a hinközlés legbiztosabb útján
percipiál = átvesz, felvesz
per commercium literale = kereskedelmi levelezéssel keresztül
per concanbium = cserekapcsolaton keresztül
peregrinal = vándorol, utazik külföldön
peregrinatio = vándorlás, külföldi tanulmányút
per eorundem consensus = ugyanazok megegyezése következtében
perfecte = tökéletesen
perfectiora visz = tökélyre visz
perficiál (cursust) = elvégez, befejez, bevégez
periclitálódik = veszélybe kerül
per hoc = ezért
periculum = veszély
per incuriam = gondatlanságból, hanyagságból
per iniuriam = jogtalanul, sérelmesen
per indirectum = közvetve
peripheria = külső rész, kerület
per literas = levélben
perpendál = megfontol
perpetuálják = állandósítják
perpetuo = folyamatosan
perplexitás = zavaros állapot
per posterum = a továbbiak miatt
per primam postam = postafordultával
per Regulas Juraticas = a jogszabályok értelmében
persecutio = hajszolás, üldözés
persequal = üldöz, zaklat
per seriem = sorozatosan, folyamatosan
perseverál = vmi mellett megmarad, kitart
persona = személy

perspicíál = átlát, áttekint
persuadeál = rábeszél, biztat
persuadeálódik = meggyőződik
perversus = eltévelyedett
per Viennam = Bécsen keresztül, ~ át
petitio frustratott volna = kérelmét semmibe vették
petreselymeztet = diszített, aranyoztat
Philosophica Disputatio = bölcséleti értekezés
Philosophiae Studiosus = bölcséleti tudományokkal foglalkozó
phrases = kifejezőmód, megfogalmazás
pictura = festészet
pinsel = ecset
piramis = toronyoszlop
pirolóság = megszegyenülés, pirulás
plága = környék, vidék
planta = palánta
plenaria informatiot tenni = bővebb felvilágosítással szolgálni
plenarii informatus = sok mindenről tájékozott
plenipotencia = teljhatalom
plenipotentiarus = teljhatalmú
politia = elképzelés, terv
politice = politikusan
poltra, póltura, susták = a XVIII. sz.-ban forgalomban levő érc aprópénz (susták = 2 garas, v. 6 krajcár)
pomogránát = gránátalma: élénkpiros színű, sok húsos, bogyószerű magot tartalmaz
ponderál = súlya van, számít, „nyom a latban”
porcina gratiositas = gyalázatos viselkedés
porro = továbbá
portás = őrző (átv.)
Porta triumphalis = diadalív
posito = feltéven
possessor = birtokos
post computum = összeszámolás, elszámolás után
posteritás = az utódok
posthabito = figyelmen kívül hagyás
post salutem = az üdvözlés után
potens factor = hatékony közbenjáró
potentas = hatalom
potestatus = hatalmasság, uralkodó
pök = köp
practica = mesterkedés
practicabile = véghezvihető, megoldható
practicát confundal = mesterkedést kiagyal

practicus = aki gyakorolja hivatását
praeceptor = tanító
praeceptoría pénz = tanításért járó pénz
praecipitál = tönkretesz
praeccludál = elzár vki elől valamit
praeferál = vki élébe helyez
praegnans = nyomatékos, súlyos
praejudicál = hátrányára van vkinek
praejudicium = előzetes döntés, előítélet
praemature = igen korán
praemittál = előre bocsát
praecooccupál = előre elfoglal, előre megnyer, megszerez, előre lekötölez
praeparamentuma vminek = elkészítés, mód
praetipial = elvesz, elvon
praerogativa = előjog, kedvezés
praescriptio, praescriptum = előírás
praesental = bemutat, megmutat
praesentia = jelenlét
praesenti(s) = a jelenleginek a...
praesentibus = jelenleg
praesidium = várórség
praesidiumot implorál = védelemért könyörög
praesignál = észrevesz
praestál = megvalósít, teljesít
praesum(m)al = vmit (bátorságot) vesz magának
praetendál = követel, igényt tart vmire
praetendens = trónkövetelő
praetendenst introducál = a trónkövetelőt beiktatja az uralkodói hivatalba
praetensio = követelés
praetereal = mellőz, elkerül
praetereaque nihil = és azonkívül semmi
praeter officium = a kötelességszerű dologon kívül
praeter propter = mintegy, kb.
praeterquam = azonkívül
praeualeál = fölényben van, erősebb
praeuideál = előrelát
praxis = gyakorlat
precium = érték
prima... = ...elsején
primarietas = első osztályos
primarius Ephorus = főfelügyelő
primis... = elsején
primo, 1mo = először
primo gradu = első helyen
primo vere = tavasz elején
princeps = főúr, herceg
principalis = „főnök”, vezető
principalis causa = fő ok

principium = eredet, származás, ok, vézérelv
priori = elsővel
privata correspondentia = magánlevelezés, magánkapcsolat, összeköttetés, magánjellegű kapcsolat
privata relatio = magánúton szerzett értesülés
privata admissio = magánkihallgatás
privatim = magánemberként
privatim conveniál = nem hivatalosan felkeres
privatum = magánügy
privatum Collegium = magánóra
procedál = eljár, intézkedik, eredményre jut
processus = 1. per, eljárás; 2. ...járás (közigazgatási)
proclamatio = felhívás, kiáltvány, kihirdetés
pro complemento = kiegészítésképpen
procurál = gondja van vmire
procuratio = kormányzás (helytartói hivatal)
pro curiositate = kíváncsisága miatt; érdeklenség kedvéért
pro documento = bizonyítékul
producál = előáll vmivel, bemutat, előidéz
pro et contra = mindkét részről
profectus = előrehaladás
professio = nyilatkozat, egyetemi előadás
professiot frequentál = látogatja az előadást
professive = kétségtelenül, nyilvános bevallással
proficiál = előrehalad
profiteál = bevall
pro futura Cautela = előzetes biztosíték érdekében
pro gradu disputálni = tudományos fokozat megszerzéséhez értekezést készíteni
pro gradu Doctoris = a doktori fokozatért
progressus = előrehaladás, siker
prohibeál = akadályoz, távoltart
pro hic et nunc = az itteni és mostani helyzetnek megfelelően
projectum = terv, javaslat
prolongál = meghosszabbít
promal = elővesz, használ
promotio = előléptetés, előmenetel, előmozdítás
promotor = előmozdító

promoveal = továbbít, előmozdít, javasol,
 előterjeszt
promptitudo = elszántság, hajlandóság
promulgál = kihirdet
pro nunc = most
propensio = vonzalom vmihez, hajlandó-
 ság
proponál = előad, megemlíti, előterjeszt
proportio = arány
proportionaliter, proportionate = arányo-
 san
propositio, propositum = terv, elképzelés,
 szándék, elhatározás
pro primo, pro 1mo = először
propter... = ... körül, tájban
propter bonitatem = kiválósága miatt
propter competitores = vetélytársak, pá-
 lyatársak miatt
propter Experientiam Academicam = az
 egyetemen való tapasztalatszerzés miatt
propter harmoniam = összhang miatt,
 egyetértés miatt
propter publicum = a közügyek miatt
propulsus = ösztönzés
propter raritatem = ritkasága miatt
pro 2do, pro secundo = másodszor
prosecutio = folytatás, véghezvitel
prosequat = folytat
prospiciál = gondoskodik
pro sua prudentia = belátása szerint
pro superfluo = ráadásul, továbbá
protectio = védelem, pártfogás
protegál = védelmez, segít
proverbium = közmondás
provianteo hajó = élelmet, eleséget szállí-
 tó hajó
pro viatico = útiköltségre, útravalóul
provideál = gondoskodik vmiről
provisio = gondoskodás, előrelátás
provocatio = izgatás, zaklatás, kihívás
pro voto = szándéka szerint
Proxenetaskadgyék vkiért = alkudozzon
 vkiért
proxime = legutóbb, legközelebb
... proxime elapsi = a legutóbb elmúlt
 (év) ...
proximi (Anni)... = az elmúlt év ...
prudentiaja szerint pensitallya = belátása
 szerint meggondolja
p(ost) s(criptum) = utóirat
publical = nyilvánosságra hoz
publice = nyilvánosan
publico quasi nomine = mintegy mind-
 annyiunk nevében
publicum = nyilvánosság, közérdek

puerilis = gyermeki
punctum = pont, témakör
punctumokat praescribál = feltételeket
 előír
purgál = ment, igazol, tisztáz
pusillanimis = kicsinyes, kisszerű
puszpáng fa = buxus, sempervirens
putativius = inkább csak látszólagos
pyxis = szelence

quadratus = negyedréti ivű
quali successu = milyen sikerrel
qualitás = minőség
quam olim = mint egykor
quam triste loqui = mint szomorú dolgo-
 kat elmondani
quanto citius transponal = minél hama-
 rabb elküld
quaranta, qvaranta = karantén
quartély = szállás, beszállásolás
quartélyos, quartélyozó = beszállásolt ka-
 tona
quic quid est = bárhogya is áll a dolog
quicquid sit = bármi is legyen, történjék
 bármi is
quietál = abbahagy vmit, nyugtáz
quietantia = elismervény, nyugta
quod accidit = ami történt
quod Deus avertat = amitől Isten őriz-
 zen
quod reliquum est = ami még hátra van
quo fato! = micsoda sors!
quo-fine = mi végből
quomodo esset decorum = hogy volna
 tisztes
quoquo tamen modo = vmiképpen mégis
quadráns = negyedév
qualitás = jó tulajdonság
quasi vero = amint pedig
quibus addo = amihez hozzáteszem

raptim = sietve
raritás = ritkaság
ratificatio = megerősítés, véglegesítés, tör-
 vényszerre emelés
ratione Religionis = vallás alapján
ratiora húz = bánásmódban részesít
ratio status = államérend
rebellio = lázadás
Rebelliseket conjungal = egyesíti a láza-
 dókat
rebus sic stantibus = ha így állnak a dol-
 gok

recens *Author* = új szerző
recensebb occurentia = újabb esemény
recenter = legújában
recipe = recept
recipiál = fogad
recipiallya magát = visszahúzódik, visszavonul
reclutázás = újoncszerzés
recognoscál = megismer, megvizsgál, tapasztal; elismer, visszaigazol
recolál = folyamatosan szolgálatára van, rendelkezésére áll
recoligalhattyá fataliter = kikövetkeztetheti, hogy végzetesen
recom(m)endál = ajánl
recom(m)endatus = ajánlott
recommendatio = ajánlás, javaslat
recompensál = viszonzó
reconciliál = kibékül
recreál = felüdit
recredescál = megújít, felszakít
recta = egyenes
recurrá = folyamodik, fordul vkihez
recusál = megtagad vmit
receze kötő bot = rece, háló, necc, csipke; aprószemű hálózhoz hasonló szövet, v. fonat, v. kötés, ruhaneműekre kelméül szolgál
referál = beszámol, elmond vmit
reflexio = jóindulat, meghallgatás
Reformata Religio = református vallás
reformatio = változtatás
Reformatum Consistorium = Református Tanács
Reformatum Membrum = református tag
refricál = felüdit
refundál = visszafizet
refusio = visszafizetés
Regens = kormányzó, uralkodó; az alumnusok Inspectorának neve, címe
Regensnek denominál = kormányzónak kinevez
Regia = királyi palota
Regia mensa = királyi ösztöndíj
regimentet erigál = ezredet állít ki
regnál = uralkodik, el van terjedve
regula = szabály
regulament = szabályzat
regulamentum = katonai szabályzat
rehabéal = ismét birtokába kerít vmit, hozzájut vmihez
re infecta = dolgavégezetlen
reiterál = megismétel
relatio = indítvány, javaslat, kapcsolat, viszony, jelentés, tájékoztatás

relaxamentum = megkönnyebbülés, enyhülés
relegál = rábíz vkire vkit, vmit, elküld
religiot unialni = vallást egyesíteni
remedium = orvosság
remora = késedelem
remorál = késleltet
removeál = elmozdít, eltávolít
remunerál = visszafizet, viszonzó
rendeletlen = rendetlen, nem illő
renováltat = felújítat, helyreállítat
repellál = visszaűz
rependál = visszafizet, viszonzó
repénsál = kijavít
repetál = ismét
repraesental = megjelentet, előállít, előterjeszt
reprehensio = megrovás, szemrehányás
repudiál = megvet; visszautasít
repulsat patiál = visszautasításban részesül
reputatio = meggondolás
requirál = felkeres, keres
requisitio = kívánság, követelés
requisitum = szükséges dolog, szükséglet
resarciál = kipótol
residens = megbízott, képviselő, követ
Residentiaját occupálja = elfoglalja a lakosztályát
residuitas corradaltatik = összeszedik a hiányzó összeget
resolute = szakadatlanul
resolutio = határozat, döntés, megoldás
resolutiot ír = megírja a véleményét
resolvál = kinyilvánít, megígér, határozatot hoz, eldönt
resolválja magát = kinyilvánítja, megmutatja szándékát, elhatározza magát
respectumba = tekintetbe
respectus = tekintély
respectust conciliál = tekintélyt biztosít
restál = ott marad, ahol van
restantia = tartozás
restantiat praetendal = igényt tart a hátalékra
restituál = visszaállít, helyreállít
restitutio = visszafizetés (pénz), visszadás
retegál = leleplez, felfedez
retrahi nequit = nem tudja visszavonni
revera = valójában
revereál = tiszteletet fejez ki
Reverendissimus Titulus = tisztelendő cím
revisio = látogatás, vizsgálat
revocal = visszavon, visszahív, ismét megemlít

revocal az expeditiobol = visszahív a vállalkozásból

revocaltatik = visszavonják

rocken-bródt = rozskenyér

rósbeli = izbéli

rigor = merevség, keménység

rotunditás = kerület

ruminál = meggondol, megrág (átv.)

ruptura = szakadás, romlás

salutál = üdvözl, tiszteleg, köszönt

salval = megment

(Salvis), Salutis Praemissis; S. P. = jókívánságaim előrebecsájtásával

sancte = nyugodt lelkiismerettel

sántál = sántít [fut]

sancte protestal = határozottan tiltakozik

sapientí = az értő ember számára

satisfacial = eleget tesz

satisfactiot elaborál = elégtételt szerez

saturálva = telítetten

sceptrum = jogar (a királyi hatalom jelképe)

schola = iskola

scientia = tudomány

scilicet = tudniillik

scopus = célkitűzés, cél

scrupulosus = gyanakvó, aggályoskodó

scrupulus = aggodalom, kétely

scrupulust moevál = gyanút kelt

scudi = volt olasz ezüstpénz a Vatikánban

sebben szalad = sebesen, sebtiben, nagy gyorsasággal

secretarius = titkár

secundál = segít, támogat

secundo, 2do = másodszor

secundum posse = lehetőség szerint

secure = biztosan

securitás = biztonság

securus = biztos, bizonyos

Sedes Apostolica = Apostoli Szék

seditio = lázadás

sed timeo eloqui = de félek kimondani

sedulitás = buzgóság

sedulo incumbál = buzgón nekilát

semel pro semper = most az egyszer

senator = tanácstag, előjáró

senior = a diákönkormányzat feje a kollégiumban

seniori officium = a diákönkormányzat vezetőjének a hivatala

sensu posteriori = rosszabb érzéssel

sententia, sententzia = vélemény, gondolat, ítélet

... septembris praeteriti = az elmúlt év szeptemberének...

series = felsorolás, lista, jegyzék

serio = komolyan

serpál = terjed

servilis = szolgálatkész

sessioban Praesesse = ülésen előjáróvá tétel

sexus = nem

si Diis placet = ha az Isteneknek tetszik

signanter = nevezetesen; tisztán, világosan

signatum = aláírták

silentiumot imponal = szünetet ér el, lecsendesít, megfékez

simbelődés = zsémbelődés

simpliciter = egyszerűen

sincera fide = őszinte hittel

sincere obligál = őszintén lekötél

sinceritas = őszinteség

sine ambagibus = kerülő nélkül, egyértelműen

sine difficultate = akadékoskodás nélkül

sine fructu = eredmény nélkül

sine mora = késedelem nélkül

sine omni inquisitione = mindenféle vizsgálat nélkül

sine omni respectu = tekintet nélkül bármire

sine omni solitudine = minden nyugtalanság nélkül

sine semine = utód nélkül

sing = a rőfnél rövidebb, kb. 60 cm

singularis = különleges, egyedülálló

singularis affectio = különleges jóindulat

singularis devotio = egyedülálló alázatosság

singularis favor = egyedülálló kedvezés

singularis gratia = egyedülálló kegy

sinistra opinio = kedvezőtlen vélemény

sinistra informatio = félrevezető értesülés

sinistre informans relatio = kedvezőtlen színben feltüntető szóbeszéd

sin minus = ha pedig kevésbé

sinorozott fa = zsinór egyenes v. betekert

si praestitisset = ha megtenné

sit excusatus = bocsássák meg

situs = fekvés, helyzet

solemnitás, solennitás = ünnepség, szertartás, ünnepélyesség

solemnitással acceptál = ünnepélyesen fogad

solennis apparatus = ünnepi készület

solennis Pompa = ünnepélyes szertartás
solicitans = követelő, sürgető
sol(l)emniter = ünnepélyesen
sollicitál = háborgat; aggaszt; aggódva sürget
sol(l)icitudó = aggodalom, fáradozás, gondoskodás
sollicitus = aggódó
solval = megold
solváladás = megszabadulás, elszabadulás
sordide = nyomorultul
spaler, spalir, spaller = 1. lécz, rúd v. sodronyfal virág, fa felfuttatására; redélyfa
 2. kerítésformájú alakfa (díszkertben)
spanyol viasz = pecsétviasz
sparta = szolgálat, hivatal, tisztség
spéciale = különleges dolog
speciális = különös, különleges, kifejezett, megkülönböztetett
specialis observantia = különleges észrevétel
specialius = különösebben, pontosabban
species = fajta
specificál = megnevez, felsorol, részletez
specificalt = jelzett, feltüntetett
specificatio = jegyzék
specimen = minta
spectator = néző
splendidum literarium commercium = dícső kereskedelmi levelezés
squadron = lovasszázad
srófos = csavaros, csavarmenetes
S(acri) R(omani) I(mperii) Grof = a Szent Római Birodalom Grófja
statio = állomás, szálláshely, tartózkodási hely
statiot figalni = megmaradni a tartózkodási helyen
statura = alak, termet
status = állapot, helyzet, körülmények
Status Classicus = klasszikus állapot
stifer = pénznem
stikban marad = kellemetlen, helyzetben marad
stimulus = ösztönzés, ösztönző
stipendiarius = ösztöndíjas
Stipendiariusok Ephorussa = az ösztöndíjas hallgatók felügyelő tanára
stipendium = ösztöndíj
stipendium ususa = az ösztöndíj igénybevétele
strása = örség
strasal = kitart vmi mellett, nem tágit vmi mellől
stricte = szorosan

studio (fn) = tanulmány; szándékosan (hat. szó)
studium = tanulmány, törekvés, szándék
stupeál = bámul, csodál
symbolum = jelkép
sub absentia Regis = a király távollétében
sub dato ... = ...-i dátummal
sub faenerata refutatione = kamatos visszafizetéssel
sub initium = vminek a kezdetén
subjectum = alany, személy, dolog
subjectio = alávetettség, alázatosság
subjugal = leigáz, legyőz
subjugálódik = vereséget szenved, meghódoltatott
subleválás = megkönnyítés
sub manu ducture = vezetésével
subnectal = hozzacsatol
sub quo fundamento = milyen alapon
sub rosa = titokban
subscribens = aláíró
subscriptio = aláírás
subscriptus = aláírt
subsidiarius succursus = tartalék segítség
subsistál = tartózkodik, megmarad
subsistentia = megélhetés, ellátás, tartózkodás, maradás vhol
sub spe dubia = kétes reménnyel
subtrahat hoc argumento = megtagad ez-zel az indoklással
succedal = belép vhová, követ, helyébe lép, felvált
succedaneus = következő helyettes
successio = más helyébe való belépés, váltás, csere, utódlás, örökösödés
successiot praetendál = igényt tart az örökösödségre
successor denomináltatik = utódot nevez ki
successus = belépés, odamenetel; siker
succumbal = elgyengül
succursus = segítség
sufficiat = eleget tesz vminek
suffragium = szavazat
summa = lényeg; (péNZ)összeg
summa dividaltatik = szétosztják az összeget
summa rei est ... = a dolog lényege ...
summáson = összefoglalva, röviden
summa summarum = összegezve
summatim = röviden
sumptus = költség
suo tempore comprobál = a maga idejében helyesel

suo tempore contentál = a maga idejében kielégít

superalo = felülmúló, legyőző

superfluum = igen bőséges

suppeditál = szolgáltat, ad

suppleál = pótol, kiegészít

supplementum = kiegészítés

supplex = könyörgő

supplicál = alázatosan kér, könyörög

supplicans = könyörgő; kérelmező, folyamodó, igénylő

supra os sacrum = a keresztsont fölött

Supremus Régens = legfőbb kormányzó

Supremus Minister = legfőbb miniszter

suspicalodik = gyanút fog

suspectus = gyanús

suspicio = gyanú

svevus = svéd

symptoma = költség; (kór)tünet

syntaxis = mondat

szabados = vmitől mentes, szabad (átv.)
mindenható, teljhatalmú

szalval = megment

szemben lenni = találkozni vkivel

szemérem = szégyen

szemes = ügyes, élelmes

Tabak = dohány

tabellarius = postás

tali conditione = olyan feltétellel

tandem aliquando = végre valahára

tángál = gondoskodik róla, segít, gondját viseli

tánygér = tányér

tanquam Elector = mint választó

tantum abest... = már csak ez van hátra... (már csak ez hiányzik...)

taxa = adó

taxás házhely = adóköteles hely

tekintet = tekintély

tempestas = természeti csapás, vihar

tempus docebit = idővel elválílik

tenor = tartalom

tental = törekszik vmire, próbál

terminált = meghatározott

terminus = vminek a határa; (időre:)
határidő, időpont

terrestris = földi

territorium = birtok, terület; határ

tertius = harmadik

testamentalibus legált = végrendeletileg örökül hagyott

testimonio praesentium = ezek tanúsága szerint

theca = könyvtár

theologia = hittudomány

Theologiae studioso = a teológia iránt érdeklődő

Theologica facultas = teológiai kar

Theologica materia = teológiai téma

Theol(ogiae) Studiosus = járatos a teológiában

theológus = hittudós

thesaurizál = kincset gyűjt

theses = tézis, kitétel

titulizálás = címzés

titulus = cím

tolláltatik = eltávolíttatik

tolyoka ládácska = fából készült, ládaforma alkotmány, földdel megtöltve virágot ültetnek bele

tonna = hordó, mérőedény

totaliter = teljesen

tota re confecta = mindent elintézve

totis viribus = minden erővel

törs = törzs (fa), v. száraz aprólék

tracta = értekezés

tractál = bánik vkivel, tárgyal

transactio = egyezés

transactionalis = az egyezéshez tartozó

transferral = átvisz, átutal

transferalt Plenipotentia = átruházott teljhatalom

transitus = átutazás

transmissum = küldemény

transmittal = átküld

transponál = átutal, megküld, eljuttat

transportál = átszállít, elvisz, eljuttat

transpositio = átutalás, megküldés, átküldés

tribulatio = nyomorúság, sanyargás

triplicál = megháromszoroz

trupp = csapat, osztag

tumultuálódik = zavarog, háborgog

tumultus = zűrzavar, felbolydulás; tolongás

turbál = zavar, háborgat

tusakodás = tolongás, verekedés; belső küszködés

tutela = védelem, pártfogás

tutor = védelmező, oltalmazó

uberius = bővebben, részletesebben

ultima... = (a hó) utolsó napján

ultimate = befejezésül, utoljára

ultimo = végül, utoljára

ultra offeral = önként felajánl

unice = különösképpen, rendkívül

Unter-officér = altiszt
urgeál = sürget
usuál = használ
usque ad... = egészen ...-ig
usque ad simplicitatem = egészen az egy-
 ügyűségig
usurpatio = alkalmazás
utrinque = mindkét oldalról

vacal = elmarad, szünetel; kihasználatlan
vacantia = üresedés
vacca = tehén
valedicál = eltávozik, elbúcsúzik
várda = kisebb várszerű erődtámasz
vaticinium = jóslat
vectura = szállítás
vékony = csekély, kevés, hitvány (átv.),
 értéktelen
velle = akarni
vel initium... = vagy... kezdetén
vendég (csésze) = idegen, más eredetű
 járulék, a dologhoz nem tartozó
venerál = tisztel, üdvözl
ventilál = 'szellőztet'
verecunde = szerényen, szemérmesen
verekedik vmire = vmit szerez, vmihez
 jut

veris(s)imilitudo = valószínű dolog
versente lato = fordulván a sors
veszteg = nyugodtan
vexatio = hányattatás
vexeles tzedula = pénzváltási cédula
viaticum = útiköltség
vigor = frissesség
violál = megszegettelenít, (feltöri a le-
 vél pecsétjét)
vindicál = követel
viratta = virradat
Virginea dohány = szüzdohány
virgula = vonás, vessző
virrongás = veszekedés, pörpatvar
virulentia = méreg
virum tunus = élőhalott
vitulus = borjú
vocatio = meghívás
volanter = sebtében (lepecsételetlenül)
votum = kívánság
vox = nyilatkozat, szavazat

zádok ta = szádok
zákányos = üledékes, zavaros, vminek
 az alja

- Abatája* — község az egykori Torda megyében — 114
- Ajnácskő, Hajnácskő* — község az egykori Gömör megyében — 291
- Alba Carolina, Alba Julia* l. Gyulafehérvár
- Albis* l. Elba
- Algir, Algiris* — a mai Algéria fővárosa — 237
- Altona* — egykor város, ma Hamburg városrésze — 327
- Alexandria* — kikötőváros Egyiptomban — 227
- Amszterdam, Ams(t)el(o)dam* — város Hollandiában — 102, 103, 104, 119, 210, 214, 289, 293, 316
- Anglia* — 21, 24, 25, 26, 28, 34, 38, 41—46, 49, 53, 57, 59, 60, 61, 63, 66, 67, 68, 95, 119, 147, 148, 151, 159, 163, 166—170, 172—175, 177, 178, 201, 216, 217, 219, 222, 226, 227, 229, 233, 237, 247, 248, 256, 282, 285, 295, 297—301, 307, 310, 315, 322, 324, 328, 353, 354, 356; l. még Magna Britannia!
- Augsburg, Auspurgum* — város az NSZK-ban — 143
- Ausztria, Austria* — 219, 231
- Babilonia* — (török) tartomány a mai Irak területén — 232
- Bajorország, Bavaria* — 62, 231
- Balázstalva* — helység az egykori Alsó-Fehér megyében — 18
- Bántfyhunyad, Hunyad* — város az egykori Kolozs megyében — 260
- Bánya* l. Nagybánya
- Baraszló* l. Boroszló
- Barcel(l)ona* — város Spanyolországban — 20, 34
- Bavaria* l. Bajorország
- Bázel, Basilea* — város Svájcban — 145, 172
- Bécs, Vienna, Vindobona* — 8—12, 15—20, 23, 25, 27, 33, 38, 46, 54, 62—64, 66, 67, 74, 76, 80, 89, 93, 99, 109, 113, 131, 137—140, 145, 146, 149, 150, 152, 153, 155, 159, 164, 171, 175, 177, 178, 180, 181, 200, 231, 233, 234, 239, 241, 269, 281, 289, 290, 292, 293, 312, 313, 322, 356
- Belgium* — 173, 267, 278, 296, 307, 327, 333, 348; l. még Hollandia!
- Bender(i)* — város Besszarábiában, a Moldvai SZSZK-ban — 20, 21
- Bergen, Montium* — egykor a pfalzi választófejedelemséghez tartozó hercegség, ma az NSZK Nordrhein-Westfalen tartományában — 224
- Berkesz, Sárosberkesz* — község az egykori kövári kerületben — 139, 173, 291
- Berlin, Berolinum* — 12, 15, 17, 23, 25, 26, 28, 30, 32, 33, 37, 38, 41, 42, 44, 54, 60, 79, 80, 85, 112, 118, 121, 149, 151, 153, 158, 210, 212, 213, 214, 217—219, 227—230, 233, 237, 259, 261, 279, 303, 322, 326, 333, 339
- Beszterce* — 7, 8, 9, 11, 12, 65, 81, 147, 154, 163, 205
- Bethlenszentmiklós, Szentmiklós* — község az egykori Küküllő megyében — 57, 114, 310
- Bever(n)* — az egykori braunschweig-berni hercegség, ma az NSZK Niedersachsen tartományában — 230, 322
- Bilicka* — talán az egykori Nyitra megyei községgel, Kisbélccel azonos — 93
- Bonyha* — község az egykori Küküllő megyében — 95
- Boroszló, B(a)raszló, Vratislavia, Breslau* — a mai Wrocław, lengyelországi város — 11, 40, 79, 115, 136, 146, 147, 155, 204, 231, 322
- Bors(t)dorf* — helység Lipcse mellett — 37
- Borussia* l. Poroszország
- Bouchain, Buchain* — helység Franciaországban — 24

Brandenburg, Brande(n)burg(um) — város az NDK-ban — 21, 23, 35, 53, 111, 165, 217
Brassó — 8, 22, 23, 37, 45, 64, 109, 150
Braszló l. Boroszló
Brazília — 222
Braunschweig, Brunsvik — város az NSZK-ban — 266
Bréma, Bremen — város az NSZK-ban — 20, 37, 43, 44, 62, 266, 282
Breslau l. Boroszló
Buchain l. Bouchain
Buda — 9
Bun — község az egykori Küküllő megyében — 114

Caen — város Franciaországban — 222
Cambridge, Cantabrigia — 151
Canterbury, Cantauria — 57, 64, 67, 74
Carolsburg l. Gyulafehérvár
'Caspium tengere' l. Kaszpi-tenger
Cassovia l. Kassa
Catalonia l. Katalónia
Celna — község az egykori Alsó-Fehér megyében — 17, 53, 60, 109, 276
Cibini(um) l. Nagyszeben
Clausenburg l. Kolozsvár
Corinthus l. Korinthosz
Coron l. Koron
Corsica l. Korzika
Cumberland(ia) — grófság Angliában — 328
Curlandia l. Kurland

Dalmácia — 65
Dancka, Dantiscum — Gdańsk, város Lengyelországban — 37, 158, 201, 210
Dánia — 177, 224, 300
Dantiscum l. Dancka
Debrecen — 8, 9, 186, 187, 247, 279, 292, 319, 329, 330
Dés — város az egykori Belső-Szolnok megyében — 114
Dithmarsia — Dithmarschen, tájegység az NSZK Schleswig-Holstein tartományában — 162
Douai, Dovaj — város Franciaországban — 21
Drezda, Dresden — város az NDK-ban — 62, 137, 176, 177, 192, 193, 231, 312, 313
Duna — 48, 102, 222, 223

Elba, Albis — 21
Enyed l. Nagyenyed
Enyedszeg — egykori helység, ma Nagyenyed része — 205
Eperjes — város az egykori Sáros megyében — 79, 93, 114, 117, 277
Erdély, Transylvania — 8, 10, 12, 14, 17—19, 21, 23, 25, 26, 32, 36, 37, 39, 45, 47, 48, 59, 65, 67, 68, 72, 80, 96, 109, 113, 122, 131, 145, 150, 154, 156, 158, 171, 181, 186, 202, 205, 211, 213, 220, 221, 222, 247, 250, 260, 262, 264, 266, 268, 276, 278, 279, 292, 310, 311, 314, 319, 324, 334, 335, 337, 342, 353, 354, 356
Erdőszengyel, Szengyel — hihetőleg az egykori Torda megyei helység — 262
Erturt(um) — város az NDK-ban — 136, 138
Escaut l. Schelde
Európa — 22, 28, 97, 174, 233, 337

Fehérvár, *Fejérvár* l. Gyulafehérvár
Felenyed — egykori község, ma Nagyenyed része — 199
Felföld — 9
Felsőbánya — város az egykori Szatmár megyében — 114
Firenze, Florentia — 219—221, 229
Flandria — németalföldi tartomány — 19, 24
Fogaras — 7
Fort la Scarpe, *Scarpe* — helység a Scarpe folyónál, Franciaországban — 21
Franciaország, Gallia — 28, 57, 61, 67, 167—169, 174, 222, 236, 282, 295, 300, 310, 311
Frankofurtum l. Frankfurt an der Oder
Franeker(a), Franequera, Franequerae Frisiorum — város Hollandiában — 47, 51, 53, 55, 63, 84, 95, 96, 100, 101, 103, 104, 113, 120, 133, 148, 149, 190, 197, 201—203, 245—250, 277—284, 286—290, 293, 294, 304, 309, 310, 315, 317, 320, 351, 352, 357, 358
Frankfurt an der Oder, *Frankfurtum*, *Frankofurtum* (ad Guttalum, ad Viadrum) — város az NDK-ban — 11—19, 27, 31—33, 36, 42, 50, 51, 53, 60, 63, 79, 110—116, 118, 119, 120, 122, 133, 134, 145—147, 149, 152, 154, 156, 170, 187—191, 200, 204, 210, 211, 213—215, 218, 220, 223, 225—228, 232—235, 238, 240, 241, 274, 276, 277, 279, 284, 292, 294, 300, 302—

304, 307, 308, 314, 315, 317, 318, 320—
322, 326, 333, 337, 338, 343, 344, 348
Freiburg(um) — város az NSZK Baden-
Württemberg tartományában — 34
Fridrikstad, *Friderichstadt* — város Nor-
végiában — 167
Friesia, *Phrisia*, *Friesland* — történelmi
tájegység Hollandia É-i részén, K-i ré-
sze áttekint az NSZK területére; 1744-ig
külön német fejedelemség volt — 100,
197, 246, 280—282, 286, 294, 295, 304,
307, 315

Galilea — tájegység Palesztinában, ma Iz-
rael É-i részén — 205

Gallia l. Franciaország

Gdańsk l. Dancka

Genova, *Genua* — kikötőváros Olaszor-
szágban — 226

Germania l. Németország

Gernyeszeg — község az egykori Torda
megyében — 16, 41, 64, 122, 133, 144,
163, 175, 197, 205, 226, 228, 235, 245,
246, 262, 287, 294, 295, 299, 304, 307,
326

Gogányvár — község az egykori Kü-
llő megyében — 114

Groningen, *Groninga* (*Ommelandorum*) —
város Hollandiában — 103, 104, 282,
315

Győr — 303 — (l. még Nagygyőr)

Gyulafehérvár, *Alba Carolina*, *Alba Julia*,
Carolsburg, *Fehérvár*, *Fejérvár* — 114,
129, 143, 144, 279, 281, 341

Hága — 44, 47, 53, 56

Hajnácskő l. Ajnácskő

Halle, *Hala* (*Magdeburgica*, *Salica*, *Saxo-
num*, *Venedorum*) — város az NDK-ban
— 11, 14, 16, 18, 22—24, 26—29, 31,
34, 36, 40—43, 46, 53, 55, 57, 60, 69,
80—82, 86, 121, 122, 127—131, 133—137,
145, 147—149, 151, 153, 155—157, 160,
162, 163, 166, 167, 169—172, 174, 176,
178, 179, 249, 257, 160, 262—264, 269,
274, 307, 323, 324, 333, 342, 346, 353,
355, 356, 359

Hamburg(um) — kikötőváros az NSZK-
ban, — 42, 269, 282

Hannau, *Hannovia* — város az NSZK-ban
— 315, 356

Hannover(a) — város az NSZK-ban — 43,
62, 173, 175, 216, 229, 353

Hannovia l. Hanau

Harlingen, *Harlinga* — város Hollandiá-
ban — 319

Hasnon — helység Franciaországban — 19

Hassia l. Hessen

Hasso Cassellanus l. Hessen-Kassel

Heemstede, *Hemstet* — város Hollandiá-
ban — 85

Heidelberg, *Heidelberga* — város az
NSZK-ban — 172

Helvetia l. Svájc

Hemstet l. Heemstede

Herborn(a) — város az NSZK-ban — 122

Hessen, *Hassia* — egykori német fejed-
elemség, ma az NSZK egyik tartománya
— 95, 167, 169, 216

Hessen-Kassel, *Hasso Cassellanus* (princi-
patus) — egykor német választófejed-
elemség, ma az NSZK Hessen tartomá-
nyának területén — 173

Hetruria l. Toscana

Hierusalem l. Jeruzsálem

Hispania l. Spanyolország

Hollandia — 11, 13—15, 17, 19, 21, 22,
25, 28, 29, 32—34, 36—39, 41, 43, 47,
51—53, 55—58, 61, 64, 65, 85, 95, 98,
100, 103, 128, 129, 132, 134, 136, 138,
139, 145, 146, 148, 156, 158, 159, 161,
163, 164, 167, 171, 173—175, 178, 213,
223, 228, 229, 238, 290, 299, 303, 319,
324, 329; l. még Belgium!

Holmia l. Stockholm

Holstein, *Holsatia* — egykor hercegség a
Jütland-félszigeten, ma az NSZK Schles-
wig-Holstein tartományának része — 19,
167

Hosszúfalva — község az egykori kővári
kerületben — 88

Hungaria l. Magyarország

Hunyad l. Bánffyhunad

Hunyad vármegye — 113, 115

Huszt — város az egykori Máramaros me-
gyében, ma az Ukrán SZSZK-ban —
114, 206, 329, 330

India (*Orientalis*) — ázsiai szubkontinens
— 37, 39, 43, 47, 54, 222, 282

Indiák, *Spanyol-Indiák*, *Nyugat-India* —
Közép-Amerika szigetvilágának összefog-
laló neve — 213, 214, 233, 319

Itália l. Olaszország

Jéna — város az NDK-ban — 136, 138,
139, 159, 262

Jeruzsálem, *Hierusalem* — 222

Jülich, Julia — egykor a pfalzi választófejedelemséghez tartozott hercegség, ma az NSZK Nordrhein-Westfalen tartományában — 224

Kalinyingrád l. Königsberg

Kassa, Cassovia — 205, 206, 210

Kaszpi-tenger, Caspium tengere — 307

Katalónia, Catalonia — 26

Kendilóna, Lóna — község az egykori Doboka megyében — 145, 185

Kercsisora, Kercsesora — község az egykori fogarasi kerületben — 328

Késmárk — város az egykori Szepes megyében — 39

Kijev, Kiow — 34

Kisbélíc l. Bilicka

Kis(z)trin l. Kostrzyn

Kolozsvár, Clausemburg — 7 8, 76, 100, 110, 114, 180, 201, 240, 263, 273, 278, 279, 288, 290, 294, 311, 312, 314, 323

Koppenhága — 213

Korinthosz, Corinthus — város Görögországban — 62

Koron, Coron — város Görögországban — 62

Koronka — község Marosszékbén — 110

Korzika, Corsica — 226, 228, 229, 232—234, 237

Kostrzyn, Kis(z)trin, Köstrin, Köstryn, Küstrin — város Lengyelországban — 154, 226, 259, 261, 322

Königsberg, Regiomontum — a mai Kalinyingrád — 35, 43

Königswusterhausen, Wusterhausen — Berlin melletti helység — 259

Kucsuláta — község a fogarasi kerületben — 45

Köstrin, Köstryn l. Kostrzyn

Kurland, Curlandia — egykori német hercegség a mai Lett SZSZK területén — 227

Küküllő — folyó — 48

Küstrin l. Kostrzyn

Landau — város az NSZK Rheinland-Pfalz tartományában — 34

Landrecies, Landréci — helység Franciaországban — 19

Leiden, Leida, Leyda, Lugdunum (Batavorum) — város Hollandiában — 46, 50, 53, 55, 56, 58, 59, 63, 65, 71, 85, 94—100, 119, 122, 128, 135, 147, 148, 161, 162,

164, 170, 172, 173, 175, 180, 188, 189, 192—194, 234, 247, 278, 285, 287, 290, 296, 297, 301, 304, 307, 316, 341, 353, 357

Lengyelország, Polonia — 23, 34, 40, 62, 65, 213, 217, 220, 222, 228, 229, 231, 307, 322

Le Quesnoy, Qvenoj — helység Franciaországban Avesnes környékén — 24

Liechtenstein — hercegség Svájc és Ausztria között, korábban birodalmi fejedelemség — 210

Lipcse, Lipsia — város az NDK-ban — 21, 23—25, 31, 33, 34, 36—40, 44, 60, 64, 67, 81, 102, 115—117, 128, 129, 132—138, 147, 157, 158, 163, 164, 169, 171, 174, 175, 177, 264, 325, 346

Lisszabon, Lisbona — 225

Lóna l. Kendilóna

London, Londinum — 56, 57, 60, 62, 64, 66, 68, 87, 100, 169, 174, 175, 200, 203, 204, 217, 248, 290, 298, 299, 301, 310, 327—330, 353, 354, 356

Lotharingia — tájegység és egykori hercegség Franciaország ÉK-i részén, Elzász-Lotharingia része — 229—231

Lőcse — 9, 204

Lucron — azonosíthatatlan helység Franciaországban — 19

Lugdunum l. Leiden

Madrid, Madrit — 169

Magdeburg(um) — város az NDK-ban — 260

Magna Britannia — 72

Magyarország, Hungaria — 8, 13, 25, 27, 40, 48, 62, 65, 67, 100, 137, 138, 148, 149, 164, 185, 200, 202, 204, 209, 217, 220, 222, 247, 260, 268, 274, 279, 281, 292, 316, 322, 327, 344

Majna, Ménus — folyó — 289

Mainz, Moguntia — város az NSZK-ban — 231

Málta, Melita — sziget a Földközi-tengeren — 231, 307.

Mantova, Mantua — város Olaszországban — 75, 206

Máramaros, Marmacia — tájegység és egykori megye a Tisza felső folyásvidékén — 210, 312, 313

Máramarossziget, Sziget — város Máramaros megyében — 269, 312

Marburg, Marpurgum — város az NSZK-ban — 260

Marchiennes-Ville, Marschinne — helység Franciaországban — 19
Marmacia l. Máramaros
Maros — folyó — 48, 222
Marosvásárhely, Vásárhely — 109, 114, 134, 164, 201, 205, 212, 214, 264, 281, 304
Marschinne l. Marchiennes-Ville
Marpurgum l. Marburg
Marseille, Massilia — város Franciaországban — 175
Melazzo l. Milazzo
Meldorf — város az NSZK-ban — 162
Melita l. Málta
Ménus l. Majna
Methone, Modon — város Görögországban — 62
Mezopotámia — tájegység a Tigris és az Eufrátesz folyók között Elő-Ázsiában — 206
Milazzo, Melazzo — város Szicíliában — 167
Milberga l. Mühlberg
Miskolc — 9
Modon l. Methone
Moguntia l. Mainz
Monemvaszia, Napoli di Malvasia — város Görögországban — 62
Monora — 18
Mons-en-Pévèle, Mons — helység Franciaországban Pont-à-Marcq környékén — 21
Montium l. Bergen
Morea, Moria l. Peloponnészoszi-félsziget
Mortagne — helység Franciaországban — 19
Muszkovia l. Oroszország
Mühlberg, Milberga — város az NSZK-ban — 221

Náfplion, Napoli di Romania — város Görögországban — 62
Nagybánya, Bánya — város az egykori Szatmár megyében — 45, 114
Nagyenyed, Enyed — város az egykori Alsó-Fehér megyében — 7, 13, 17, 31, 40, 45, 51—53, 72, 82, 86, 95, 98, 100, 111—114, 116, 120, 135, 144, 149, 185, 188, 193, 197, 209, 223, 225, 248, 279, 280, 291, 292, 294, 299, 310, 320, 333, 334, 337, 339, 341, 344, 348, 350, 351
Nagygyőr — helység az egykori Bihar megyében — 186
Nagyszeben, Szeben, Cibini(um) — város

a szebeni székhelyben — 17—19, 22, 24—26, 30, 33, 38, 46, 59, 88, 100, 102, 136, 154, 256, 257, 280, 281
Nápoly, Neapolis — város Olaszországban — 322
Napoli di Malvasia l. Monemvaszia
Napoli di Romania l. Náfplion
Neapolis l. Nápoly
Németország, Germania (inferioris) — 11, 17, 25, 45, 47—49, 59, 67, 72, 85, 111, 157, 161, 169, 177, 221, 266, 296, 324, 346
Norcia — helység Olaszországban — 221
Norimberga l. Nürnberg
Norvégia — 167
Nürnberg, Norimberga — város az NSZK-ban — 24, 238, 289, 302, 342
Nyugat-India l. Indiák

Odera-Frankfurt l. Frankfurt
Olaszország, Itália — 26, 28, 63, 157, 168, 175, 219—221, 226
Olomouc, Olmütz, Olmütz — város Csehszlovákiában — 226
Ommelande, Omlandia — tájegység Hollandiában Groningen város körül — 104
Oran — kikötőváros Algériában — 237
Orientalis Frisia l. Friesia
Oroszország, Muszkovia — 228, 238
Ossingen, Othsengen — helység Svájcban — 311
Oxford, Oxonium — város Angliában — 60, 100

Palatinus (Rheni), *Palatinatus* (ad Rhenum) l. Pfalz
Párizs — 27, 219
Párma — város Olaszországban — 227
Patak l. Sárospatak
Patre, Patrasso — város Görögországban — 62
Peenmünde, Penamunder — község Usedom szigetén az NDK-ban — 62
Peloponnészoszi-félsziget, Morea — 62, 67
Penamunder l. Peenmünde
Per(z)sia — 226
Pfalz, Palatinus Rheni, Palatinatus ad Rhenum — egykori német választófejedelemség a Saar-vidéken, ma az NSZK Rheinland-Pfalz tartományában — 172, 224, 300

Phrisia l. *Friesia*

Pocsaj, *Potsa* — község az egykori Bihar megyében — 186

Pókafalva — község az egykori Alsó-Fehér megyében — 114

Polonia l. *Lengyelország*

Pomeránia — egykori hercegség a Keleti-tenger mentén az NDK ÉK-i és Lengyelország ÉNy-i részén — 20, 62, 129

Pont à Rache(s) — hihetőleg *Raches* helység környékén levő hely Franciaországban — 19

Poroszország, *Borussia*, *Prussia* — 11, 14, 22, 26—28, 33, 35, 42, 43, 51, 62, 64, 70, 128, 129, 170, 173, 177, 229, 239, 259, 261, 262, 307, 322, 335, 337, 356

Portugal(l)ia — 28, 222, 225

Potsa l. *Pocsaj*

Potsdam, *Potstain* — város az NDK-ban — 259

Poznań, *Poznandia*, *Posen* — város Lengyelországban — 210

Pozsony, *Posom*, *Poson* — 16, 17, 19, 20, 46, 93

Prága — 237

Prussia l. *Poroszország*

Qvenoj l. *Le Quesnoy*

Radnót — község az egykori Küküllő megyében — 114

Rajna, *Rhénus* — folyó — 268, 289

Regensburg, *Ratisbona* — város az NSZK-ban — 310

Regiomontum l. *Königsberg*

Rhénus l. *Rajna*

Rimaszécs — város az egykori Gömör megyében — 246

Rochester — város Angliában — 307

Róma — 17, 18, 168, 213, 219—221, 225

Rot(t)er(o)dam — 173

Rugia — Rügen szigete a Keleti-tengeren az NDK-ban — 129

Sabaudia l. *Savoya*

Sachsen, *Saxonia* (Szászország) — egykor választófejedelemség az Elba és a Saale folyók mentén, ma az NDK és az NSZK déli területein — 217, 229, 231, 237, 322

Saint-Amand-les-Eaux, *St. Amand* — város Franciaországban — 19

Salzburg(um) — város Ausztriában — 229, 233, 239, 262, 322

Sardinia l. *Szárdinia*

Sárosberkesz l. *Berkesz*

Sárospatak, *Patak* — 54, 279

Savoya, *Sabaudia* — egykori hercegség a Genfi-tótól D-re, ma Franciaországban és Svájcban — 28, 63

Saxonia l. *Sachsen*

Saxopolis l. *Szászváros*

*Scarpe*¹ l. *Fort la Scarpe*

*Scarpe*² l. *Schelde*

Schelde, *Escaut*, *Scarpe* — folyó — 19

Segesvár — 8, 9, 11, 12, 21, 30, 33, 35, 41, 45, 46

Sevilla, *Sevillia* — város Spanyolországban — 224

Sicília l. *Szicília*

Silesia l. *Szilézia*

Sion — hegy Jeruzsálemben, gyakran magát a várost és a hegyen épült templomot is értették rajta — 274, 275, 285, 292

Skócia — 61, 67

Slesia l. *Szilézia*

Słońsk, *Sonnenburg* — város Lengyelországban, egykor a johannita lovagrend poroszországi székhelye — 226

Sopron — 9

Sorostély — község az egykori Alsó-Fehér megyében — 7, 114, 306

Spanyol-Indiák l. *Indiák*

Spanyolország, *Hispania* — 20, 167, 282

Spinalonga, *Spina longa* — sziget Kréta É-i partjánál — 62

Stad(e) — város az NSZK-ban — 21, 62

St. Amand l. *Saint-Amand-les-Eaux*

Stetinum, *Stettin* l. *Szczecin*

Stockholm, *Holmia* — 173

Stralsund(um), *Stralsunda* — város az NDK-ban — 62, 65, 129

Suda l. *Szúda-öböl*

Sulmo(na) — helység Olaszországban — 221

Svájc, *Helvétia* — 17, 20, 21, 24, 41, 45, 58, 61, 63, 186, 201, 202, 311

Svédország, *Svécia* — 34, 65, 95, 166, 167, 169, 173, 177, 220, 260

Szárdinia, *Sardinia* — 157, 222, 226, 227, 229

Szászország l. *Sachsen*

Szászváros, *Saxopolis* — 113, 114, 351

Szatmár város — 269

Szczecin, Stetinum, Stettin — kikötőváros
 Lengyelországban — 20, 210
Szeben l. Nagyszeben
Szeged — 63
Szék — helység az egykori Doboka me-
 gyében — 114
Szengyel l. Erdőszengyel
Szentmiklós l. Bethlenszentmiklós
Szentpéter — nem dönthető el, hogy me-
 lyik erdélyi helységről van szó, a sok
 azonos nevű közül — 114
Szicília, Sicilia — 167, 173
Sziget l. Máramarossziget
Szilézia, Silesia, Slesia — 85, 93, 168, 231
Szőcs, Szücs — talán az egykori Belső-
 Szolnok megyei Alsó- vagy Felsőszücs
 valamelyike — 205
Szúda-öböl, Suda — Kréta É-i partjainál
 — 62

Temze, Thamesis — folyó — 282
Tepercsény — talán az egykori Szerda-
 hely székbeli Toporcsával azonos, mely-
 nek a XVIII. században volt Tepercse
 változata is — 7
Thamesis l. Temze
Thun — helység Franciaországban St.-
 Amand-les-Eaux környékén — 19
Tiguri Helvetiorum, Tigurum l. Zürich
Tirol, Tyrolis — tájegység és egykori
 grófság az Inn és mellékfolyóinak vidé-
 kén, ma Ausztriában és Olaszország-
 ban — 168
Tokaj — 9
Tompaháza — község az egykori Alsó-
 Fehér megyében — 40, 99, 109, 110,
 130, 276
Temesvár, Tömösvár — 102, 133, 222
Toporcsa l. Tepercsény
Torda — 114
Toscana, Hetruria — tájegység Közép-
 Olaszországban — 63

Törökország — 222
Trajectum, *Trajecti ad Rhenum* l. Utrecht
Transylvania l. Erdély
Trója, Ilion — 199
Tyrolis l. Tirol

Usedom — helység az NDK-ban — 62
Utrecht, (Ul)trajectum, (Ul)trajecti ad Rhe-
 num — város Hollandiában — 28, 47,
 51, 57, 97, 119, 202, 266, 268, 279, 288,
 297, 298, 315—317
Vác — 303
Vásárhely l. Marosvásárhely
Vatikán — 222
Vécs — község az egykori Torda megyé-
 ben — 114
Velenice — 62
Verden — helység az NSZK-ban — 62
Vestfria l. Westfriesia
Vesz(t)fália l. Westfalen
Vienna, *Vindobona* l. Bécs
Wittenberga l. Wittenberg
Vizakna — város az egykori Alsó-Fehér
 megyében — 114, 257, 293
Vratislavia l. Boroszló
Westfalen, Westphalia, Vesz(t)fália — tör-
 ténelmi tájegység, ma az NSZK Nord-
 rhein-Westfalen tartományában — 173,
 289
Westfriesia, *Nyugat-Frizia* — 53, 55, 56,
 95, 98
Wittenberg, *Wittemberga* — város az
 NDK-ban — 154
Wroclaw l. Boroszló
Wusterhausen l. Königswusterhausen

Zágor — község az egykori Küküllő me-
 gyében — 34
Zell — helység Szászországban — 237
Zürich, *Tigurum*, *Tiguri Helvetiorum* —
 város Svájcban — 203, 310, 311

- Absolon, Absalom* — öszövétségi személy, aki hizelgésével, szépségével állított maga mellé embereket az apja elleni összeesküvésben — 259
- '*Adolph Uramék*' — erdélyi lakosok 1732 k. — 235
- Adrián* — késcsináló mester — 256
- Aemilius, Robertus*, 1663—1729 — leideni teológus professzor — 53
- Agost* l. *Augustus*
- Agoston* l. *Augustinus*
- Ajtai (Szabó) András*, 1690—1733 — ifj. Pápai Páriz Ferenc peregrinus társa, 1713-ban iratkozik be a hallei egyetemre, dissertatiót is ír, mellyel doktori címet szerez. Peregrinációja során megfordul Odera-Frankfurtban, Berlinben, Leidenben, Heemstedebe, Londonban és Oxfordban. Hazatérve Teleki József udvarában működik, majd Szászánádon telepszik le mint orvos — 23, 29, 30—35, 37, 41, 42, 46, 58, 70, 71, 81, 84, 87—89, 95, 100, 111, 145, 166, 201, 273, 335, 346, 353, 354
- Albani, Annibale*, 1682—1751 — kardinális — 220
- Albani, Alessandro*, 1692—1779 — kardinális — 220
- Albemarle, Arnold Just von Keppel*, 1669—1718 — hadvezér, holland főgenerális, az 1712-es denaini ütközetben a franciák fogságába esik — 19
- Alberoni, Giulio*, 1664—1752 — kardinális, 1714-től a spanyol királyné tanácsosa, 1717-től a spanyol külpolitika vezetője — 168, 220
- Albert Frigyes, Albrecht Friedrich* — brandenburgi örgróf, 1695—1731 közt a johannita lovagrend mestere Sonnenburgban — 226
- Alberti, Michael*, 1682—1757 — hallei orvosprofesszor, az egyetem seniora — 41, 43, 53, 55, 60, 127, 130, 132—135, 157, 159, 163, 170, 342, 346, 353, 355, 356, 359
- Albisi Vas Gábor*, 1700 k.—1765 u. — 1717-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1723-ban nagybányai rektor, 1725-ben a franekeri, 1726-ban az odera-frankfurti egyetem hallgatója, itt dissertatiót is ír. 1730-tól marosvásárhelyi káplán, 1731-től berekesztúri, 1732-től zabolai, majd dálnoki, kézdivásárhelyi, márkosfalvi lelkész, 1760—65 k. a kézdi egyházmegye esperese — 211
- Albrecht Friedrich* l. *Albert Frigyes*
- Alften* l. *Alphen*
- Almási István*, mh. 1725 — az 1680-as években iratkozik be a kolozsvári kollégiumba, később dési rektor, 1692-től haláláig dési lelkész, 1711-től a dési egyházmegye esperese — 114
- Alphen (Alften), Hieronymus Simons van*, 1665—1742 — 1715-től teológus professzor Utrechtben; a coccejánus irányzat híve — 202, 317
- Alvinczi Gábor*, borbereki, br., 1686—1751 — az erdélyi gubernium levéltárosa, titkára majd tanácsosa — 8
- Alvinczi Sámuel*, borbereki, br., 1685—1724 — 1709-ben guberniumi, 1713-ban kancelláriai registrator, 1714-től az erdélyi kancellária referendáriusa — 102, 113, 290
- '*Alvinczi Uram*' — 89, 139, 145, 152, 153, 293, 297, 354, 356
- Andala, Ruardus*, 1665—1727 — 1713-tól teológus professzor Franekerben; a kartezianus irányzat képviselője — 54, 100, 121, 200, 247, 277—279, 281, 282, 289, 309, 315, 317, 351, 357, 358
- Anna, Stuart*, 1665—1714 — 1702-től angol királynő — 20, 28, 57
- Aphrodité* l. *Venus*
- Arész* l. *Mars*
- Argosz* — 237

Aszalai Sámuel — 1705-ben a nagyenyedi kollégium tagja lesz, később contrascriba, 1712-ben nagybányai rektor, 1714-ben a franekeri egyetem hallgatója, disputál, hazatérte után pap — 47, 50, 51, 63, 84, 100, 109, 112, 113, 115—118, 120, 121, 148, 156, 278, 280, 340, 344, 347, 348
Asztalos Péter — 188
Augustinus, Aurelius, 354—430 — hippói püspök, a kora középkori keresztény filozófia nagy hatású alakja — 257
Augustus, Ágost, II., 1670—1733 — I. Frigyes Ágost néven 1694-től szász választófejedelem, 1697—1704 között és 1709-től lengyel király — 62, 65, 213, 217, 224
Azzali I. Aszalai

Baba Ferenc I. Vásárhelyi Baba Ferenc
Bajtsi Sámuel, mh. 1730 — Bajtsi András nagyenyedi pap és esperes fia, hazai iskolái után 1692-ben a franekeri egyetemen tanul, 1705-től lelkitanító Nagyenyeden, később egyházmegyei jegyző, városának vezető lelkészeként hal meg — 113

Bálinthith György, br., mh. 1742 u. — B. Zsigmond és Angyalosi Krisztina fia, részt vesz a Rákóczi-szabadságharcban, később titoknok — 131

Balku (Balko) Mihály, hatházi, mh. 1731 k. — 1711-ben II. Apafi Mihály bécsi titkára, később az erdélyi gubernium tisztségviselője — 10, 145

Banchieri, Antonio, 1667—1733 — kardinális, államtitkár — 220

Bándi Mihály, sz. 1689 — 1711-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1716-ig Barsai Ábrahám udvari papja, 1717-től a leideni egyetem hallgatója, hazatérte után hátszegi lelkész — 45, 49, 65, 71, 119, 148, 165, 170, 278

Bánffy György, gr., 1688—1735 — B. György gubernátor és gr. Bethlen Klára fia, 1710-től Doboka megye főispánja, a református egyház támogatója — 30, 35, 39, 41, 45, 52, 83, 84, 95, 102, 145, 292

Bánffy László, br., 1671—1755 u. — B. Kristóf és bögyözi Farkas Margit fia, a szabadságharcban segédtisztként vesz részt, somlyói kapitány, később krasznai főispán — 83, 147, 249, 250

Bánffy Mária, gr. *Gyulai Ferencné*, mh. 1758 k. — B. György és Bethlen Klára

lánya, Gyulai Ferenc császári altábornagy felesége 1709-től — 266

Bánffy Zsigmond, ifj., br., — B. Pál és Teleki Kata fia — 41, 83, 205

Barberini, Francesco, 1663—1738 — kardinális, Palestrina püspöke — 220

Baróthi Kálmán, mh. 1739 — 1709-ben lesz a nagyenyedi kollégium tanulója, itt medista, később medgyesi rektor, 1715-ben a franekeri egyetemen tanul, hazatérve 1717-ben fehérgyarmati, 1721-ben hosszúmezői, 1735-től huszti pap, 1734-től a máramarosi egyházmegye esperese — 63, 116—118, 121, 133, 145, 146, 148, 165, 348

Barrett — angol patikárius — 322

Bartoldi — porosz királyi követ Bécsben — 33

Bartsai Ábrahám, mh. 1716 — ítéldomeszter, a szabadságharc alatt Hunyad megye főispánja — 83

Bartsai Ábrahámné I. Teleki Krisztina

Bartsai János, 1715 k.—1750 e. — B. Ábrahám és gr. Teleki Krisztina fia, Hunyad megyei nemes, tanítója Huszti András — 318

Bausner (Bauzner) Simon — 1711 u. taxator, 1731-ben szász comes — 62, 66, 67, 88, 285, 288

Beaumont, Simon van, 1641—1726 — 1684-től holland államtitkár — 56

Becmann, (Bec(c)man), Johann Christoph, 1641—1717 — 1687-től a politika, 1690-től a teológia professzora Odera-Frankfurtban — 119, 121, 122, 152

Bentivoglio, Cornelio, 1668—1732 — kardinális, franciaországi nuncius — 220

Bér György — szebeni önműves — 256

Berckhoffer — német brigadéros — 19

Bereck György I. Vizaknai

Bereg. (Beregzászi?) Ferenc — 188

Bergen, (Berger), Johann Georg von, mh. 1738 — odera-frankfurti orvosprofesszor, az egyetem seniora — 13, 148, 151, 300, 303

Bernáld János, alsócsernátoni, mh. 1735 e. — B. Ferenc és Fülöp Margit fia, a szabadságharcban részt vevő, de később kegyelmet kapó nemes, a kolozsvári konzisztórium tagja — 192

Bethlen Ádám, gr., 1691—1748 — B. Sámuel és borsai Nagy Borbála fia, 1735-ben Fehér megyei főispán, később országos elnök, 1742-ben guberniumi taná-

- csos — 93, 95, 100, 102, 103, 149, 159, 160, 162, 163, 178
- Bethlen Elek*, gr., 1688—1724 — B. Elek és borsai Nagy Klára fia, a szabadságharc híve, a Nemesi Társaság gregáriusa — 80, 81, 83, 84
- Bethlen Elekné* I. Pekri Kata
- Bethlen Farkas*, 1639—1679 — B. Ferenc és Kemény Kata fia, 1666-ban fejedelmi tanácsos, 1667-ben Fehér megyei főispán, 1678-ban Erdély kancellárja, latin nyelven írta meg Erdély 1525—1609 közötti történetét — 235
- Bethlen Ferenc* — hihetőleg B. Sámuel és Lázár Mária fia — 234, 238
- Bethlen Gábor*, iktári, 1580—1629 — B. Farkas és Lázár Druzsiánna fia, 1613-tól erdélyi fejedelem, 1622-ben alapítja meg a gyulafehérvári Bethlen Kollégiumot — 334, 337
- Bethlen György*, gr., mh. 1729 k. — B. Sámuel és borsai Nagy Borbála fia — 83
- Bethlen Imre*, gr., 1698—1765 — B. Sámuel és borsai Nagy Borbála fia, 1719—22 között Nyugat-Európában tanul, így tölt egy évet Angliában, hazatérve a Gyulai-ezred tisztje, 1752—55-ig dobokai főispán, 1754-ben guberniumi tanácsos — 175, 178, 295, 299
- Bethlen János*, bethleni, mh. 1712 u. — B. Pál és Tordai Margit fia, apja halála után Bethlen Miklós környezetének tagja, később Thökölyhez, majd valószínűleg Rákóczihoz is csatlakozik — 83
- Bethlen József*, gr., 1698—1742 — B. Miklós kancellár és gr. Rhédei Júlia fia, 1717-től máramarosi főispán — 145, 249, 250, 309, 310
- Bethlen László*, gr., 1675—1717 — B. Farkas kancellár és Ostrosith Borbála fia, küüllői főispán, guberniumi tanácsos — 7, 83, 84
- Bethlen Miklós*, gr., 1642—1716 — B. János kancellár és Váradi Borbála fia, 1661—63 között Heidelbergben, Utrechtben és Leidenben az egyetem hallgatója, később Angliában, Olasz- és Franciaországban is megfordul, 1691-től Erdély kancellárja — 10, 170
- Bethlen cs.*, ('Bethleni ház') — 69, 88
- Bibarcztalvi O(sváth) László*, mh. 1756 u. — Bethlen János alumnusaként kezdi tanulmányait 1709-ben Nagynyeden, 1716-ban senior. A franekeri egyetemen az 1718/19-es tanévben iratkozik be, pe-
- reginációja során eljut Amszterdamba is, hazatérte után nagybaconi pap, egyházmegyei jegyző, 1742—56-ig az erdővidéki egyházmegye esperese — 200, 286, 287, 290, 292, 293, 357, 358
- Biktalvi Zsigmond*, mh. 1742 — a marosvásárhelyi kollégiumban tanult, 1721-ben senior, a teológia praesese és az oratoria praeceptora, 1722-ben a franekeri egyetem hallgatója, hazatérte után 1725-től haláláig zilahi lelkész — 250, 304, 309, 310
- Bissy, Thiard de, Henri*, 1657—1737 — kardinális, Meaux püspöke — 219, 220
- Bodoki István* ('Bodoki St.') — Franekeren tanuló diák?; inkább valószínű, hogy Bodoki Mihály neve tévesen, mivel Bodoki István neve a franekeri anyakönyvben nem szerepel, B. Mihály pedig 1719 augusztusában még Franekeren volt — 357
- Bodoki Mihály* — 1709-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba Fekete Klára alumnusaként, 1716-ban contrascriba, a franekeri egyetemre 1717/18-ban érkezik. Hazatérve 1726-ban, 1730 k. retégi pap, majd a széki egyházmegye jegyzője; talán ő az is, aki 1730—38 között bálványosváráljai, 1746-ban apagyfalusi, majd 1755-ben szamosújvárnémeti lelkész; vagy talán az ő, aki 1737—39-ig kérészményi lelkész — 280, 282, 287, 289, 293
- Boerhaave (Bourhawe), Hermann*, 1668—1738 — holland orvos, 1709-ben a medicina és a botanika professzora a leideni egyetemen, 1714-ben az orvosi praktikáé, 1718-ban a kémiaé, 1730-ban az angol királyi akadémia tagja — 94, 172, 174, 188, 304
- Bogáthi János*, mh. 1739 u. — 1690-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, később vizaknai praefectus, 1738-ban assessor, 1739-ben degens — 114
- Boncompagni (Buoncompagni), Jacopo*, 1653—1731 — kardinális, bolognai érsek — 220
- Bon(n)et, Luigi Frederico*, 1670—1762 — genovai születésű, I. Frigyes Vilmos császár londoni követe, később titkos tanácsosa — 70, 74
- Bon(n)eval, Claude Alexandre de*, 1675—1747 — francia tábornok, később a Savoyai Jenő vezette osztrák hadseregben

- harcolt, 1729-től Törökországban élt, s felvette a mohamedán vallást — 217
- Borbereki István** — 1712-től a nagyenyedi kollégiumban tanult, később hivatali pályára lépett — 205, 218, 240
- Borosnyai Lukács János, 1694—1760** — 1713-ban kezdi tanulmányait Nagyenyeden, később Bethlen István praeceptor, 1720-ban vizaknai rektor. 1721-ben az odera-frankfurti, 1722-ben a leideni egyetem hallgatója, hazatérte után Kemény Simonné udvari papja 1726-ban, 1727-ben enyedi második, majd 1729-ben elsőpap, 1735-től tanár Székelyudvarhelyen, 1758-tól haláláig a marosi egyházmegye esperese — 94, 191, 303
- Borosnyai Nagy János** — 1683-ban iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1691-ben az odera-frankfurti, 1692-ben a franekeri egyetemre. Peregrinációja során Bethlen Mihály — B. Miklós fia — ephorusa, hazatérve az 1713—15 k. években vizaknai lelkész — 114
- Borosnyai Nagy Márton, mh, 1738** — Borosnyai Nagy Sámuel vizaknai pap fia, 1714-ben kezdi tanulmányait a nagyenyedi kollégiumban, 1722-ben az odera-frankfurti, 1724-ben a hallei, 1728-ban a franekeri egyetem hallgatója, 1729-ben jön haza. Előbb Teleki József házi-orvosa, majd Szebenben az erdélyi gubernium főorvosa — 188, 307
- Borosnyai (Péter ?)** — abafáji lakos — 114
- Borromeo (Borromei), Giberto, 1671—1740** — kardinális — 220
- Bourhawe l. Boerhaave**
- Bozen, Gaspar** — lipcsei kertész — 157
- Brandenburgi Katalin (Catharina Brandenburgica²), 1604—1644** — György Vilmos brandenburgi választófejedelem leánya, 1626-tól Bethlen Gábor erdélyi fejedelem felesége — 334, 335, 337
- Brassai Pál** — 256
- Briccius György l. Vizaknai**
- Buoncompagni l. Boncompagni**
- Butler, (Jacobus) James, de Ormonde, 1655—1745** — ír katona, Oxfordban tanult, majd az egyetem kancellárja — 61
- Cajus** — 324—325
- Calvin l. Kálvin**
- Caral(t)a, Pier Luigi, 1677—1755** — kardinális, larisszai érsek — 220
- Carolus¹ l. Károly, VI.**
- Carolus² l. Frigyes Károly**
- Cartesius l. Descartes**
- Catharina Brandenburgica¹ l. Katharina**
- Catharina Brandenburgica² l. Brandenburgi Katalin**
- Cellarius (Keller), Christoph, 1638—1707** — német filológus és pedagógus, 1693-tól a hallei egyetemen a történelem és az éekesszólás tanára — 155
- Christianus l. Keresztély, VI.**
- Chritoph, Petrus** — Teleki Miklóshoz közzöntőverset író odera-frankfurti diák — 284
- Cicero, Marcus Tullius, i. e. 106—43** — római író, szónok és politikus — 20
- Cientuegos (Cintengos), Alvarez, 1657—1739** — kardinális, császári követ Rómában — 220
- Claessen, Dietrich Siegrid, 1685—1743** — 1720-tól teológus professzor Odera-Frankfurtban — 300, 303
- Clemens, XII. l. Kelemen**
- Coccejus (Koch), Johannes, 1603—1669** — német származású Franekerben, majd Leidenben tevékenykedő teológus, író, az ún. federatív szövetségi teológia továbbfejlesztője, mely Descartes racionalista filozófiáján alapszik — 294
- Coloniis l. Kollonitsch**
- Colonna, Carlo, 1665—1739** — kardinális, 1730-ban pápajelölt — 220
- Columella, Lucius Junius Moderatus, i. sz. I. sz. közepe k.** — római mezőgazdasági író — 198
- Conti, Bernardo, 1665—1730** — kardinális — 220
- Corsini, Lorenzo l. Kelemen**
- Coscia, Niccolo, 1682—1755** — kardinális — 220, 226
- Cosimo (Cosmus), III., 1642—1723** — firenzei herceg, uralkodó 1670-től; a levélben 1730-ban tévesen említik élőként, ekkor már fia, J. Gaston uralkodik — 220
- Csécsi (Tsétsi) János, 1689—1769** — id. Cs. János sárospataki tanár fia, iskoláit Kassán és Sárospatakon kezdi, az utóbbi helyen 1707-től publicus praeceptor, 1709-től az utrechti, 1711-től a franekeri egyetem hallgatója. Peregrinációja alatt még több más egyetemen és Angliában is megfordul, 1712-ben tér haza. 1713-tól tanár Sárospatakon, tisztátsáival való viszálykodása miatt 1734-ben elmozdítják tisztéből — 248

- Csepregi (Tsepregi) Turkovics Ferenc*, 1700—1758 — Cs. Mihály kolozsvári professzor fia; Kolozsváron tanul, 1717-től publicus praeceptor, 1720-tól senior. 1721-ben a franekeri egyetemre iratkozik be, 1727-ben tér haza, 1728-ban a történet és a nyelvészet, 1737-ben a teológia tanára a kolozsvári kollégiumban — 323
- Cserei János*, nagyjait, mh. 1750 u. — Cs. Farkas és Bideskuthy Mária fia, a szabadságharcban őrnagy, majd a székkely karabélyosezred vicecolonellusa. Rákóczi Lengyelországba is elkíséri, ott a lengyel király szolgálatába áll, 1719-ben Drezdában tartózkodik, még ugyanabban az évben kegyelmet kap, 1750-ben az unitáriusok vidéki gondnoka — 137
- Cserepi* — Bánffy György szolgálja — 145
- Csernátóni (Tsernátóni) Gajdó Dániel*, 1696—1749 — 1714-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, Teleki Miklós és László grófok praeceptora, 1720-ban senior, 1721-ben az odera-frankfurti, 1722-ben a leideni egyetemet keresi fel, hazatérve, 1726 után 1738-tól gyulafehérvári lelkész, halála évében az egyházmegye esperese — 185—189, 191—194, 204, 247, 248, 304
- Csernátóni (Tsernátóni) János* — marosvásárhelyi kántor; talán azonos azzal a nagyenyedi neutralista diákkal, akit Nagybányára küldtek 1708-ban Enyedi István és Pápai Páriz Ferenc professzorok után, hogy megvigye a hírt: az Enyed körüli harcok elülven visszatérhetnek; ez a Csernátóni később marosvásárhelyi kántor — 205
- Csernátóni (Tsernátóni) József* — a kolozsvári kollégiumban kezdi tanulmányait, 1709—12 között senior, később huszti rektor, 1715 áprilisában a franekeri egyetem hallgatója, hazatérve Kemény Jánosné udvari papja, ezután két év múlva meghal; talán az is ő, aki 1715 januárjában iratkozik be az odera-frankfurti egyetemre — 100, 110, 278, 279
- Csuzi (Tsuzy) Cseh János*, mh. 1738 — Cs. Jakab pápai lelkész fia, pápai tanulás után 1699-ben a franekeri egyetemen tanul, 1702-ben orvosdoktorként tér haza, előbb ácsi, majd győri pap, de orvosként is működik — 164, 165
- Dalberg*, hihetőleg *Damian Casimir*, 1675—1717 — császári lovassági őrnagy, Neuperg regimentjében vicecolonellus, az 1717-es belgrádi csatában esik el — 19
- Davia, Giovanni Antonio*, 1660—1740 — kardinális, bécsi nuncius — 220
- 'Décsei Uram'* — Bécsben 1726 k. — 75
- Descartes, (Cartesius), René*, 1596—1650 — francia filozófus, matematikus és természettudós, a racionalista filozófia első jelentős képviselője az újkori gondolkodás történetében — 154
- Demjén I. Dömjén*
- Dési Ferenc*, mh. 1741 e. — a kolozsvári kollégiumban tanul, 1715—27 között dési lelkész, közben 1721-ben a franekeri egyetem hallgatója, 1729-ben máramaroszigeti pap — 269
- Dési (Déési) György* — a kolozsvári kollégium tanulója, 1712 k. contrascriba, 1715-ben előbb az odera-frankfurti, majd a franekeri egyetemre iratkozik be, hazatérte után 1720-ban ürmezői lelkész — 100, 110
- Dési (Déési) G. Zsigmond*, 1689—1728 — 1703-ban kezdi tanulmányait a nagyenyedi kollégiumban; a cellisták, a syntaxisták, a poéták és a rétorok praeceptora, a teológia és a szent nyelvek praesese három éven át; 1711-ben senior, 1714-ben a franekeri, 1715-ben a leideni, 1717-től ismét a franekeri egyetem hallgatója, mindkét helyen disputál. Kezdetben Bethlen Ádám, később Teleki Mihály a támogatója. Hazatérve 1719—24 között zilahi pap, majd székkelyudvarhelyi rektor; peregrinációja során Remethei Jánossal együtt megfordul Groningenben is — 41, 51—54, 71, 84, 93, 95—97, 100, 103, 105, 109, 112, 113, 119, 133, 148, 278, 279, 286
- Détsei László* — hihetőleg D. Bálint és Vajda Ilona fiáról, dobokai birtokosról van szó — 187, 188, 191, 193, 194
- Dhuram I. Duhram*
- Dímjén Ferenc*, mh. 1719 k. — katolizált kancelláriai tanácsos és registrator 1716-ban — 145
- Diószegi* — Leidenben betegeskedő magyar, valószínűleg azonos az 1709—11 között itt tanuló D. Mihállyal — 53
- Dithmar, Justus Christopher*, 1677—1737 — német jogtudós és történetíró, előbb a történet, majd a természetjog professzora Odera-Frankfurtban — 300

Dobolyi (Sámuel?) — 1707-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1709-ben medista, Kibédi András iskolatársa, később hivatali pályára lépő enyedi polgár (vagy D. István, Bethlen Kata procurátora) — 113, 114

Dolgorukij (Dulhoroki) cs. — orosz főnemesi család, tagjait a II. Péter cár halála után hatalomra kerülő Anna Szibériába száműzte — 232

Don Carlos I. Károly, III.

Dömjén (Demjén) Gergely — erdélyi ágens 1748–62-ig a kancellária mellett — 328

Duhram (D(h)uram) — tanácsos, a stipendiáriusok inspectora, a Mons Pietatis nevű jótékonyági pénztézet vezetője — 42, 117, 118, 121, 153, 314

Edward, III. I. Jakab

Eiszenreich — bécsi kereskedő — 19

Elizabetha I. Erzsébet Krisztina

Enceladus, Enkeladosz — 318

Enyedi István, id., 1659–1714 — 1697-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, itt később contrascriba, 1684-ben a leideni, 1685-ben a franekeri egyetemen tanul, hazatérte után 1688-ban felsőbányai, 1691-ben marosvásárhelyi pap, 1692-től a teológia tanára Enyeden; utolsó éveiben nem tudja ellátni hivatalát, s ez is hozzájárul a diákok zavarágához — 29, 113, 335, 338

Enyedi István, ifj., sz. 1694 k. — id. E. István és Halmágyi Sára fia, 1709-ben kezdi tanulmányait Nagyenyeden Bethlen János alumnusaként, 1716-ban az odera-frankfurti, 1717-ben a hallei, 1719-ben a leideni egyetemen tanul, Halléban disputál és orvosdoktori címet szerez. Peregrinációja során eljut Lipcsébe, Drezdába, Rotterdamba, Angliába és Franciaországba is, hazatérve orvos, kolozsvári szenátor, majd főbíró — 76, 120–122, 133, 134, 137–139, 143, 144, 146, 147, 149, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 163, 166, 168, 169, 171, 173, 175, 178, 180, 181, 200, 240, 296, 297, 300, 323, 347, 350, 353, 359

Enyedi János, sz. 1695 k. — id. E. István és Halmágyi Sára fia, 1712-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, praceptor, contrascriba, 1719-ben senior. 1720-ban a leideni egyetem hallgatója, 1726-ban nagybányai 1730-ban avasújárósi, 1731-ben huszti, 1735-ben hosz-

szúmezői, 1739-ben alsómisztótfalusi, majd 1745-ben újra nagybányai lelkész — 170, 291

Enyedi Sámuel, mh. 1722 — id. E. István fia, 1709-ben kezdi tanulmányait Bethlen János alumnusaként Nagyenyeden, később Bécsben kancelláriai tisztviselő — 33, 131, 137–139

Enyedi urak — 69

Erzsébet Krisztina (Elizabeth(a), Christine von Braunschweig-Wolfenbüttel) 1691–1750 — VI. Károly osztrák császár és spanyol király felesége; magyar királynénak 1712-ben Pozsonyban koronázták — 20

Esia I. Ézsaiás

Eszterházy József, galántai, 1714–1762 — E. József és Eck Mária fia, itthoni tanulmányai után 1733-ban a leideni egyetemen tanul; később altábornagy — 234

Eugenius I. Savoyai Jenő

Ézsaiás — 224

Felei György — 1703-ban kezdi tanulmányait Nagyenyeden, 1709-ben integrista, később pókafalvi, 1715 k. gogányvár-aljai pap — 114

Fell(t)alusi Mihály — 1711-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1714-ben a hallei, 1717-ben a jénai egyetemen tanul, peregrinációja közben megfordul Lipcsében is, hazatérve orvosként működik, Pathai János sógora — 55, 128–131, 133–136, 138–140, 146, 158, 159, 171, 176, 345, 346, 353

Fenthol (Finthol), Gotfried — lipcsei polgár, Teleki Sándor, Felffalusi Mihály és Michael Alberti közvetítője — 132, 133, 346

Ferenc I. Teleki Ferenc

Fergushill, Barbara — Daniel Ernestus Jablonski felesége — 23, 80

Filstich — brassói folnagy — 37

Finthol I. Fenthol

Finy, Francesco Antonio, mh. 1743 — kardinalis — 220

Fleury, André Hercule, 1653–1743 — kardinalis, XV. Lajos francia király nevelője, 1726-tól államtanácsos — 221

Fogarasi Sámuel, 1674 k.—1724 — 1694-ben kezdi tanulmányait a nagyenyedi kollégiumban, contrascriba, 1695-ben senior, ugyanekkor marosvásárhelyi rektor, 1698-ban a franekeri, 1699-ben a leideni, 1700-ban újra a franekeri egye-

- tem hallgatója, hazatérése után fogarasi orvos — 127, 132, 134, 180
- Fortuna, Tükhé* — 210, 215
- Fridericus* I. Frigyes
- Fridericus Wilhelmus* I. Frigyes Vilmos
- Frigyes, I. (Fridericus)*, 1657—1713 — 1701-től porosz király — 27, 28, 337
- Frigyes, I. (Fridericus, Friedrich von Hessen-Kassel)*, 1676—1751 — előbb hessen-kasseli fejedelem, 1720-tól svéd király — 173
- Frigyes, IV. (Fridericus)*, 1671—1730. — 1699-től dán király — 224
- Frigyes Károly Albert (Carolus, Friedrich Karl Albrecht)* — brandenburgi örgróf, 1731—62 között a johannita lovagrend mestere Sonnenburgban — 226
- Frigyes Vilmos (Fridericus Wilhelmus) I.*, 1688—1740 — 1713-tól porosz király — 27, 28, 318, 335, 337
- Fronius (Daniel?)*, sz. 1703 — brassói származású teológus hallgató a hallei egyetemen 1723-tól, 1727—30-ig az egyetem informátora — 260
- Fülöp (Philippus)*, orleans-i, II., 1674—1723 — 1715-től francia régens — 61, 63, 168
- Fülöp, V.*, 1683—1746 — 1700-tól spanyol király — 34, 61, 168, 169
- Gabriel* I. Bethlen Gábor
- Gaillard (Gajlard), Jacques*, mh. 1688 — leideni teológus professzor, az ottani collegium gallo-belgicum praefectusa, tagadta az allusio létét a Bibiában — 294
- Gajdó* I. Csernátoni Gajdó
- Gajlard* I. Gaillard
- Gelber János* — lutheránus győri kereskedő — 303
- George, I.* György
- Gidófalvi Péter* — valószínűleg az, aki 1686-ban iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, később técsi rektor, majd 1693-ban a franekeri, 1695-ben a groningeri egyetem hallgatója, itthon pedig 1707-ben gerneszegi pap; lehet azonban, hogy Bodoki Mihály iskolatársáról van szó, aki 1711-ben kezdi tanulmányait a kollégiumban, s később ótordai rektor — 293
- Giudice, Niccolo*, 1661—1743 — kardinális, protonotárius — 220
- Goelicke (Gelike), Andreas Ottomar*, 1670—1744 — német orvos, a medicina ordi-
- nárius professzora Odera-Frankfurtban — 151, 188, 300, 303
- Gosche, Rudolph* — boroszlói polgár, Teleki Sándor és ifj. Enyedi István közvetítője — 147, 149
- Goslinga, Sicco(ni a') van*, 1664—1731 — 1688-tól a franekeri egyetem főkurátora — 278, 279
- György, George, I.*, 1660—1727 — hannoveri választófejedelem, 1714-től angol király — 62
- György Dedu* — kereskedő — 132
- Gyujtó Ferenc* — 1712-ben kezd tanulmányait Nagyenyeden, Dobolyi mostoha-fiának tanítója, a diákmegmozdulások miatt idő előtt távozásra kényszerül; hivatali pályára lép, ebesfalvi tisztartó lesz — 113, 115
- Gyulai Ferenc, (V.)* — a kolozsvári kollégiumban kezdi iskoláit, assessor, 1720-tól dési rektor, 1722 u. ifj. Teleki József és Ádám kísérfője külföldi útjukon, így fordul meg Drezdában és Halléban, 1732 áprilisában még Halléban tartózkodik — 218, 263, 305, 306, 312, 313, 323
- Gyulai Ferencné* I. Bánffy Mária
- Gyulai István, gr.*, 1682—1758 — Gy. Ferenc és Kapi Mária fia, 1736-tól gyalogezred tulajdonosa, altábornagy a császári hadseregben — 80, 81, 83
- Gyulai úrtiak* — 327
- Hanvai (Hamvai) Igó György*, mh. 1735 — hazai iskolái után 1717-ben iratkozik be a franekeri egyetemre, hazatérte után Bánffy György udvari papja, 1719-ben széki, 1723-tól haláláig szatmári lelkész, 1724-ben rövid ideig az iskola rektora, később egyházmegyei ülnök, 1729-től a szatmári egyházmegye esperese — 269, 292
- Harkányi József*, sz. 1699 k. — 1717-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1726-ban a leideni egyetemre, hazatérte után papként működik — 194
- Harley, Robert (Thomas!)*, 1661—1724 — angol államférfi, külügyi államtitkár, Anna királynő minisztere, oxfordi gróf, az 1715-ben leleplezett összeesküvés egyik résztvevője, a trónkövetelő James Edward híve; a Thomas tévedés, mivel az a XVII. sz. első felében I. Károly alatt élt — 60
- Hauszman* — ötvösmester — 256

Havasalyi Sámuel — 1711-ben a nagyenyedi kollégium tisztartója — 111, 143

Heineccius, Johann Gottlieb, 1681—1741 — 1724-től franekeri jogászprofesszor, 1727-től a morális és a racionális filozófia professzora Odera-Frankfurtban — 215, 321

Hejdenus (Heyde), Johann, 1662—1727 — hallei teológus professzor — 41, 132, 134

Hell(en)dorff, valószínűleg *Magnus Gottlob*, sz. 1696 — a török elleni utolsó hadjáratban résztvevő százados, 1729-ben császári álezredes, 1734-ben annak a kilenc ezredesnek az egyike, akiknek a király megengedi, hogy magyar huszárezredet alakítsanak Erdélyben — 211, 218, 219

Hermann(us), Jakob, 1678—1733 — matematikus és filozófus professzor Odera-Frankfurtban 1713-tól — 300

Heyde l. *Hejdenus*

Hoffmann, Friedrich, 1660—1742 — a medicina és a fizika professzora, senior a hallei egyetem alapítása, 1694 óta, 1709—12 között I. Frigyes udvari orvosa, titkos tanácsos — 130, 132, 134, 136, 157, 159, 165, 170

Holtzsius (Holcztus), Barthold, 1695—1717 — 1685-től odera-frankfurti filozófus professzor — 15, 17, 32, 54, 63, 79, 109, 111—122, 145, 151—153, 300, 338, 343, 344, 348

Holdeberg, de — a hannoveri választófejedelem teljhatalmú megbízottja Bécsben — 356

© *Homérosz* — 153

Honert, Johann van den, 1693—1758 — 1727-től utrechti teológus professzor; a coccejánus irányzathoz csatlakozott — 316

Horvát Thimoteus — 23

Hosmann (Hozmán), János, rothenfelsi — 1697—1700 k. szebeni procurator, később kancelláriai tanácsos, 1713-ban szebeni consul, majd taxator, a szebeni királyi bíróság assessora — 18

Husztai András, 1700 k.—1755 — 1718-ban kezdi tanulmányait Nagyenyeden, 1719-ben Vásárhelyi Mihály és Szigeti István biztatására megy Barcsai János mellé tanítónak, később Kolozsváron tanul, 1725—26-ban senior, majd Teleki Pál támogatásával 1727-től az odera-frankfurti egyetemen teológiát és jogot tanul, dis-

sertatioját az előbbiből írja. Hazatérve 1733-tól a kolozsvári kollégium jogtanára, 1749-ben katolizál, így a gyulafehérvári káptalan írnoka lesz — 315, 318, 321

Icarus, Ikarosz — 214

Igó l. *Hanvai Igó*

Imperiali, Giuseppe Renato, 1651—1737 — kardinális — 220

Imre l. *Pápai Páriz Imre*

Inczédi József, nagyváradi, br., 1688—1750 — I. Pál és Lipcsey Klára fia, 1718 u. a Bethlen Kollégium gondnoka, főkonzisztórium i jegyző, 1736-tól ítélőmester — 7, 45, 93, 97, 99, 102, 314

Iphigenia, Iphigeneia — 199

Jablonski (Jablontzki, Joblanczki), Daniel Ernestus, 1660—1741 — a porosz királyi tanács tagja, 1690-től Königsbergben, 1693-tól Berlinben udvari pap, 1718-tól az egyházi tanács tagja, 1733-tól a berlini királyi tudományos társaság elnöke, nagy szerepet játszott a nagyenyedi kollégium odera-frankfurti ösztöndíjainak megszervezésében — 11—15, 17, 18, 20, 21, 23, 25, 26, 31—33, 42, 51, 54, 70, 74, 79, 89, 118, 121, 122, 134, 149, 153, 166, 210—215, 225, 233, 234, 237, 279, 300, 333, 339, 351

Jablonski, Paulus Ernestus, 1693—1757 — Daniel Ernestus J. fia, 1721-től teológus professzor Odera-Frankfurtban, ugyanitt városi lelkész — 213

Jablonskiné l. *Fergushill, Barbara*

Jacob, Jákob — 110

Jacobi, Balthasar Fridericus — erfurti származású; 1709-ben iratkozik be a hallei egyetemre, együtt tanul és lakik ifj. Pápai Páriz Ferencsel; később lipcsei medicus doktor, Pápai közvetítőnek ajánlja — 55, 60, 67

Jakab (Jacobus, James Edward), III., 1668—1766 — a Stuart-házból származó praetendens (trónkövetelő) király, apja, II. Jakab halála után több európai udvar elismeri angol és skót királynak, de az 1707-es és 1716-os hatalomátvételi kísérlete sikertelen maradt, később Rómában telepedik le, és Sobieski Mária Klementina lengyel hercegnőt veszi feleségül — 169, 307

'*Jánaskó*' — 269

Jánosi György, mh. 1741 — hazai iskolái után 1725—26-ban az utrechti egyetemen tanul, megfordul az odera-frankfurtin is, 1726-ban érkezik haza, 1727-ben ordinálják, ugyanekkor tarcali, 1730-tól losonci, 1735-től miskolci pap — 269

Jantsó Jakab, mh. 1739 — 1719-ben kezdi tanulmányait Nagyenyeden, a poézis praeceptora, 1728-ban contrascriba, 1730-ban az utrechti, a franekeri, majd az odera-frankfurti egyetem hallgatója, hazatérve a Barcsaiak udvari papja, 1733 u. sárdi lelkész — 240

Jeremiás István, mh. 1762 — 1716-ban iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1721-ben Máramaroszigeten tanít, 1724-ben az utrechti egyetemen tanul, 1730-ban técsői, 1731—38-ig szatmárnémeti, 1738—59 között fehérgyarmati lelkész, 1737—62 között a szatmári egyházmegye esperese — 310

Jézus Krisztus — 117, 197, 213, 222, 262, 278, 295, 308, 334, 337, 348

Joblanczki I. Jablonski

Johann(es) Sigismund(us) von Brandenburg, 1572—1620 — 1608-tól választófejedelem, Catharina Brandenburgica fia, nem pedig apja, ahogy ifj. Pápai Páriz Ferenc állítja — 35

Jósika Imre, branyicskai br., mh. 1716 — J. István és Szalánczi Erse fia, 1711-ben tordai főispán — 139, 147, 159, 164

Judit, Julis, Juczi I. Teleki Judit

Jupiter, Zeusz — 198, 318

Justinianus, Jusztinianosz, 527—65 — bizánci császár, a római jog kodifikátora — 321

Kálvin, 1509—1564 — francia származású reformátor, 1536-tól genfi lelkész és tanár — 11

Kamarási (Sárdi) Pál, 1693—1735 — K. György lelkész fia, 1713-ban kezdi tanulmányait Nagyenyeden, 1717-ben a franekeri, 1720-ban a leideni egyetemen tanul, 1721. nyarát Angliában tölti, hazatérte után előbb Fogarason, 1726-ban Szászvárosban második, 1730-ban első-pap — 296—299, 301

Károly, III. (Don Carlos), 1716—1788 — 1759-től spanyol király — 219, 229, 265

Károly, VI., (Carolus), 1685—1740 — III. Károly néven spanyol király, majd VI. Károly néven 1711-től német-római csá-

szár és III. Károly néven magyar király — 42

Katalin, Brandenburgi I. Brandenburgi Katalin

Katharina von Brandenburg, 1549—1602 — János Frigyes brandenburgi választófejedelem felesége, János Zsigmond anyja — 35

Katte, (Káth) — hadnagy II. Frigyes Vilmos Kronprinz barátja, aki a Kronprinzt Angliába szökésében támogatja, hogy az feleségül vehesse II. György angol király leányát, tervüket azonban leleplezik, s a hadnagyot a Kronprinz szeme láttára végzik ki — 259, 261

Kelemen, XII. (Clemens), Corsini Lorenzo, 1652—1740 — kardinális, 1730-tól XII. Kelemen néven pápa — 220, 221

Keller I. Cellarius

Kemény János, gyermónostori, br., mh. 1747 k. — K. Péter és Kollátovich Kata fia, 1724-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, később külföldön tanul, majd hivatali pályára lép — 260, 261

Kemény Jánosné I. Teleki Anna

Kemény László, gyermónostori, br. — K. Simon és valószínűleg Perényi Kata fia — 261

Kemény Sámuel, gyermónostori, br., 1694—1744 — K. János és Teleki Anna fia, 1736-tól dobokai főispán — 83

Kemény Simon, gyermónostori — K. Simon és valószínűleg Perényi Kata fia — 83, 84, 114

Kemény Zsigmond, gyermónostori, br., mh. 1736 — K. János és Teleki Anna fia, királyi táblai ülnök — 83

Kemény cs. — 88

Keresztély (Christianus), VI., 1699—1746 — 1730-tól dán király — 224

Keresztszegi (István?) — a szabadságharcban részt vevő, majd később kegyelmet kapó Torda megyei nemes — 188

Keserü Zsófia, Kun Istvánné, mh. 1751 — K. István és Károlyi Klára lánya, előbb Kabos Mihály, majd Büdöskuti Boldizsár, végül káli Kun István felesége — 114

Keszei (János?), magyaróvári — K. János és Szerencsés Zsuzsa fia, többször megfordul Erdélyből Bécsben — 9

K(ézd)vásárhelyi András, mh. 1767 — 1709-ben Fekete Klára alumnusa, 1710-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, az 1718/19-es tanévben a franekeri egye-

temen tanul; hazatérte után 1726-ban bűzsbocsárdi, 1735-től szászvárosi második, 1742-től haláláig első pap, 1735-ig a gyulafehérvári egyházmegye jegyzője — 286, 287, 292, 293, 357, 358

Kézdivásárhelyi Péter I. Vásárhelyi Péter **Kibédi András**, mh. 1759 e. — 1707-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1709-ben Belényesi Ferenc alumnusa, a kollégiumban a rudimentisták, a syntaxisták és a rétorok praeceptor, contrascriba, 1713-ban senior. 1714-ben Odera-Frankfurtban, 1716-ban Franekerben tanul, az előbbi helyen dissertatiót ír. Peregrinációja alatt megfordul még Amszterdamban, Utrechtben és Leidenben is, hazatérte után becei pap, előbb Hunyadi Abacs Márton és Szigethi Gyula István mellett jegyző, majd 1740-ben a nagyenyedi egyházmegye esperese — 41, 63, 110—113, 115—117, 119—121, 123, 127, 133, 134, 136, 146, 148, 149, 151—153, 155, 279, 343, 344, 348

Koch I. Coccejus

Kollonitsch (Colonits), **Sigmund von**, 1677—1751 — kardinális, bécsi érsek — 220

Kolosvári István, 1649 k.—1717 — 1662-ben kezdi iskoláit Nagyenyeden, 1668-ban gyulafehérvári rektor, később senior, 1672-ben a leideni, 1673-ban a groningeni egyetem hallgatója. Angliában is megfordul, 1679-től az enyedi kollégiumban tanít karteziánus szellemben, 1684—86 között diplomáciai megbízással Nyugat-Európában jár, később a kollégium rektora, a héber nyelv és a filozófia professzora, szerepet játszott a kollégium angliai alapítványának létrehozásában — 121, 335, 338

Kolosvári István, mh. 1780 — 1717-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1725-től szászvárosi rektor, 1727-ben Lipcsében, 1729-ben Brémában, 1730-ban Groningenben tanul. 1732-ben nagybányai, 1744-ben menyői, 1755—75-ig újra nagybányai lelkész, 1749—79 között a nagybányai egyházmegye esperese — 186—188, 204

Komáromi (Csipkés?) György — debreceni főbíró, bihari alispán — 9

Komáromi (G.) **István**, a gyulafehérvári partikulában kezdi tanulmányait, 1714—1715-ben senior, 1716-ban ő a vívója annak a levélnek, amelyben a főkonzisz-

tórium és a professzorok az ifjúság nevében ideiglenes székhelyet kérnek Marosvásárhelyen a kollégium számára a városi tanácstól, 1717-ben már Marosvásárhelyen senior, a franekeri egyetemre 1718-ban iratkozik be — 281

Komáromi József — valószínűleg Komáromi Lajos enyedi udvarbíró fia, a nagyenyedi kollégiumban logikát és metafizikát tanul, a franekeri egyetemre 1714-ben iratkozik be; talán azonos azzal, aki 1729—43 között angyalos, 1745—51 között mezőcsengeri, 1752—59-ig mándi tanító — 40, 112

Komáromi Lajos — 288

Kopasz János — örmény kereskedő — 23

Kopasz Péter — ebesfalvi örmény kereskedő — 31

Kovácsnai Péter — 1711-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1716-ban assessor, később nagybányai rektor, 1718-ban senior, 1720-ban a franekeri egyetem hallgatója; vagy azzal azonos, aki 1723-ban mezőcsengeri pap; vagy azzal, aki 1722—37 között Gyulakután, majd 1741—58 között Koronkán mester — 295, 358

Kovácsnai Sámuel — vécsi lakos, talán azonos azzal, aki a gyulafehérvári partikulában senior, majd 1701-ben Galambodon helyettes pap; vagy talán azzal, aki a kolozsvári kollégiumban 1689 k. tanul, majd hivatali pályára lép — 114

Kováts Mihály — 1719-ben kezdi iskoláit Nagyenyeden, 1728-ban az odera-frankfurti, 1731-ben a franekeri egyetemen tanul, még ebben az évben hazatér, udvari pap lesz Teleki Józsefnél és feleségénél Kercsisorán és Sorostélyon, 1733-ban még ott van, 1738-ban vizaknai lelkész — 320

Köleséri Sámuel, ifj. 1663—1732 — id. K. Sámuel debreceni lelkész fia, debreceni tanulmányai után 1680-ban a leideni egyetemen filozófiát, 1682-ben és 1683-ban a franekeri egyetemen filozófiát és teológiát tanul, megfordul Angliában is. Hazatérve azonban nem pap, hanem orvos lesz. Újra külföldre megy, s orvosdoktori oklevelet szerez, Szébenben működik, Erdély főorvosa, 1713-tól guberniumi titkár, 1727-től tanácsos — 18, 24, 33, 45, 89, 311

Köpeczi János, mh. 1748 — 1704-ben Kolozsváron, 1712-ben a franekeri egyete-

- men tanul; 1714-ben érkezik haza. 1715-ben szilágysomlyói, 1716-ban felsőbányai, 1718-tól dési lelkész; 1727 u. egyházmegyei jegyző, 1743-tól a dési egyházmegye esperese — 277
- Köpeczi (K.) Mihály**, mh. 1729 — székelyudvarhelyi tanulás után 1702-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1709-ben Bánffi Zsigmond alumnusa, 1710-ben osztálytanító, 1711-ben az oderafrankfurti, 1713-ban a franekeri egyetemen tanul, hazatérte után 1715-től a marosvásárhelyi partikula rektora, 1718-tól, a sárospataki—gyulafehérvári kollégiumok egyesülésétől a kollégium professzora — 7, 8, 12, 13, 17, 19, 25, 29, 33, 36, 38, 40, 274
- Krizbai D(eső) Mihály** — 1713-ban kezdi tanulmányait Nagyenyeden, később senior, majd tordai rektor; 1720-ban az odera-frankfurti, 1723-ban az utrechti egyetem hallgatója; hazatérvén Teleki József udvari papja — 200, 294, 300, 303
- Kun Borbála**, osdolai, 1684—1720 — K. István és gr. Rhédei Mária leánya, 1699-től a főispán Teleki József felesége — 65, 67
- Kunn Istvánné** l. Keserü Zsófia
- Ladislaus** l. Teleki László
- Lajos** l. Teleki Lajos
- Lajos**, XV. (*Ludovicus*), 1710—1774 — 1715-től francia király, 1723-ig Orleans-i Fülöp herceg gyámsága alatt áll — 57, 61
- Lampe, Friedrich Adolph**, 1683—1729 — 1720-tól az utrechti, 1727-től a brémai egyetem teológus professzora, a brémai egyetem rektora; a coccejánus irányzat híve, ő adja ki Debreceni Ember Pál egyháztörténeti munkáját — 316
- László** l. Teleki László
- Leczfalvi** l. Leszfalvi
- Le(e)de, de**, 1668—1725 — a spanyol király főgenerálisa, a haditanács elnöke; valójában nem esett el, ahogy ifj. Enyedi írja, hanem — mivel a császári csapatok Melazzo védelmét megerősítették — kénytelen volt a vár ostromát befejeztetni és csapatait menteni — 167
- Leszczynski** l. Szaniszló
- Leszfalvi (Leczfalvi) József** — hazai tanulmányai után 1727-ben Utrechtben tartózkodik, 1738 u.—40 között albisi, 1744-ben bacai lelkész; hihetőleg azonos az azal, aki 1741-ben mezőbándi mester — 316
- Lightfoot (Ligtfoot), John**, 1602—1675 — angol tudós, korában a keleti nyelvek legjobb ismerője, a cambridge-i egyetemen tanult, ugyanott 1654-től alkancellár — 294
- Losontzi** — Vajna Miklós inasa, servilis a nagyenyedi kollégiumban, Vajna Teleki László mellé ajánlja inasnak — 246
- Ludovicus** l. Lajos, XV.
- Luther, Martin**, 1483—1546 — a reformáció német ágának megindítója és egyik vezéralakja — 11
- Luts János** — 84, 88
- Mádai Dávid Sámuel**, 1709—1780 — hazai tanulmányai után 1729-ben iratkozik be a wittenbergi egyetemre, 1732-ben Halleban szerez orvosdoktori oklevelet, később a merseburgi herceg, valamint az anhalt-kötheni fejedelem orvosa és udvari tanácsosa, a hallei árvaház orvosa, Güsten és Seeburg ura, 1745-ben akadémiai tag — 260
- Makó Pál** — 250
- Malachias, Malakiás** — 122
- Mannstein** — német hadnagy — 260
- Márkossalvi (Márkustalvi) Deák Péter**, 1709—1758 k. — 1725-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1734-ben a leideni egyetem hallgatója, itt disszertációt is ír, 1737-ben tér haza. 1740—45 között mezőbándi, később sepsiszentgyörgyi lelkész, 1753 u. a sepsi egyházmegye esperese, peregrinációja során megfordul Hamburgban is — 223, 225
- Marosvásárhelyi Baba Ferenc** l. Vásárhelyi Baba
- Mars, Árész** — 231
- Marti György** — 188, 256
- Marti János** — 188
- Martzin** — 188
- Máté** l. Szent Máté
- Mazarin, Jules**, eredeti nevén: *Giulio Mazarini*, 1602—1661 — olasz származású francia államférfi, bíboros, XIV. Lajos trónralépése után első miniszter, az abszolút monarchia megszilárdítója — 258
- Mező János** — a cumberlandi herceg szolgája Londonban; Hollandiában is megfordult — 328, 329, 330
- Mező Sámuel** — M. János öccse — 330
- Mihály** l. Teleki Mihály

Mikes Mihály, gr., mh. 1721 — háromszéki főkapitány, ítélőmester, guberniumi tanácsos, 1707-től a román fejedelemségekbe menekült erdélyi kurucok parancsnoka — 46, 57, 58, 64, 83, 84, 89, 149

Mikes úrti — M. (István?), sz. 1721 e., M. Mihály és Bethlen Druzsina fia, 1744-ben Fehér megyei főispán — 179

Miklós I. Teleki Miklós

Miska — 188

Modra Szathmári I. Szathmári Modra János

Momma, Wilhelm, 1624—1677 — hamburgi származású, előbb lübecki, majd middelburgi lelkész, az utóbbi helyen a teológia professzora — 294

Mózes — 301, 317

N. A. I. Nánási Lovász András

Nadányi — enyedi polgár — 209

Nádudvari (P.) Péter, mh. 1726 — N. Dániel fia, 1678-ban kezdi tanulmányait a debreceni, 1692-ben folytatja a nagyenyedi kollégiumban, 1696-ban a franekeri egyetemen filozófiát tanul; hazatérve 1698-ban Bethlen Sámuel udvari papja, 1700-ban marosvásárhelyi, 1705-ben szászvárosi második, 1706-tól első lelkész és dékán, 1717-ben egyházmegyei jegyzői tisztre jelölik — 25, 57, 59

Nagyari (Nagy-Ari) István — feltehetőleg azonos azzal, aki 1703-ban iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, később megyesi rektor, majd hivatali pályára lép — 185

Nagyari József — hihetőleg azonos azzal, aki 1705-ben kezdi tanulmányait a nagyenyedi kollégiumban, később hivatali pályára lép, enyedi polgár és assessor — 139, 140

Nagyari Józsefné — 130, 132

Naményi Sámuel — valószínűleg a szabadságharcban részt vevő, majd kegyelmet kapó Torda megyei nemesről van szó, talán ő volt Felfalusi Mihály patrónusa — 127, 128, 130—132, 134, 136—140

Nánási (Lovász) András, mh. 1750 u. — N. Mihály református esperes fia, 1714-ben kezdi iskoláit Nagyenyeden, 1720-ban senior, 1721-ben a franekeri egyetem hallgatója, itt disszertációt is ír. Peregrinációja során Odera-Frankfurtban és Londonban is jár, hazatérte után 1724-ben ordinálják, ugyanettől az év-

től 1727-ig kassai, 1728-ban huszti, 1731-ben viski, 1736-ban nyíraczádi, 1737-ben marosszentkirályi lelkész, 1750-ben a Telekieknél udvari pap — 190, 197, 199, 201, 203—206, 297, 299, 309

Nemes János, hidvégi, mh. 1729 — Háromszék főkapitánya, királyi táblai ülnök, fejedelmi tanácsos, 1690-től a nagyenyedi kollégium gondnoki testületének tagja — 72, 74, 116

Némethi I. Szatmárnémethi András

Neptunus, Poszeidón — 198

Neuperg (Neuberg), hihetőleg Wilhelm Reinhard, 1684—1774 — császári vezértábornagy, egy gyalogregiment ezredese, részt vett az 1716-os temesvári és az 1717-es belgrádi ütközetekben — 19

Nyírő Judit, mh. 1720 u. — 1691 u. id. Pápai Páriz Ferenc felesége — 299

Oláh István — győri polgár — 303

Olivieri, Fabio, 1659—1738 — kardinális — 220

Ormonde, de I. Butler

Orosz Mihály — tisztartó — 185

Otrokocsi Fóris Ferenc, 1648—1718 — Sárospatakon kezdte iskoláit, 1669-ben szatmári rektor, 1671-ben az utrecht, 1672-ben a marburgi egyetem hallgatója, 1673-ban rimaszécsi lelkész, 1674-ben Pozsonyban gályarabságra ítélik, szabaddulása után még kétszer jár külföldön. 1677-ben újra Utrechtben van, hazatérve célja a katolicizmus és a protestantizmus egyesítése. 1694-ben katolizál, 1699-től nagyszombati jogtanár — 10

Ottoboni, Pietro, 1667—1740 — kardinális — 220

Ouseel, Philipp, 1671—1724 — 1717-től odera-frankfurti teológus professzor — 300

Ovidius, Publius Naso, i. e. 43—i. sz. 18 — római költő, egy ideig Maecenas körének tagja — 198, 221, 259, 264, 269

Ötvös (Öttvös) Mária — Ö. Miklós és Debreczeni Mária leánya, 1730-tól gr. Teleki Sámuel felesége — 330

Paget, William, 1637—1732 — 1689—93 között angol követ Bécsben, később Konstantinápolyban; Erdélyben is megfordult — 59

Pál apostol I. Szent Pál

Pállty (Pálty) János, 1664—1751 — tábornok a török elleni hadjáratokban, 1704-

- ben horvát bán, 1710-ben a kurucok ellen harcoló magyarországi hadak főparancsnoka, részt vesz a szatmári béke létrehozásában, 1731-től országbíró, 1741-től nádor — 10
- Pallas(z)* — 231
- Pantili, Benedetto*, mh. 1730 — kardinális — 220
- Pápai Páriz Ferenc*, id., 1649—1716 — Désen és Gyulafehérváron megkezdett tanulmányait 1663-ban Marosvásárhelyen, 1665-től a nagyenyedi kollégiumban folytatta, 1667-ben publicus praeceptor, 1671-ben contrascriba, 1672-ben a lipcsei és a marburgi, 1673-ban a heidelbergi és a bázeli egyetem hallgatója. Schaffhausenben és Zürichben is megfordul, hazatérte után Nagyenyeden városi orvos, 1677-ben a fejedelem udvari orvosa, 1680-tól a kollégium tanára. Később a fizika, a logika és a görög nyelv professzora, nagy szerepe volt a leideni ösztöndíjak és az enyedi kollégium számára rendezett angliai gyűjtés megszervezésében — 82, 86, 99, 112, 113, 133, 335, 337, 341, 348, 350, 354
- Pápai Páriz Ferenc*, ifj., 1687—1737 — id. P. Ferenc és Szeghalmi Anna fia, szebeni tanulmányai után 1703-ban iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba. 1711-ben a hallei egyetemen tanul, itt disszertációt is ír és orvostdoktori oklevelet szerez. 1715-ben a leideni egyetem hallgatója, ugyanez év őszén már Londonban tartózkodik, 1716-ban Oxfordban és Cambridgeben jár, 1719-ben Svájcban, majd Franekerén és Leidenen keresztül tér vissza Angliába. Peregrinációja alatt megfordul Berlinben, Odera-Frankfurtban, Lipcsében, Brémában és Hágában, 1726-ban tér haza. Nagy szerepe volt a leideni ösztöndíjak megszervezésében és az enyedi kollégium számára történő segélygyűjtés megszervezésében, megvalósításában: talán ő volt az is, aki az 1718/19-es tanévben iratkozik be a franekeri egyetemre — 7—9, 11, 12, 14, 16, 18, 20, 22—24, 26—28, 32—35, 37, 40, 42—44, 46, 50, 55, 60, 64, 66, 67, 71—74, 76, 79, 80, 82, 85—89, 95, 96, 100, 101, 115, 119, 129, 130, 133, 145, 147—149, 151, 159, 161—163, 166, 170, 172—174, 178—180, 189, 190, 200, 202—204, 248, 269, 275, 290, 295, 297, 298, 300—302, 310, 333, 335, 339, 341, 346, 353 354, 356
- Pápai Páriz Imre*, 1693—1730 — id. P. Ferenc és Nyíró Judit fia, 1709-ben kezdi tanulmányait Nagyenyeden, 1717-ben Leidenben, 1719-ben Bazelben, 1722-ben Zürichben tanul, Leidenben disputál. Peregrinációja során Angliában is jár, hazatérve 1723 u. lektor, majd a történet, a görög nyelv és a jog professzora a nagyenyedi kollégiumban — 102, 119, 135, 148, 165, 170, 203, 278, 286, 288, 291, 310
- Pápainé* l. Nyíró Judit
- Pataki* — Pataki Sámuel valamelyik öccséről, Ferencről vagy Dánielről van szó — 188
- Pataki Sámuel*, 1692—1766 — P. István és Nagy Bószörményi Katalin fia, tanulmányait a görgényi református iskolában kezdi, később a kolozsvári kollégiumba iratkozik be, 1719-ben senior. 1721-ben a franekeri, majd az utrechti, 1722-ben a leideni egyetem hallgatója. Orvosi oklevélét 1726-ban Halléban szerzi, 1728-tól Désen orvos és a református egyház kurátora. 1738-tól Kolozsváron működik, 1753-tól az ottani egyház kurátora, korának egyik legkeresettebb orvosa — 298
- Pathai János* — 1711-ben iratkozik be az odera-frankfurti egyetemre, majd 1713-ban Halléban van. Talán azonos azzal, aki 1706-ban Enyeden iratkozik be, majd mohai ludimagister, később szászvárosi plébános; s hehetőleg azzal is, aki 1726-tól rátoni pap — 8, 9, 12, 30, 33—36, 81, 82, 115, 116, 135, 274, 338
- Pekri Kata, Bethlen Elekné*, gr. — P. Lőrinc és Petrőczy Kata Szidónia lánya; előbb br. Kemény Lászlóné, utóbb br. Pöllnitz Jánosné — 235
- Péter, I.* 1672—1725 — 1682—89 között társuralkodó, 1689-től orosz cár — 62
- Petra, Vincenzo*, 1663—1747 — kardinális — 220
- Philippus* l. Fülöp, II.
- Philippus* l. Fülöp, V.
- Pétsi* — talán Pécsi Ferencről, Csernátoni Gajdó Dániel iskolatársáról van szó, aki 1713-ban iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, majd Udvarszékben lesz pap — 186
- Pignatelli, Francesco*, mh. 1734 — kardinális, nápolyi érsek, nuncius — 220

Pista — 188

Pivoda-Dettina István, mh. 1731 k. — alvezredes, az 1716—17-es török elleni hadjárat erdélyi határőralkulatának vezetője, 1716-ban meglepetésszerűen elfoglalta Bukarestet — 71

Pókai Benjámín, mh. 1733 — a kolozsvári kollégiumban kezdi tanulmányait, 1724—25-ben senior, 1726-ban előbb a groningeni, később a franekeri egyetem hallgatója, hazatérte után debreceni patikárius — 320

Poszeidón I. Neptunus

Polignac, Melchior, 1661—1741 — kardinális, auchi érsek, francia követ Rómában — 220

Poson — lipcsei kertész, valószínűleg azonos azzal a Gaspar Bozennal, akinek kertjéről Enyedi István számol be — 132

Printzen (Princzen), Marquard Ludwig von, 1675—1725 — a porosz kabinettáncs tagja, I. Frigyes Vilmos alatt miniszter, a berlini konzisztórium elnöke, a királyi akadémiák és a Mons Pietatis nevű jótékonyági pénzintézet felügyelője — 26, 31, 32, 35, 42

R. — a győri református egyház második papja — 303

Rádai Gedeon, gr., 1713—1792 — R. Pál és Kajali Klára fia, 1730-ban tanulmányai folytatására külföldre megy, megfordul Berlinben, 1733-ban tér haza. A Ráday-könyvtár egyik megalapítója, művelt irodalompartoló mecénás, költő — 228, 232, 234—239

Rádai Pál, 1677—1733 — R. Gáspár és L. bercsei Rozina fia, II. Rákóczi Ferenc titkos kancelláriájának vezetője, a szatmári béke után haláláig a református egyház első egyetemes főgondnoka; író és költő — 232, 234, 236, 238—241

Rákóczi Ferenc, II., 1676—1735 — az 1703—11 közötti szabadságharc vezetője, 1704-től erdélyi fejedelem, a szatmári béke után egy ideig Lengyelországban, majd Franciaországban él, 1717-től Törökországba ment, a pozsarevaci béke után Rodostót jelölték ki lakhelyéül — 10, 27

Récsei István, récsei — a szabadságharc idején Szebenbe húzódó nemes — 8, 9

Remethei János, 1690 k.—1719 — a kolozsvári kollégiumban kezdi iskoláit,

1709-től publicus praeceptor, 1712-ben senior, 1712—14 között zilahi rektor, előbb Bánffi György, később Teleki Sándor a patrónusa. 1714-ben a franekeri, 1715-ben a leideni, 1716-ban újra a franekeri egyetem hallgatója, peregrinus társával, Dési Zsigmonddal együtt megfordulnak Groningenben is, hazatérte után Kolozsváron a bölcsélet és a nyelvek professzora, arra törekedett, hogy ne csak nagyenyedi, hanem általában erdélyi diák is megkaphassa a leideni ösztöndíjat — 52, 53, 95—98, 100, 103—105, 278, 279

Rétyi István, mh. 1739 u. — a Gyulai család praeceptora, később Gyulai Ferencné alumnusa, hazai iskolái után 1733-ban a groningeni, 1738 k. az utrechti egyetemen tanul; peregrinációja során megfordul Brémában, Braunschweigben, Altonában is, Székelyhidí Nethlebius Mihály társaként — 266, 268, 327

Rhédei Ádám, gr. — R. István és Ajtoni Kata fia, a szabadságharchoz csatlakozó nemes — 83

Rhédei László, gr., mh. 1721 — R. János és Macskási Erzsébet fia, 1711-ben az erdélyi rendek egyik követeként a békekötés ügyében keresi fel II. Rákóczi Ferencet — 83

Rhédei Pál, gr., mh. 1720 — R. István és Ajtoni Kata fia, 1695-től a kollégium főgondnoka Kolozsváron, II. Rákóczi Ferenc híve, később királyi táblai ülnök — 83

Rigo — 144

Roël (Röell), Herman, 1653—1718 — 1704-től utrechti teológus professzor; tanításában egyaránt megfigyelhetők coccejánus és karteziánus jegyek — 17, 288

Rohan (Ruhan) de Soubise, Armand Gaston Maximilien, de, 1674—1749 — kardinális — 220

Ruffo, Tommaso, 1663—1753 — kardinális, niceai érsek, nuncius — 220

Salamon — ószövetségi személy, Dávid és Betsabé fia, Izrael királya — 327

Sallai Mihály — a marosvásárhelyi kollégiumban tanul, 1717-ben senior, 1719-ben iratkozik be a franekeri egyetemre — 203

Sámuel I. Mező Sámuel

Sándor I. Teleki Sándor, ifj.

Sándor óbester — 329

- Sára — patikáriusné — 260
- Sárdi Pál l. Kamarási Pál
- Savoyai Jenő (*Eugenius, Eugen Franz von Savoyen-Carignan*), 1663—1736 — hadvezér, politikus, részt vett Bécs (1683), Buda (1686) felmentésében, az 1697-es zentai csatában, később a spanyol örökösödési háborúban; 1710 k. Belgiumban harcol, végül az 1716-os temesvári, majd az 1717-es belgrádi csatában tűnteti ki magát, nagy befolyása volt a császári udvarban — 19, 220
- Schardius, *Fridericus W.* — 1716-ban a hallei egyetem ephorusa, az 1711—18 k.-i években az ottani református egyház első lelkésze — 132—134, 165—170
- Scheuchzer(us), *Johann Jakob*, 1672—1733 — Zürich város fizikusa, 1710-től az egyetem matematikus- és orvosprofesszora — 311
- Schick, von — német hadnagy — 259
- Schönborn, *Damian Hugo Philipp von*, 1676—1743 — kardinális, speieri és konstanzi püspök — 220
- Sebetski l. Sobieski
- Sempronius — 324, 325
- Seneca, *Lucius Annaeus*, i. e. 4—i. sz. 65 — római költő, filozófus, államférfi, Nero császár nevelője — 205
- Sércki Lőrinc — tanulmányait Gyulafehérváron kezdi, 1708-ban senior, 1711-ben a hallei, 1712-ben a franekeri egyetemen teológiát hallgat — 12, 13, 17, 22, 26
- Sickingen, *Damian Johann Philipp de* — császári altábornagy, 1712-ben francia fogságba esik, szabadulása után a császári haditanács tagja, 1716-ban Prága parancsnoka — 19
- Sinon, Szinón — akháj harcos — 199
- Sin(t)zendort(f), *Philipp Ludwig von*, 1699—1747 — kardinális — 220
- Sobieski (*Sebetski*) *Jakab*, 1667—1734 — S. János fia, 1704-ben a lengyel trón jeöltje, II. Ágost elfogatja és csak 1706-ban szabadul. Leányát, Mária Klementinát III. (Praetendens) Jakab veszi feleségül — 168
- Socinus, *Faustus*, 1539—1604 — a szentháromságot tagadók egyik irányzatának (socinianizmus) névadója, a XVI. sz. végén Lengyelországban és Erdélyben működik Giorgio Blandratával együtt — 53
- Solymosi *Sámuel* — 1701-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, később megyesi rektor, fautora Teleki László, 1714-ben az odera-frankfurti, 1715-ben a franekeri egyetemen tanul; vagy azzal azonos, aki 1734-ben monói pap; vagy azzal, aki 1720—31 között mezőmadarasi, 1732—37-ig nyárádkarácsonyfalvi, 1739—44 között berekeresztúri, 1745—50-ig székelyvajai lelkész — 36, 40, 41, 51, 63, 109, 112, 113, 115, 118, 276, 277, 337, 338, 340, 343, 344, 348
- Sövényfalvi *Lengyel Zsigmond*, mh. 1738 — 1713-ban kezdi tanulmányait a nagyenyedi kollégiumban, később vizaknai rektor, 1722-ben contrascriba, majd szászvárosi rektor. 1724-ben a heidelbergi egyetem hallgatója, 1725-ben jár Utrechtben is, üdvözlő verset ír Diószegi Istvánhoz. Hazatérte után dévai pap, majd 1731 u. haláláig a hunyadi egyházmegye esperese — 293
- S. *Paulus* l. Szent Pál
- Sperlette, *Johann*, mh. 1724 — porosz királyi tanácsos, a hallei egyetem filozófus professzora, seniora és ephorusa — 80, 127, 132—134, 165
- Spinola, (*Don Lucas?*) — spanyol generális, követi megbízással Franciaországban is járt, valószínűleg Giorgio rokona — 220
- Spinola, *Giorgio*, 1668—1739 — kardinális, caesareai érsek — 220
- Spinola, *Niccolo*, 1659—1735 — kardinális, thébai érsek — 220
- Stahl, *Georg Ernest(us)*, 1660—1734 — 1694-től hallei orvosprofesszor, 1716-tól porosz udvari tanácsos, majd orvos — 16, 132, 136
- Stanislaus l. Szaniszló
- Steinlöffel — tokaji commendáns — 9
- Stranover (*Stranovius*), *Jeremias*, ifj., 1675 u.—1729 — id. S. Jeremias fia, szebeni festő — 59
- Stranover (*Stranovius*) *Tobias*, 1684—1724 u. — id. S. Jeremias fia, 1702 k. megy Londonba William Paget angol diplomátával, ott Bogdán Jakab, a Bécsben, majd Londonban élő magyar festő veje és tanítványa, később Hollandián, Hamburgon és Drezdán át tér haza Szebenbe — 59
- Strimesius, *Samuel*, 1648—1730 — 1679-től a teológia extraordinarius professzora Odera-Frankfurtban, a magyar hallgatók ephorusa — 121, 152, 300
- Szabadkai *Sámuel* — a kolozsvári kollégiumban tanul, 1729—30-ban senior,

- 1731-ben iratkozik be a franekeri egyetemre, hazatérte után nem sokkal meghal — 269
- Szalontai Mihály** — 1714 k. felsőbányai lelkész; talán ő az is, aki 1725-ben menyői pap, és Zsibón hal meg; s valószínűleg azonos azzal a Szalontai V. Mihállyal is, aki 1700-ban a franekeri egyetemen tanul, majd hazatérte után 1729 e. közszegremetei pap — 114
- Szaniszló (Stanislaus, Leszczinski)**, 1677—1766 — 1704—11 között, majd II. Ágost halála után 1733—36 között lengyel király — 34, 217
- Szaplontzai István**, mh. 1716 u. — Bethlen Miklós szolgálja — 145
- Szász János**, 1663—1703 — családi nevén Zabanius, Z. Izsák szász püspök fia, Sachs von Harteneck néven 1693-tól birodalmi lovag, Szeben város székbirája, polgármestere, tanácsosa, majd királybírája. Egyoldalúan csak a szász érdekeket képviselő politikát folytat, a Habsburg-uralom berendezkedése alatt nagy befolyása van Bécsben, hatalmaskodásai miatt 1703-ban kivégzik — 159
- Szász** — 159
- Szathmári (Paksi Mihály?)**, 1683—1744 — hazai és külföldi tanulmányai után lelkész Tokajban 1711-ben, 1716-ban gyulafehérvári tanár, 1718-tól az egyesült sárospataki-gyulafehérvári-marosvásárhelyi kollégium tanára, 1719-től teológiát tanít, 1734-től sárospataki rektor — 188, 201
- Szathmári Modra János** — a marosvásárhelyi kollégiumban kezdi tanulmányait, 1727-től senior, 1729-ben a marburgi egyetemre iratkozik be — 260
- Szathmári Pap Sándor**, 1697—1745 — Sz. János kolozsvári pap és Villás Sára fia, Kolozsváron kezdi tanulmányait, 1720 k. senior, majd 1723—31 között az erdélyi református főkonzisztórium ösztöndíjasaként Lőcsén és több európai városban tanulja a nyomdászmesterséget. Így megfordul Amszterdamban és Odera-Frankfurtban, 1727-ben Utrechtben és Franekerben, az utóbbi helyen az egyetemre is beiratkozik, 1729-ben újra Utrechtben van és az egyetemen tanul, eljut még Halléba is. Hazatérte után az egyházkerületi nyomda vezetője lett 1731-től — 317
- Szathmárnémethi András** — 1700-ban iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, később a Kemény családnál tanító, 1712-ben az odera-frankfurti egyetemen folytatja tanulmányait, 1731-ben tarpai lelkész és a beregi egyházmegye jegyzője, 1732-ben esperese — 19, 29, 40, 41, 50, 79, 86, 109, 111—113, 115, 116, 274, 343
- Székely Ádám**, borosjenői, gr., mh. 1730 — Sz. László és Bulcsesdi Sára fia, művelt, külföldön is megfordult nemes, a nagyenyedi kollégium gondnoka — 7, 83, 147, 159, 162, 164
- Székely Mózes**, borosjenői, gr., mh. 1712 e. — Sz. László és Bulcsesdi Sára fia, comes — 8
- Székelyhidi N(ethlebius) Mihály** — praepceptor Teleki Sándor udvarában (valószínűleg hazai iskolái után), majd Halléban tanul, 1735-ben a brémai egyetem hallgatója, 1740-ben Utrechtben tűnik fel, 1742 k.—1750 s talán azután is Angliában fáradozik felszenteltetésén, peregrinációja során megfordul Jénában, Altonában és Braunschweigben is (a két utóbbi helyen Rétyi Istvánnal együtt); ír epitalamiumot, genetliacumot s Utrechtben üdvözlő verset Janki és Ceglédi Péterhez — 257, 261, 263, 265, 268, 327, 328
- Szentábrahám (Lombard) Mihály**, 1684 k. —1758 — Kolozsváron kezdi iskoláit, 1712-ben indul külföldre, 1713-ban a leideni, 1714-ben az odera-frankfurti egyetemen tanul, megfordul Halléban is. 1715-ben tér haza, 1716-ban a kolozsvári kollégium tanára, 1720-ban rektora, 1724-ben generális notárius, 1737-től unitárius püspök, a kolozs-dobokai unitárius egyházkör esperese, kolozsvári lelkész — 109, 114, 115
- Szent Ágoston** I, Augustinus
- Sz(ent)györgyi Sámuel**, 1683—1745 — gönci és kassai tanulás után (1700) a sárospataki kollégiumban folytatja tanulmányait, 1710-ben senior, később megbízzák a kollégium vezetésével s ügyeinek Bécsben való jelentésével. Ezt II. Apafi Mihály támogatásával elvégezvén 1712—1713-ban az utrechti, 1714-ben a franekeri egyetem hallgatója, még ebben az évben hazajön, s győri pap, 1728-ban országgyűlési prédikátor, 1729-től rimaszombati lelkész, 1735-től halála évéig a tiszáninneni egyházkerület püspöke,

1735 u. a borsod-gömör-kishonti egyházmegye esperese — 18, 303

Sz(ent)kereszti András, br., 1684 e.—1736 — kisebb városi tisztségek után táblai ügyvéd, 1695-ben a vicekancellár református titkára Bécsben, később kancelláriai tanácsos, Erdélyben ítélőmester, a gubernium tanácsosa, 1727-ben a kolozsvári kollégium főgondnoka — 8, 10—12, 14, 113, 201, 203

Sz(ent) Máté — újszövetségi személy, evangélista, Jézus korai tanítványa — 194

Szent Pál (S. Paulus) — újszövetségi személy, apostol — 258, 334

Sz(ent)simoni János, mh. 1741 u. — 1697-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1702-ben az alumnusok praesese, majd a rudimentisták és a poézis praeceptora. 1706-ban a marosvásárhelyi particula rektora, 1707-től kibédi, 1712—41 között koronkai pap, a maroszséki egyházmegye jegyzői tisztét is viseli — 110

Szigethi (Szegethi) Gyula István, id., 1678—1740 — Sz. György máramarosi esperes és Nánási Sára fia, a szatmári református iskolában kezdi tanulmányait, 1697-ben a nagyenyedi kollégiumban folytatja, a syntaxis praeceptora, kollégiumi notarius, 1704-ben nagybányai rektor, 1705-ben az odera-frankfurti, az 1707/8-as tanévben a franekeri egyetemen tanul, még 1708-ban hazatérve újra nagybányai rektor; 1709-ben szinyérváraljai, 1711-ben szatmárnémeti, 1712-ben felsőbányai lelkész, 1714-től az enyedi kollégium teológus és filozófus professzora, 1717-ben rektora, 1734-ben az erdélyi egyházkerület generalis notarius, 1737-től haláláig püspöke, 1738-tól a nagyenyedi egyházmegye esperese is — 46, 72, 74, 88, 122, 186, 188, 268, 279, 287, 302, 314, 341, 348, 350

Szigethi Gyula István ifj., sz. 1716 k. — id. Sz. István és Gálfi Erzse fia, Kolozsváron kezdi iskoláit, 1732-ben a nagyenyedi kollégiumban folytatja, 1737-ben a leideni, 1741-ben az utrechti egyetem hallgatója — 268

Szilágyi — debreceni polgár — 186

Szilágyi András, mh. 1716 u. — 1690-től az erdélyi református egyházkerület főgondnoki testületének tagja, 1715-től a nagyenyedi kollégium curatora — 116

Szilágyi Péter, mh. 1723 — 1685-ben iratkozik be a nagybányai főiskolára, tanulmányait Kolozsváron folytatja, 1689-ben publicus praeceptor, 1694-ben senior, majd a franekeri egyetemen tanul. Hazatérte után 1711 k. a Kemény családnál nevelő és udvari pap, 1716-tól a filozófia és a keleti nyelvek professzora Nagyenyeden — 109—111, 114, 348, 350

Szilágyi Sámuel, br., mh. 1771 — Sz. Péter enyedi professzor fia, enyedi tanulmányai után 1728-tól több éven át az odera-frankfurti egyetemen jogot és filozófiát hallgat. Peregrinációja során jár Gdańskban, Amszterdamban, Szczećinben, Berlinben, Szołńskban és Szászországban. Berlinben rövidebb időt Rádai Gedeon mellett tölt, hazatérve 1733—48-ban a református egyház ágense Bécsben, 1748-tól erdélyi királyi táblai bíró, az irodalom és a tudományok pártolója — 209, 210, 214, 215, 218, 220, 223, 225, 226, 228, 230, 232—235, 238, 240, 241

Szoboszlai György — a kolozsvári kollégiumban tanul, 1716-ban contrascriba, a franekeri egyetemre az 1717/18-as tanévben iratkozik be; talán azonos azzal a Szoboszlai L. Györggyel, akit Erdélyből hoznak szatmári rektornak, s 1724-ben hal meg; vagy talán azzal a Szoboszlai Horvát Györggyel, aki 1733—46 között péri lelkész — 357

Tarczali (Tartzali) Zsigmond, mh. 1733 k. — a Bethlen család ügyvivője Bécsben, ő gondoskodik Bethlen Miklós eltemetéséről, 1730-ban a protestánsok bécsi ügyvivője — 10, 12, 14, 18, 19, 25, 38, 40, 43, 54, 109, 181

Técsi Dániel — hazai iskolái után 1739-ben az odera-frankfurti egyetem hallgatója, hazatérve 1745—49-ig bagosi lelkész, titoknoki és székbeli bírói tisztet is ellát, később szilágysomlyói pap — 327

Telegdi Pap Sámuel, mh. 1730 — 1698 u. Tótfalusi Kis Miklós nyomdász tanítványa, a mester halála után (1702) az erdélyi református egyházkerületi nyomda vezetője és bérloje Kolozsváron — 288, 290

Teleki Adám, gr., 1703—1769 — T. Pál és Vaji Kata fia, 1722-ben a hallei egyetem

- hallgatója, majd két évet tölt a száz választófejedelem drezdai udvarában, itthon császári tisztt, 1751-től tábornok — 305, 312, 319, 326
- Teleki Anna, br., Kemény Jánosné* — T. Mihály kancellár és Vér Judit leánya; előbb Apaffy Miklós, később Kemény János felesége — 80
- Teleki Anna, Kemény Jánosné br.,* — T. és Toroczkai Kata leánya, előbb Szuhai György, később Pogány István, végül Szerencsy Gerzson felesége — 327, 329, 330
- Teleki Ferenc* — T. Sándor guberniumi tanácsos és gr. Bethlen Júlia fia — 36, 40, 43
- Teleki ház* — 40, 55, 69, 95, 339
- Teleki János, gr.* — T. Mihály kővári kapitány és Toroczkai Kata fia, 1744-ben kővári kapitány — 187, 191, 343
- Teleki József, gr., id., mh.* 1732 — T. Mihály kancellár és Vér Judit fia, 1727-ben Fehér megye főispánja, a marosvásárhelyi kollégium gondnoka — 7, 46, 87, 88, 167, 192, 193, 198, 228
- Teleki József, gr., ifj.,* 1701—1729 — id. T. József és Kun Borbála fia, külföldi tanulmányai során megfordul Halléban és Drezdában, hazatérte után a Gyulai-ezred kapitánya — 305, 312
- Teleki Józsefné l. Kun Borbála*
- Teleki Judit (Julis, Juczi), mh.* 1734 — T. Sándor guberniumi tanácsos és Bethlen Júlia leánya — 20, 23, 37, 40, 43, 55, 60
- Teleki Krisztina, Bartsai Ábrahámné, gr.* — T. Mihály kancellár és Vér Judit leánya, korábban Kendeffy Pálné — 292
- Teleki Lajos, gr., mh.* 1758 — T. Sándor guberniumi tanácsos és Bethlen Júlia fia — 188, 234, 235, 238, 321
- Teleki László, 1674 k.—1714* — T. Mihály és Vér Judit fia, Fehér megyei főispán, 1712-ben az erdélyi református egyházkerület egyik főgondnoka — 18, 30, 35, 38, 39, 41, 43, 274
- Teleki László, gr.,* 1710—1778 — T. Sándor és gr. Bethlen Júlia fia, 1748-tól a marosvásárhelyi ref. koll. főgondnoka, 1752-től guberniumi tanácsos, művelt főúr, a reformátusok egyik vezető személyisége — 40, 188, 191, 192, 205, 215, 218, 235, 246, 259, 264, 296, 297, 301
- Teleki Lászlóné l. Vay Anna*
- Teleki Mihály, gr., id.,* 1671—1720 — T. Mihály kancellár és Vér Judit fia, tábornok II. Rákóczi Ferenc seregében, majd követte a török portán, 1711 után kolozsi főispán, kővári kapitány — 37, 42, 52, 82, 86—88, 95, 164
- Teleki Mihály, gr., ifj., mh.* 1745 — id. T. Mihály és Toroczkai Kata fia, Kolozsváron tanul, majd császári kamarás és főkormányszéki tanácsos, 1742-ben a főszámvevőség elnöke, 1731-ben latin nyelvű munkát ír Erdély történetéről — 343
- Teleki Miklós, gr.,* 1704—1745 — T. Sándor és Bethlen Júlia fia, mint alezredes hosszabb ideig tartózkodik Olaszországban — 10, 16, 20, 23, 40, 43, 60, 84, 104, 151, 176, 179, 204—206, 219, 237, 284, 296, 297, 301
- Teleki Pál, gr.,* 1677—1731 — T. Mihály és Vér Judit fia, nagyenyedi tanulmányai után 1695—99-ig külföldön tanul, 1695-ben az odera-frankfurti, 1696-ban a frankfurter, 1697-ben a marburgi egyetemen filozófiát, jogot és történetet hallgat. Útja során eljut Berlinbe, Hágába, Londonba, Oxfordba, Gloucesterbe, Cambridge-be, Párizsba és Svájcba. 1709-ben csatlakozik II. Rákóczi Ferenchez, ugyanettől az évtől a kolozsvári kollégium főgondnoka — 9, 18, 29, 40, 64, 75, 149, 151, 159, 164, 171, 273, 314, 319
- Teleki Sámuel, gr.,* 1710—1782 — T. Mihály és Toroczkai Kata fia, tábornok — 327, 328
- Teleki Sámuelné l. Ötvös Mária*
- Teleki Sándor, gr., id.,* 1679—1760 — T. Mihály és Vér Judit fia, Bethlen Miklós veje, 1704-től követője a nagyenyedi kollégium főgondnoki tisztében, nagy szerepet játszik a kollégium 1704 és 1717 u-i újjáépítésében és a kollégium számára történő 1717-es angliai segélygyűjtés megszervezésében, tordai főispán, guberniumi tanácsos, 1734—54-ig a marosvásárhelyi ref. kollégium főgondnoka — 8, 13, 20, 46, 55, 72, 74, 76, 84, 94, 112, 116, 149, 170, 175, 181, 187, 193, 197, 215, 217, 233, 234, 241, 246, 263, 280, 281, 282, 286, 287, 294—296, 301, 304, 309, 311, 316, 324, 325, 329, 330, 335, 351, 356—358
- Teleki Sándor, ifj.,* 1703 u.—1711 — id. T. Sándor és gr. Bethlen Júlia fia — 16, 23
- Teleki cs.* — 46, 83, 296, 297, 311, 328, 344
- Thiard de Bissy l. Bissy*

Tholdalagi János, nagyercsei, mh. 1722 — T. János és Stepán Erzse fia — 83

Tholdalagi Mihály, nagyercsei, gr., mh. 1744 — T. János és Stepán Erzse fia — 80, 83

Toldi Miklós, mh. 1717 — 1709-ben iratkozik be az odera-frankfurti egyetemre, hazatérte után 1715 k. széki lelkész; talán ő az is (Tholdi V. Miklós), aki 1702-ben a parvisták tanítója a kolozsvári kollégiumban — 114

Torotzkai Péter, torockószentgyörgyi, mh. 1724 — id. T. Péter és fricsi Fekete Mária fia, királyi táblai ülnök, 1690-től a nagyenyedi kollégium főgondnoka — 116

Tóttalusi Kis Miklós, 1650—1702 — 1670-ben kezdi tanulmányait a nagyenyedi kollégiumban, később senior, majd fogarasi rektor. Amszterdamban tanulja a nyomdász és betűmetsző mesterséget, 1684-ben ugyanott saját költségén javított magyar Bibliát ad ki. 1690-től az erdélyi református egyházkerület nyomdájának vezetője Kolozsváron, nagy tervekkel kezd munkához, ellenfelei azonban gátolják munkáját. 1698-ban lát napvilágot Mentsége: önvédő irata és életrajza — 223

Tőke (Marosvásárhelyi) István, mh. 1768 — id. T. István széki lelkész fia, 1715-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1722-ben az odera-frankfurti, 1724—25-ben az utrechti egyetem teológus hallgatója, az utóbbi helyen disputál is, s még 1725-ben hazatér. 1767-ig az enyedi kollégium filozófus professzora — 187, 308

Tsepregi Turkovics Ferenc I. Csepregi

Tsernátoni I. Csernátoni Gajdó

Tsernátoni János I. Csernátoni János

Tsernátoni József I. Csernátoni József

Tsétsi I. Csécsi János

Tsuzi János I. Csuzi Cseh János

Tunyogi Miklós — Franekerben tanul magyar diák, 1715-ben iratkozik be az egyetemre — 100

Tyro, Tüör — Szalmóneusz thesszáliai király leánya, akivel a mitológia szerint mostohaanyja rendkívül rosszul bánt — 198

Udvarhelyi Tölcséres Mihály, 1670—1737 — székelyudvarhelyi tanulás után 1686-ban a debreceni, 1693-ban a kolozsvári,

1697-től a nagyenyedi kollégium tanulója. 1701-ben máramaroszigeti rektor, 1705-től a franekeri egyetem hallgatója, 1707-ben újra szigeti rektor, 1721-ben kolozsvári tanár — 319

Ulrika Eleonóra, (*Ulrica*), 1688—1741 — 1718—20-ig svéd királynő, 1720 u. Friedrich von Hessen-Kassel (I. Frigyes) feleségeként svéd királyné — 167, 169, 173

Vári (Váári) Imre — a kolozsvári kollégiumban tanul, 1715—17 k. a szatmárnémeti főiskola tanára, 1717-ben a groningeri egyetemen teológiát hallgat — 292

Vajna Miklós, mh. 1738 — 1715 k. neutralista diák a rétorok között a nagyenyedi kollégiumban, 1715-ben írja alá a kollégium törvényeit, 1723-ban a franekeri egyetemen tanul, peregrinációja során megfordul Régensburgban is (Zágoni Gáborral együtt), hazatérve a Teleki család udvari papja Gernyeszegen, 1736-ban notarius, 1737-től haláláig a görgényi egyházmegye esperese — 188, 190, 192, 193, 211, 219, 225, 226, 228, 235, 245—250, 310, 320, 321

Valerius Maximus, i. sz. 30 k. — római történetíró, Tiberius császárnak ajánlott *Factorum et dictorum memorabilium libri* című könyve a középkorban kedvelt olvasmány — 201

Vanckel Márton — nagyszebeni kereskedő — 88

Várbeli Márton — marosvásárhelyi polgár — 264

Vas Dániel, cegei, gr., 1674—1741 — V. János és Ebeni Éva fia, tordai főbíró, 1698-ban követ, 1729-ben királyi táblai ülnök — 83

Vas László, cegei, 1696—1738 — V. László és Teleki Anna fia, a kolozsvári kollégiumban tanul, 1715-től visszavonul cegei birtokára, és ott gazdálkodik — 83

Vásárhelyi — 58

Vásárhelyi András I. Kézdivásárhelyi András

Vásárhelyi (Maros-) Baba Ferenc, mh. 1742 — 1710-ben kezdi tanulmányait a nagyenyedi kollégiumban, praeceptor, majd 1718-ban az odera-frankfurti egyetem hallgatója, később borkereskedő, így eljut Angliába is, hosszabb ideig él Frankfurtban, hazatérve Kolozsváron telepszik meg — 200, 247, 280, 284, 285, 292, 297, 298, 304, 323—325

- Vásárhelyi Mihály** — 1688-ban kezdi iskoláit a nagyenyedi kollégiumban, contrascriba, majd 1694-ben senior, 1697-ben az odera-frankfurti, 1698-ban a franeke-ri egyetemen tanul, 1700-ban jön haza. 1707 k. enyedi másodlelkészre jelöl, de még ugyanettől az évtől 1717 k.-ig szászvárosi pap, Huszti András az ő és Szigeti István biztatására megy Barcsai János mellé tanítónak — 113, 114
- Vásárhelyi (M.) Márton** — 1709-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, 1712 u. nagybányai rektor, 1716-ban ököritői, 1718-ban jánki lelkész; hihetőleg ő az is, aki 1727—32 között matolcsi pap és a szatmári egyházmegye ülnöke — 121
- Vásárhelyi (Kézdi-) Péter**, mh. 1746 — 1715-ben kezdi tanulmányait a nagyenyedi kollégiumban, hosszú ideig Kemény László praeceptor, 1722-ben contrascriba; 1724-ben az utrechti, majd az odera-frankfurti egyetem hallgatója, hazajövele után Teleki József udvari papja, 1729-ben gyulafehérvári, 1730-ban másod-, 1735—42 között első lelkész Szászvároson, 1742-től haláláig Székelyudvarhelyen pap és az udvarhelyi egyházmegye esperese — 314
- Vásárhelyi P. Mihály** l. **Vásárhelyi**
- Vásárhelyi Tőke István** l. **Tőke**
- Vay Anna, Teleki Lászlóné** — V. László és Boros Kata lánya, a főispán felesége — 192, 194
- Vedelius (Wedel, Georg Wolfgang)**, 1645—1721 — 1672-től haláláig a jénai egyetem orvosprofesszora, 1685-től a szász fejedelem udvari orvosa — 136
- Venus, Aphrodité** — 231
- Verestói György**, 1698—1765 — bonyhai tanulmányai után 1710-től a marosvásárhelyi, 1713-tól a kolozsvári kollégium diákja, 1716-ban togatus, 1718-tól publicus praeceptor. 1721-ben iratkozik be a franeke-ri egyetemre, 1726 u. tér haza, 1727-ben Bánffy Farkas udvari papja Bonchidán, 1728-tól bölcséletet, 1758—64 között teológiát tanít a kolozsvári kollégiumban, 1760-tól az erdélyi református egyházkerület püspöke — 323
- Vergilius (Virgilius), Publius Maro**, i. e. 70—19 — római epikus költő, az Aeneis szerzője — 20
- Verr** — 188
- Vesenfeld** l. **Wesenfeld**
- Veselényi** l. **Wesselényi**
- Viktor Amadé (Victor Amadeus)**, II., 1666—1732 — 1675-től Savoyai, 1713-tól szicíliai, 1718-tól szárdíniai király — 227
- Villars, Louis Hector**, hg., 1653—1734 — francia hadvezér, generális, legnevezetesebb győzelmét 1712-ben a Denain körüli harcokban aratja, amikor az ellenfél sok magasrangú tisztje esik fogságba, XIV. Lajos halála után a régenstanács tagja, a haditanács elnöke, bécsi francia követ — 19
- Virgilius** l. **Vergilius**
- Vitringa, Campegius**, id., 1659—1722 — 1681-től a keleti nyelvek, 1683-tól a teológia professzora Franeckerben; a coccejánus irányzat képviselője — 17, 54, 121, 289
- Vitringa, Campegius**, ifj., 1693—1723 — id. Campegius fia, 1715-től teológus professzor Franeckerben; a coccejánus irányzat híve — 202, 289
- Vizaknai Bereck (Briccius) György**, mh. 1720 — V. György és Sibai Kata fia, 1687-ben kezdi tanulmányait Nagyenyeden, 1693-ban az odera-frankfurti egyetemen folytatja, 1694—95-ben a franeke-ri egyetem hallgatója, Leidenben szerz orvosdoktori oklevelet, peregrinációja alatt Angliában is megfordul, hazatérte után kolozsvári orvos, majd a kuruc hadsereg orvosa, később Kolozsvár főbírája — 80, 81
- Vásárhelyi (Vásárhelyi) P. Mihály** — 1714-ben iratkozik be a nagyenyedi kollégiumba, majd 1722-ben az odera-frankfurti egyetemre — 308
- Vásárhelyi Baba Ferenc** l. **Vásárhelyi Baba Ferenc**
- Wedel** l. **Vedelius**
- Wesenfeld (Vesentfeld), Arnold**, mh. 1720 — a racionalis és a morális filozófia professzora Odera-Frankfurtban, majd a város polgármestere — 300, 317
- Wesselényi (Veselényi) István**, br., id., 1673—1734 — W. Pál és Béli Zsuzsanna fia, 1699-től közép-szólnoki, majd kolozsi főispán, 1715-től országos, 1731-től guberniumi elnök, a református egyház irányításában is nagy szerepet játszik — 83, 84, 89, 102, 277, 282, 292, 293
- Wesselényi (Veselényi) István**, br., ifj., 1708—1758 — Id. W. István és gr. Bánffy Kata fia, 1729—32-ben külföldön tartózkodik, jár Odera-Frankfurtban,

- Berlinben, Jénában, hazatérvén császári gyalogos kapitány — 217, 218, 261—263
- Wolff(ius), Chrisitan(us)*, 1679—1754. — 1707-től a matematika és a természettan tanára, 1718-ban a filozófia professzora a hallei egyetemen, a filozófia rendszeres, logikus tanításának elindítója, nagy része volt a német filozófiai nyelv kialakításában — 161
- Zabanius* I. Szász
- Zágoni Gábor*, mh. 1741 — 1715 k. neutralista diák a rétorok között, a nagyenyedi kollégiumban, 1715-ben írja alá a kollégium törvényeit, 1721—23 között nagybányai rektor, 1725—26-ban az utrechti egyetem hallgatója, 1724-ben és 1729-ben Zürichbe is eljut, s 1724-ben Regensburgban is jár (Rétyi Istvánnal együtt), hazatérte után székelyudvarhelyi lelkész, 1741-ben haláláig az udvarhelyi egyházmegye esperese — 311
- Zehner, Johann Friedrich* — hallei diák, 1711-ben iratkozik be a hallei egyetemre, később medicus licentiatus, Felffalusi Mihály hallei szállásadója, Balthasar Fridericus Jacobi lipcsei doktor sógora — 55
- Zeus* I. Jupiter

- Zilahi* — pókafalvi lakos — 114
- Zilahi Pál* — Marosvásárhelyen tanul, 1724-ben a kollégium seniora, 1726-ban a franekeri egyetem hallgatója, hazatérvén lozsádi pap, 1738—55 között a hunyadi egyházmegye esperese — 319
- Zilahi Sebes András*, mh. 1719 — zilahi tanulmányait 1690-ben Kolozsváron folytatja, 1698-ban a franekeri egyetemen tanul, hazatérvén Bánffi György udvari papja, 1711-től kolozsvári, 1714-től gyulafehérvári tanár, 1716-ban a fehérvári kollégiummal együtt Marosvásárhelyre kerül — 80, 81
- Zobel, N. von* — hessen-kasseli generális, 1712-ben francia fogságba kerül — 19
- Zondadari (Zondedari), Antonio Felice*, 1665—1737 — kardinális, spanyolországi nuncius — 220
- Zoványi József*, 1700—1712 k.—1775 — Zoványi P. György tiszántúli egyházkerületi püspök fia, zilahi és kolozsvári tanulás után 1727-ben a groningeni egyetem hallgatója. Peregrinációja során megfordul Odera-Frankfurtban is, 1730 k. jön haza, 1732-ben kémeri, 1739-ben szilágycsehi, 1747 u. zsibói lelkész, 1758—69-ben a szilágyi egyházmegye esperese, egy időben az egyházmegye notáriusa is — 224

KÉPEK

Az enyedi professzorok levele (31. sz. m.)
Ifj. Pápai Páriz Ferenc levele (30. sz.)
Enyedi István levele (80. sz.)
Nánási András levele (101. sz.)
Kibédi András levele (56. sz.)
Szilágyi Sámuel levele (118. sz.)
Székelyhídi N. Mihály levele (129. sz.)
Aszalai Sámuel levele (137. sz.)
Kamarási Pál levele (153. sz.)
Pápai P. Imre levele (145. sz.)
Wásárhelyi P. Mihály levele (161. sz.)
Husztai András levele (172. sz.)
Az enyedi professzorok levele (181. sz.)
Michael Alberti hallei professzor levele (184. sz.)
A Brandenburg-ház címere
A címzett Teleki Sándor feljegyzése

1. The first part of the paper is devoted to the study of the properties of the function $f(x)$ defined by the equation

$$f(x) = \int_0^x \frac{1}{1+t^2} dt.$$

It is shown that the function $f(x)$ is increasing and concave down on the interval $(-\infty, \infty)$.

2. In the second part of the paper, we consider the function $g(x)$ defined by the equation

$$g(x) = \int_0^x \frac{1}{1+t^2} dt + \int_0^x \frac{1}{1+t^4} dt.$$

It is shown that the function $g(x)$ is increasing and concave down on the interval $(-\infty, \infty)$.

3. In the third part of the paper, we consider the function $h(x)$ defined by the equation

$$h(x) = \int_0^x \frac{1}{1+t^2} dt + \int_0^x \frac{1}{1+t^4} dt + \int_0^x \frac{1}{1+t^6} dt.$$

It is shown that the function $h(x)$ is increasing and concave down on the interval $(-\infty, \infty)$.

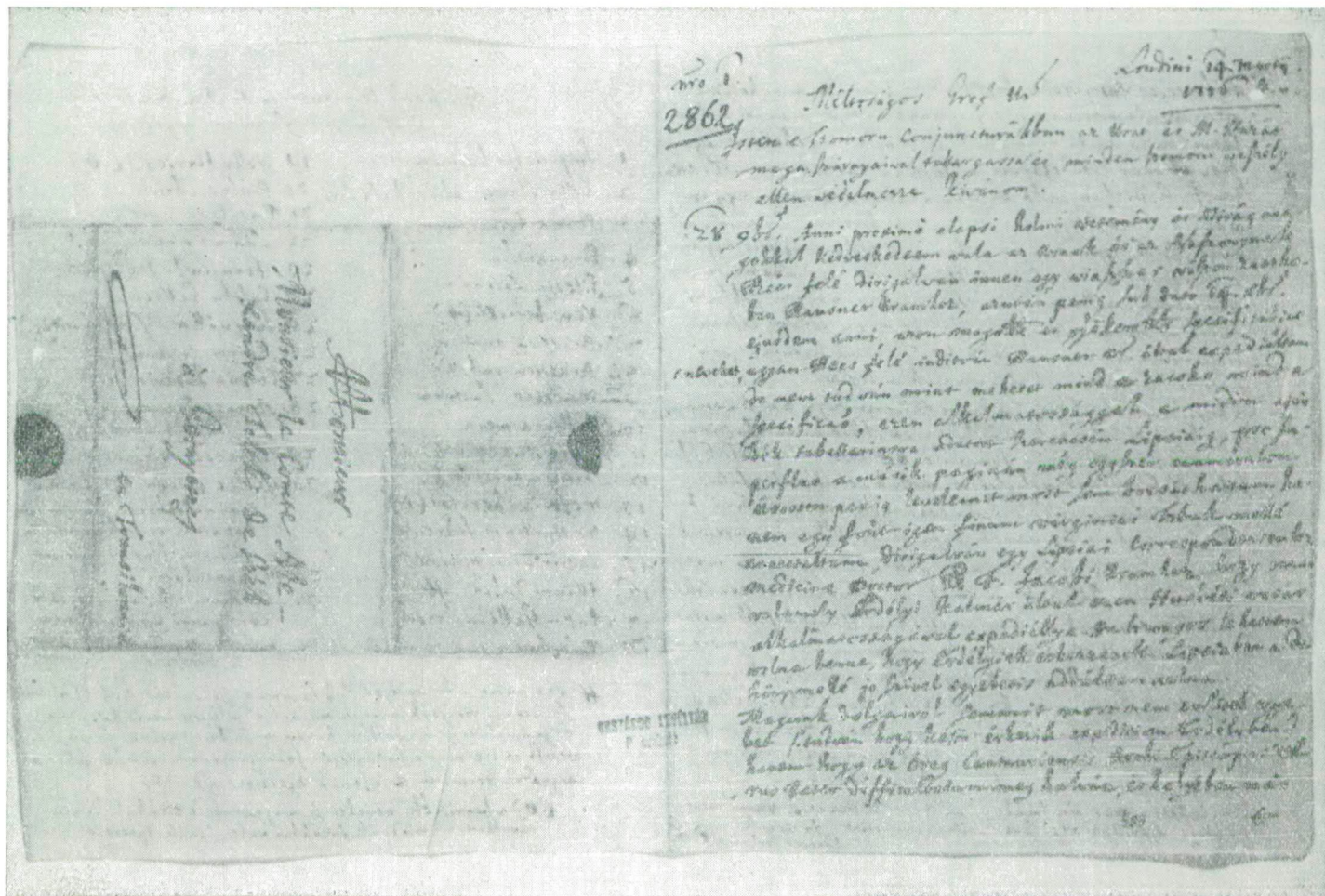
4. In the fourth part of the paper, we consider the function $k(x)$ defined by the equation

$$k(x) = \int_0^x \frac{1}{1+t^2} dt + \int_0^x \frac{1}{1+t^4} dt + \int_0^x \frac{1}{1+t^6} dt + \int_0^x \frac{1}{1+t^8} dt.$$

It is shown that the function $k(x)$ is increasing and concave down on the interval $(-\infty, \infty)$.

[illegible]

27 Peregrinuslevelek

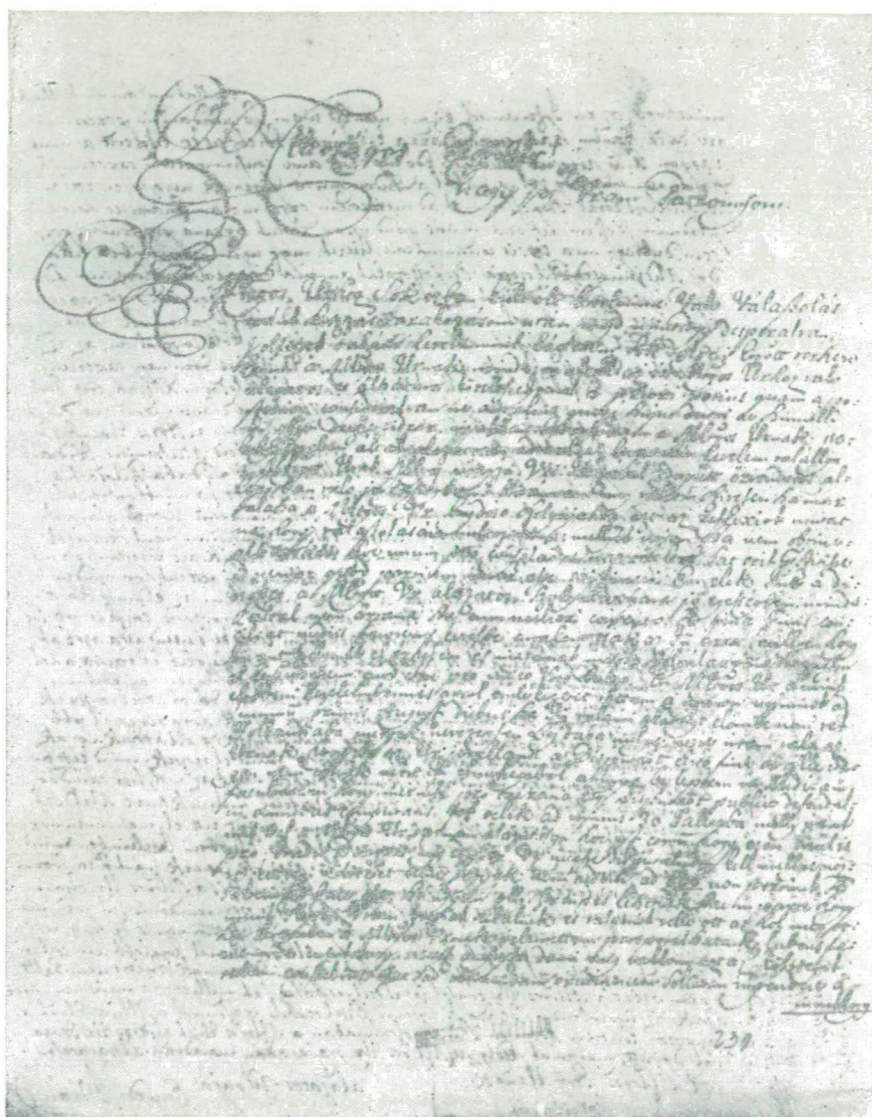
[illegible]

1. Imperialis lacina
2. Colly flower, alia, ka
3. Pluma Principis
4. Pirassutula
5. Jilisin Lacuna
6. Yaw berriid. (63)
7. Pirestica rustica
8. Prastika rubra
9. marcus lacuna
10. Gallica nova
11. Jilisin Hippaica
12. Lacuna bripla
13. mercurian berries (63)
14. nasturtium indicum
15. Cassinaca major
16. Alimn Polca H
17. Capa Gallica longa
18. Povolaca

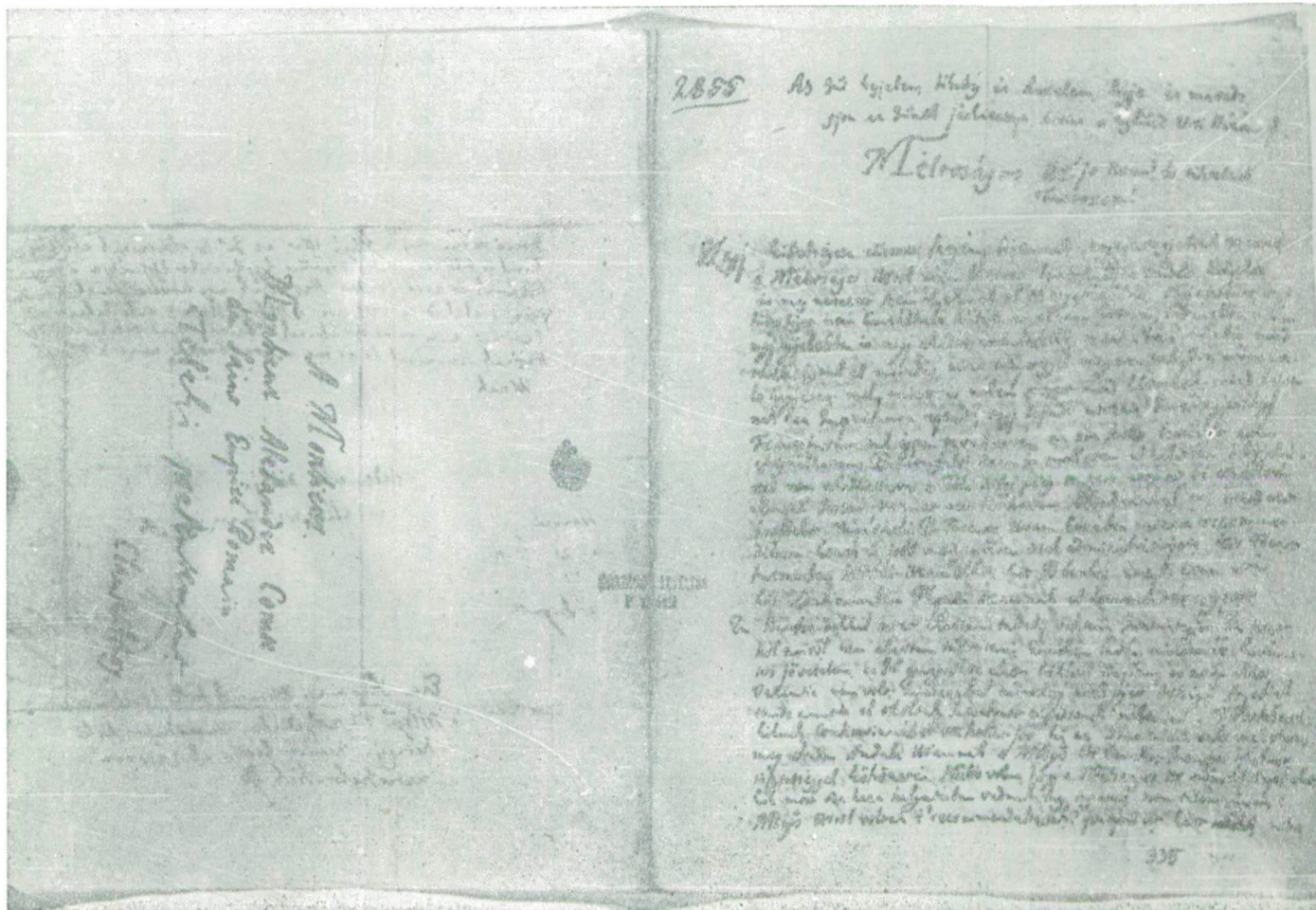
[illegible]

(9) a ferritite nucleus is magnetized in the
transverse plane of the wire, first part of the

- [illegible]

Enyedi István levele (80. sz.)

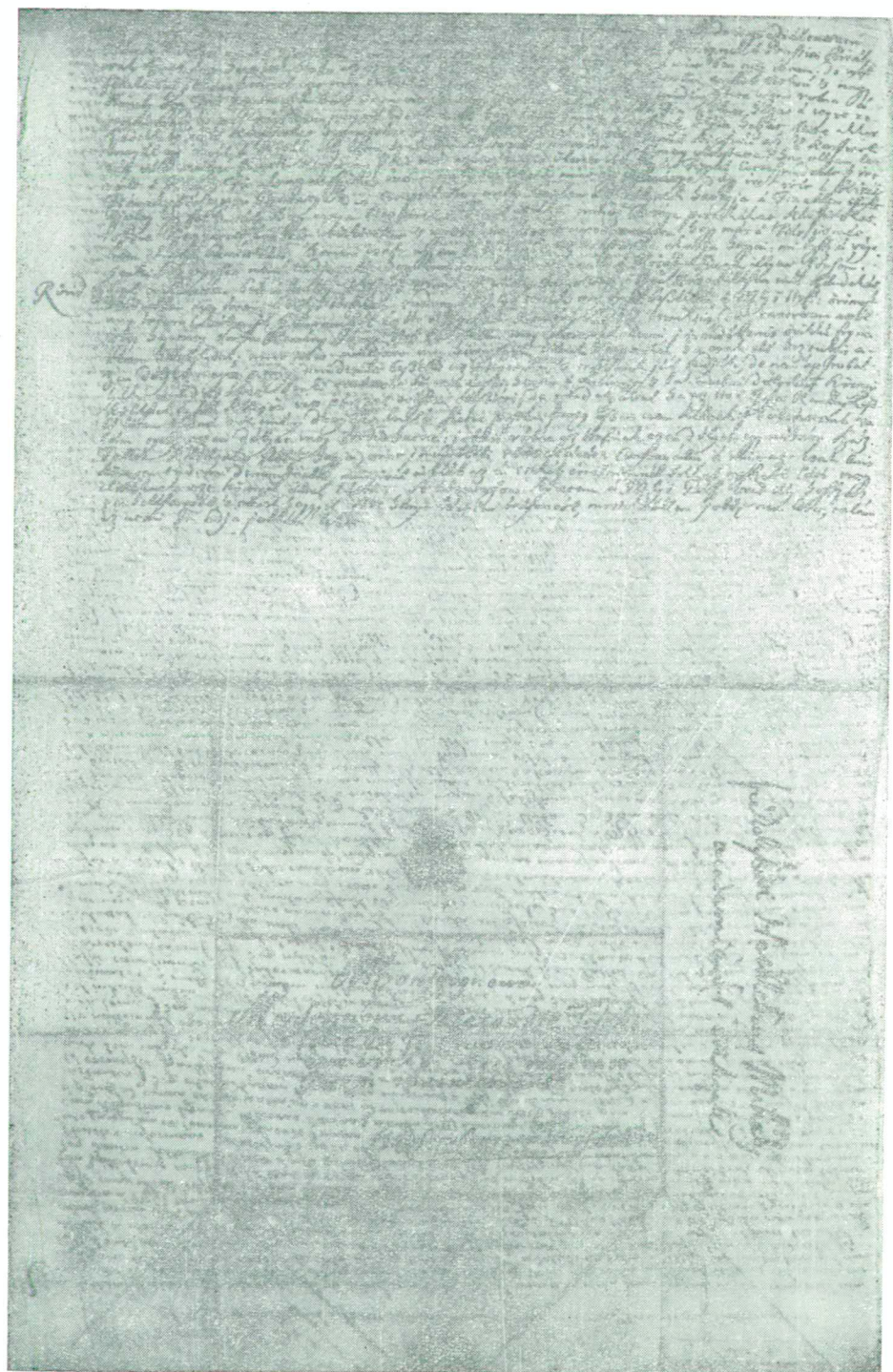
[illegible]

1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324

932

Glücksager, Hoff u.

Quoniam huiusmodi felix nati parvulus non est, utrum, Taurum, Parvum, non.

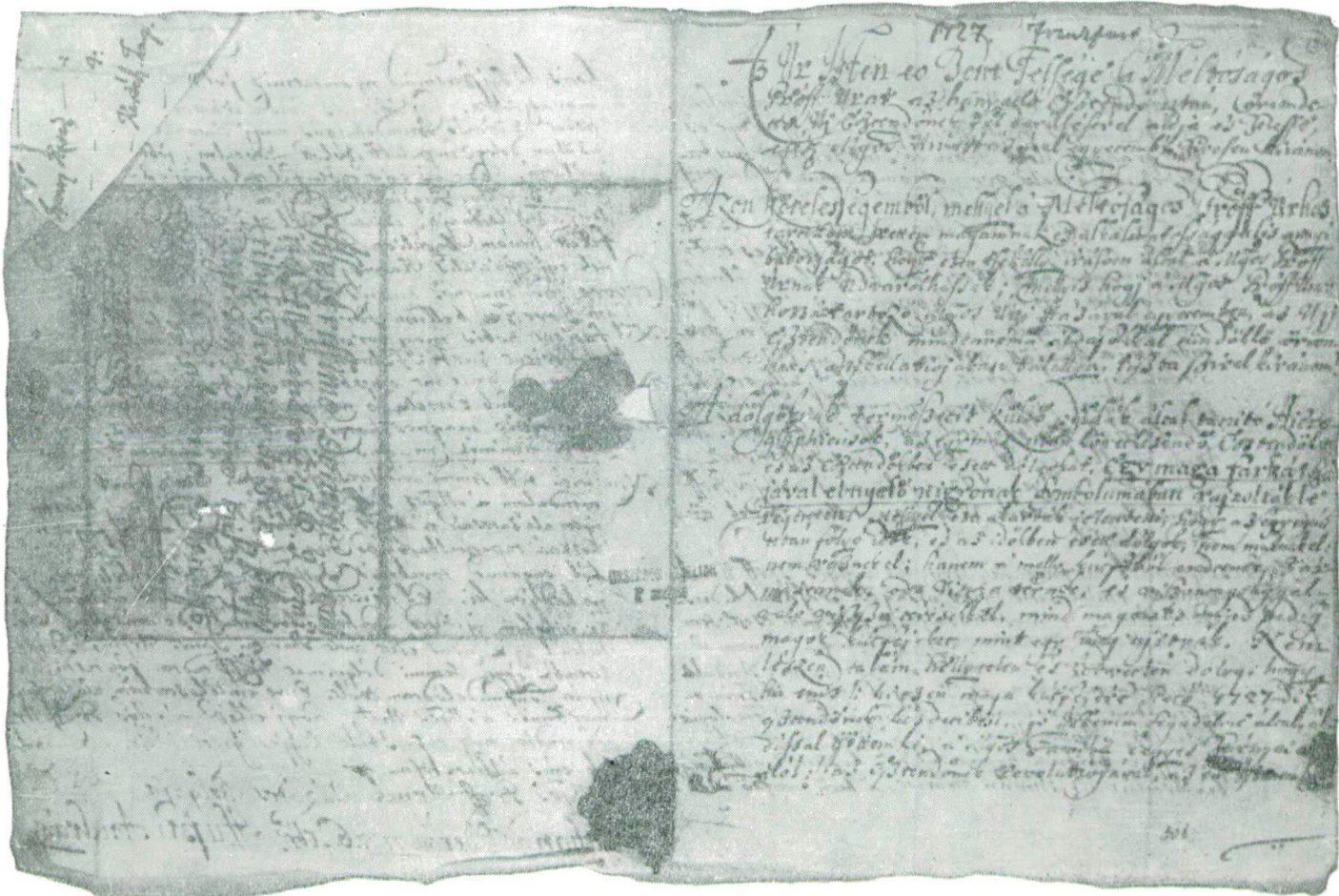
Székelyhidi N. Mihály levele folyt.

[Faint handwritten notes at the top of the page, possibly from another document or bleed-through.]

[Large handwritten signature or name across the middle of the page.]

[Handwritten text below the signature:]
L'abbé de la Roche
à Monsieur le Duc d'Orléans
Paris le 10 Mars 1708

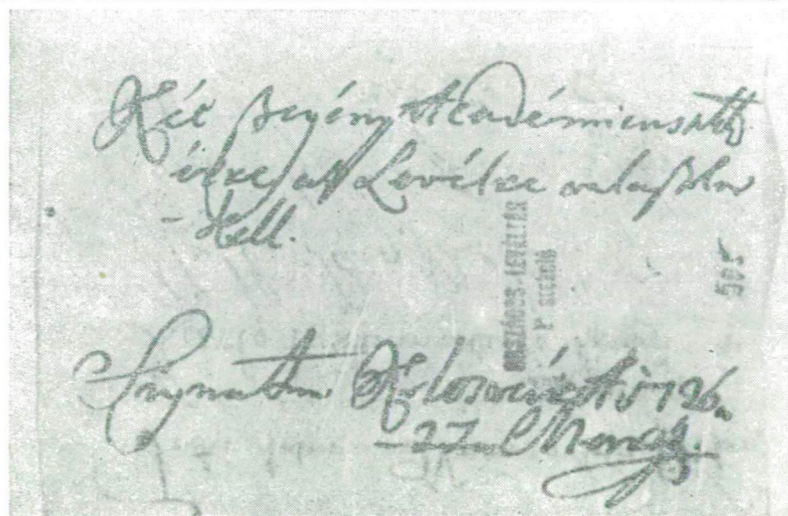
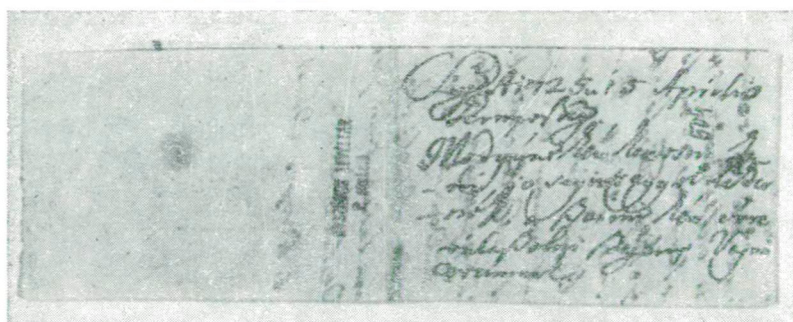
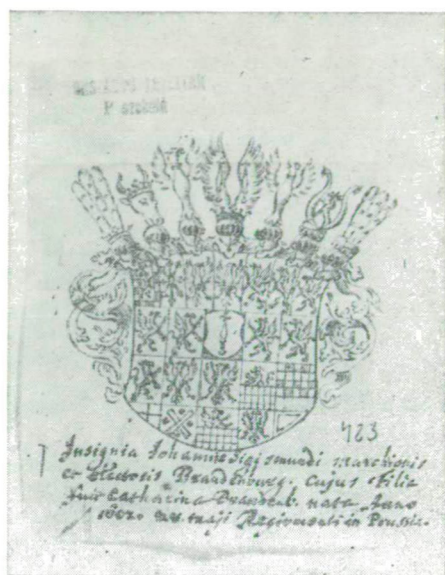
[Small handwritten note at the bottom left:]
Monsieur le Duc d'Orléans

DOMINE GRATIOSA

ILLUSTRISSIMI ET MAGNIFICI DOMINI CARDINES
DOMINI GRATIOSI

Department of the Interior
 Bureau of Land Management
 Washington, D. C. 20240

A Brandenburg-ház címere (l. 10. számú levél; a, b)
Megjegyzések két levélen (c, d)

i. Az Van Popolay kalamat niginah
ke mi gijay //

3. H. P.

7. *Lept. Prof. M. Th. 17*

7. Capt. Wm. H. Smith
8. Capt. Wm. H. Smith & family

1/2 mile S. of the bridge in upper 1000
Feet of the 17th & 18th St. N.

Paper - Rp - m^l - sia cunij - R 315. Vind
18. 11. 1800. Lib. Arvial. Dms. F. H. M.

Hall's *King's* *Lynx* *Sheriff* *Eur.* *And* *Car* *Arg.*

Prof. Klein - 4/15/94. Dpt. Alton School of Medicine

Alb. Lycopodium emb. Fr.

Asplenium urticaria
F. var. *urticaria*

Robt And Lm Lyman.

1871 - de - 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 255

SZERKESZTETTE:
DR. NAGY GÉZA.

KÜLFÖLDÖN BUJDOSÓ
ERDÉLYI DIÁKOK LEVELEZÉSE.

*

(ZALÁNYI BOLDIZSÁR THEOLOGUS-
DIÁK PECSÉTJE. 1697.)

KOLOZSVÁR 1933.

NYOMATOTT A „C. GRAFICA” KÖNYVNYOMDÁBAN, CLUJ-KOLOZSVÁR.

Bécs, 1695 szeptember 6. Zalányi Boldizsár,
a gr. Teleki Pál nevelője tudósítja özv. Teleki Mihályné Vér
Judith pátrodnáját, hogy készülődnek Németországba s hogy
a pénzváltás és levelezés miképpen történik.

Méltóságos Asszony, nekem érdemem felett való nagy
jó Asszonyom!

A Felséges Isten, a mostan fenn forgó gonoszok között
is Kegldet egész virágzó házával edgyütt sokáig való örven-
detes állapotban megtarcsa, szívem szerént kívánom.

Itt való dolgunkat miképpen és kiknek jó akarattok
által promoveáltuk, mind az úrfi, reméllem, megírta, mind én
is ennek előtte irt leveletem azzal töltöttem be. Ugy hiszem,
mindenek tisztességesen esnek az urfi aránt, ami illeti a Felső
Rendek előtt való udvarlását. Ami peniglen nézi a német
készületünket, a se nem igyekezetünk, se nem kívánságunk
szerént lett; mert noha legelsőben is egy néhány izben meg-
mondottuk Ingram urnak kívánságunkat az öltözetnek készítése
felől, mégis ő kglme hol többet, hol nem is úgy, amint illet
volna, csináltatott. Egy szóval akkor és abban a dologban
szolgált többször, amelyben nem kívántatott, amiben penig
kívántatott volna, abban igen kevesset vagy semmit sem. Ha
a beszédből és ajánlásból kell mértékelní az embereknek
szolgálattyokat, azt könnyű Bécsben feltalálni, de mikor a
dologra jutunk, itt minden rendek igen könnyen szólnak a
dologhoz. Ide ne ércsük Kinczki uramot, aki megérdemli
a becsületet. A cambium* aránt sok tudakozásom után sok
izben beszéltem Ingram urammal és kénszeritettem, hogy
szerezzen egy bizonyos embert, aki szüksegeinknek idején
pénzt szállíthasson az úrfinak oda, az hova kívántatik és mi
is mostan hadd vethessünk esmeretséget azzal és kglmet is

* Pénzváltás.

hadd tehessük bizonyossá ezen dologról. Erre azt felelé, hogy nem szükség most, mert míg az urfinak pénz kívántatik, addig a pénznek dolga ismét változik és azzal edgyütt a cambium is és most senki is valami bizonyos választ jövődre nem adhat. Ez igazság s úgy van. De, azt mondgya, én tudom, hogy száz forint folyó pénzből defalcálnak 45[öt], ha pedig in specie aranyok vagy tallérok tétetnének itt le, százból ötöt vagy hatot vennének ki csak. A tallérból többet hatnál, de nem annyit, mintha folyó pénz volna. Kértem, hogy bár csak azzal végezzünk, aki száz aranyból csak ötöt kívánna. De azt mondgya, az akár mikor meglehet és most nem szükség. Ebben a dologban minden szolgálattya ennyire terjedt. Többeket is, de kiváltképpen Caradin uramot, aki Bethlen Mihály uramot pénzzel tartotta, consultáltam, ő kglme azt mondgya, hogy akár folyó pénzt, akár tallért, akár in specie aranyat tegyen itt valaki le, de csakugyan százból hoc tempore 41[et] defalcálnak. Ezt ennyire nevelte a pénznek confusioja, mert eddig volt csak 36 a velchszel. Az egész dolog csak ebben határozódik meg, hogy a pénz aránt igen kevesset lehet bizni Ingram uramhoz, mert ő kglnek se Hollandiában, se másutt, se itt a legközelebb való mulató helyén az úrfinak semmi ismerője nincsen, nem hogy correspondense volna, aki szolgálhatna, sőt maga magának sem szerezhetne pénzt Hollandiában, hanem ezen az úton, a kereskedő emberek jó akarattya által. A levelek folytatására igérte fideliter magát, csak hogy mi csinállyunk jó utat magunknak mindenütt és az hol mulatunk, legyen bizonyos emberünk, aki kezéhez küldgye. Itt is legkevesebb amit köszönhet az úrfi, mert hiszem ő keglmének kellene az úrfiát is valami jó esmerőjére igazítani. Én mindennyi tudakozásom után is nem látok jobb utat a pénz küldésre, mint az erdélyi görögök által, akik minden esztendőben kétszer el szoktak menni Lipsiába. Ha Isten Baraszlóba viszen, ott is értekezem ezen dologról és nagjób világossággal tudósitom kgldet.

Itt jobban kitanultam micsoda utakat próbált Bethlen Miklós uram, mégis haszontalan volt. Az Hollandust és a Brandenburgicus részéről való residenst sokat sollicitáltatta Szentkereszti uram által, de haszontalan volt, mert csak azt felelték, hogy mi is olyan kárral szállíttatunk magunk számára pénzt. Strathmann uram fia abban az időben angliai

residens volt és noha nagy ember gyermeke volt, de mégis csak ezen az úton szolgáltathattak pénzt kezéhez, amint maga Strathman uram felett Szentkereszti urnak. A mi kevés pénz most magunkal vagjon, azt is féltjük az harminczadon.

Valaha egy ember azt felett kgnek, hogy azt a kétszáz forintocskát elengedheti, mert többet szolgál kgnek. Itt is vagjon egy, aki lovainak árrát várná, ha felesége kezében szolgáltatná kgldnek; mert azt mondja, ha a dolgok megindulnak, többet szolgálhat. Kegld énnálam jobban ésméri ezt az embert, de igen sok lenne, ha mindennek úgy és annyit szolgálna, amint köti magát. Igaz dolog, hogy sokan requirálták eddig is, hogy kinek jobbágjot, kinek jószágot sollicitáljon.

Mi egészszen magunkat ajánlván az Isten markában 7 7bris elindulunk sok várakozásunk és időtöltésünk után; adgya az én Istenem, hogy ne csak jó hireket hallhassunk a szegény haza felől, hanem ez írásom is talállya örvendetes állapotban kegldet egész kiterjedt házával egyetemben.

Kegld alázatos szolgálja

Bécs 6 Septembris A. 1695.

Zalányi Boldizsár
m. pria.

P. S. Ez harmadik levelem kegldhez, azért három numerrussal is notáltam, ennek utánna is erre vigjázson kegld mind az én, mind az úrfi levelei aránt, és így tudjuk meg, ha mennek-é minden levelek kgld kezéhez vagy el is vesznek némellyek. A kegldmedének is ez legyen bélyege és minden nekünk szolló levelében feltegye, hányadik levelünket vette.

Cím: Az néhai Méltóságos Úr, Széki Teleki Mihály uram meg hagyatott özvegyének, Tekintetes Nemzetes Vér Judith asszonynak etc. Nékem érdemem felett való nagy jó Asszonyomnak, ő kgnek alázatosan

Gernyeszeg in Transylvania.

Vörös spanyolviaszba nyomott gyűrűs pecsét a Teleki címerrel. Körirata: PAVLVS TELEKI.

Kívül Teleki Pál kezével: Bécs 6 7 b[ris].

(Eredetije féliv formában, egy oldalon, széki gr. Teleki László (gyömrői) letétbe helyezett levéltárában, az Erdélyi Múzeumban, Kolozsvárt.)

Boroszló 1695 szept. 28. Zalányi Boldizsár levele özv. Teleki Mihálynéhez, melyben tudatja viszontagságos utazásukat, boroszlói hasznos tartózkodásukat s a pénzküldés módját.

Méltóságos Asszony!

Nékem érdemem felett való nagy jó Asszonyom!

Isten kegydet e mostani felzendült háboruk között is kedves jó egészséggel s csendességgel áldgja meg, alázatossan kívánom.

Hetedik Septembris Bécsből elindulván, érkeztünk Baraszlóban 21,7 bris. Fogadások szerént tíz nap alatt ide nem hozhattak a szekeresek, mivel egész utazásunkban essős és sáros idők voltak. Egyébaránt Istennek hálá mind kevesebb bajjal, mind nagyobb csendességgel vittük véghez eddig való utazásunkot, mint sem akkor, mikor maga alkalmatosságával utazott az úrfi. A vigyázás igen megkívántatott, mind ilyen idegen elegy-belegy nép között; kártól is eddig üressék vagjunk és egésségünket is Isten érdemünk felett ki szolgáltatatta; az úrfi hízik erőssen a sertől. Ennek előtte harmad nappal irt az úrfi kgnek, most irással nem terheli, hanem fiui engedelmességgel való szolgálattját ajánlja kgnek és az az atyafiaknak mindnyájan. Mig Austriának edgyik részén, de kiváltképen Morván és Silesián által jöttünk, olyan erős hidegek és essős kegyetlen szelek voltak, hogy nem csak annak köszönte az úrfi, aki csináltatta mentéjét az útra, hanem azt is áldotta, aki fel találta, hogy csinállyanak útra való mentét; noha oda haza sokak előtt nevetség volt, hogy nyárnak idején mentét emlegettünk. A nyalkán öltözött plüderes németek közül némellyek csak azt is nagy nyereségeknek tartották, ha a szekérben kezeket a menténk alá tehatték. Én sok hasznát vettem csak eddig is a szegény Búcsi uramtól maradott bőrnek, melyet most is alázatossan köszönök kegnek. Ezeken az országokon nagyobb részét a szőlőknek még régen elvette a hideg, de ha el nem vette volna is ennek előtte, lehetetlen hogy ezekben az hidegekben meg maradhattak volna. Morvában a búza egészszén a mezőn vagjon, a borsó most virágzik. De a sokadalomnak végére

érkeztünk, mikor már a francofurtumi szekerek mind el mentek volt és egy hét alatt itt várakozván semmi egyéb alkalmatosságot nem találtunk, hanem az Oder vizén (vagjon kétannyi, mint a Maros) hajóban elmehettünk volna egy egy tallérral; de az úrfi félt a vizen menni, és mások is nem igen jóvallották; azért hogy itt hijában is ne kölcsünk, kényszerítettünk postán menni, mások jóvallásából és az úrfi akarattyaiból. Ide harmincz mérföld, könnyű által látni, mennyi kíváncsít az útra. Itten egy hét alatt való mulatása az úrfinak nem volt haszontalan, mert sokat látott olyat, amelyet ennek előtte soha nem. Az Lutheránusoknak vagjon szép két iskolájok, amelyeket eljártunk és a professorok tanításán is fenn voltunk, ekkor a szebbik köntösben öltöztettem volt az úrfiat; vettük is hasznát, mert a több deákok közt ülven, mihellyen bejött a professor és meglátott, mindgyárt az urak székibe vezettetett, ahol senki más akkor nem ült. A pénznek küldése felől semmit egyebet most is nem irhatok, hanem amit Bécsből irtam, mert ezek is azon útat nyomják. Hollandián kívül az Imperiumban akár hova promoveálnának száz fl[or]ot hatért, de amott, mivelhogy annyit nem ér a pénz, mint itt, károkat mondgják benne lenni. Az ő Felsege silesiai secretáriussánál voltunk tegnap, akivel Ingram urnak lévő holmi esmeretsége, igirte minden jóra magát, de a pénz szállításra csak azt mondá, hogy: Énnekem sem cselekszik másképpen meg ezek a kereskedő emberek etc. Mára ebédre híta az urfiat. Szomoruán értök ugjan Tipold uramtól, hogy Lippát elvette az török, és feltett szándéka az, hogy Erdélyt avagy magáévá tegye, avagy pedig egészszen el pusztitsa. Mind azokat követem alázatosson, valakik leveletem várhatnák mostan, mert annak az hazának villongó állapottyához képest sokat nem irhatok, ezt sem tudom, ki veszi kezéhez. Egy levelénél többet kegnek nem vettünk, ha lehet az ott fen forgó dolgok felől voltaképpen tudosicson kgld, hadd tudgjuk mi is magunkat alkalmaztatni. Isten helyben vivén, többször akarjuk keglidet levelünk által meglátogatni. Adgya Isten ez levelem talállya reménység felett való örvendetes állapotban kgldet.

Baraszló, 28 Septembris A. 1695.

Kegld alázatos szolgálja

Zalányi Boldizsár m. p.

P. S. Örömetst akarnók tudni, mikor érkezett haza Trombitás János uram.

Cím: Néhai Méltóságos Úr Széki Teleki Mihály uram özvegyének, Tekintetes Vér Judith asszonynak, nékem érdemem felett való nagy jó asszonyomnak, ő kgnék alázatossan.

Gernyeszeg in Transylvania.

Kívül Teleki Pál kezével: Baraszló 28 Septem.

Vörös spanyolviaszba nyomott, gyűrűs pecsét a Teleki címerrel. *Körirata:* PAVLVS TELEKI.

(Eredetije félv formában, egy oldalon, ugyanott.)

3

Odora m. Frankfurt, 1695 okt. 15. Zalányi Boldizsár levele özv. Teleki Mihálynéhoz, melyben megérkezésükről, elhelyezkedésükről s tanulmányaikról számol be.

Méltóságos Asszony!

Nékem érdemem felett való nagy jó Asszonyom!

Az keglő nékem 18 7bris Gernyeszegről irt levelét vettem 11 octobris nem csak igen alázatossan, hanem egyszersmind olyan kívánsággal, hogy soha a csóka fiak inkább nem várják, hogy valamit vessen az anjok szájokban, mint mi vártuk a keglő levelét; mert itt számossan folytak az Erdély felől való rossz hírek, mellyeknek hallása igen kétségessé tölte volt előttünk annak az hazának megmaradását. Mihellyen ide érkeztünk, irtunk kgdnek Isten után szerencsés útazásunkról; itt mint procedáltunk az úrfi dolgainak promoteálásában, maga ő kglme nem csak igazán, hanem egyszersmind potenter is megirta az úr Teleki László úrnak. Bőjövetelünkör mindgjárt akadtunk egyenesen oly becsületes ember házához, akinek házánál csak előttünk voltak magyarok. Ennél noha nem akartunk állandó szállást tartani, mind az által nála mulattunk egy hétig, hogy az alatt az idő alatt mind a szállásoknak, mind az asztaloknak dolgát kitanulnók. Ez alatt meglátogattuk a professzorokat, akiknél igen sokat vettünk eszünkben, mit kellessék cselekednünk és mi legyen itt tiszteleges dolog. Ilt a legalsó is, ha csak maga pénzén él és

szerit teheti, nem másnál, hanem professzornál tart asztalt. Ezek közül is melyiket választanók, igen nehéz volt meghatározni; mert amely professzornál sok asztalosok vadnak, gyakran semmit nem gondolván a professzorokkal, sok excessusok is esnek. A mely Becman nevű professzort Erdélyben commendáltak, igaz dolog, hogy tartanak hozzá az úrfiak igen; nem csak azért, hogy ő olyan ember, a mineműnek most láttuk; hanem azért kiváltképpen, hogy sok házai vadnak és örökké szokott tartani asztalosokat; mely dolgot nem mindenek vállalyák magokra. Ez politicus ember igen, úgy hogy noha rendszerént többet nem kíván, mint más, mindazonáltal sok ajándékozások occurálnak esztendő által házánál. Mint: Aki nála élven asztaláról, első oda való jövetelért tartozik egy ezüst pohárral, akiből igyék, három ön tángyérrel, akiről egyék és két vagy három asztalkeszenővel, a mellyel kését meg tiszticsa; ezek esztendő mulva, avagy amikor onnan valaki el megjen, mind néki maradnak. De ez sem volna igen sok csak magában, mivel hogy másutt is akárhol mind ezeket végbe kell vinni, az ezüst poháron kívül. Ide való az egy egy ezüst kalán is, mellyet fellyebb elefelejtettem. De ezeken kívül mikor az gazda napja eljő, meg kell ajándékozni és a sokadalmak, mikor esnek, hasonlóképpen. Három egy testvér bárók laknak véle, akik harminc találért adtak a napjára. Ez felett hogy az étel aránt mindeneket kitanulhatnék, közlöttem dolgomat egy tiszta indulatú, Albinus nevű professzorral, akit beszédemmel arra vettem, biztatván hogy nálunk is Erdélyben micsoda jó hire neve vagjon, hogy énnékem sub fidelitate silentii mindeneket ki beszéllett, — ezeket mondván: Az étellel rosszul bánnak, nem tisztán, mivel hogy Becman uram igen rossz feleséget vett. Másik az, hogy vagjon tiz commensálissa, maga, felesége és három leánya, mégis csak 3 tál étel örökké, több nincs. Hogy szép szín alatt, noha eleget tehetnénk, mikor már kitanultam, hogy minden házai el vadnak foglaltva, oda menvén, kértem, hogy bennünket fogadna magához; melyre örömet reá állott, csak-hogy szállást nem adhatott és így ő rajta mult el, noha mi oda alig mentünk volna, ha szintén szép házai lettek volna is. Mások jóvállásából azért próbáltam olyan helyen a dolgot, aki tellyességgel csendes, rendes és tiszta élethez szokott és asztalosokat nem igen szokott tartani. Annuált az

úrfi kedviért, noha másoknak sok kéréseket hasonló dologban megvetette. Ezen örülnek minden professzorok, mert magok sem hitték hogy megnyerjék. Strimetius (*így*) Sámuelnek hiják, pap és professzor egyszersmind. A mi kevéssel ők élnek, szép rendesen és tisztán administrállyák.

Egy hétig az étel és ital két személyért 3 tallér. Az házáért 16 tallér. Fáért 9 tallér. Ágyért magunknak 12 tallér. A szolgának ágyáért 4 tallér. Az ezüst kalánért tány[ér]ért, kannáért és asztal keszkenőért tallér 10, idest tíz. A szolgál fizetése minden heten fél tallér, legelsőben is tisztességes köntöst kell csináltatni néki. Tzepelyöt a mennyit elviselhet. Ez itt közönséges rend, az alsó deák is ezt követi; még sokan 30 pénzelt többet fizetnek a szolgának. Mikor béesküdték erős hittel az academiában, nekünk igen sokat engedtek el, azért csak több tölt tizenhatod fél tallérban. A praeceptor dolga nem egyaránt foly, csak legalább 2 tallér egy holnapig.

Itt jóvallyák a professzort, hogy az úrfi egy kevéssé a táncban gjakorolná magát és a vitézi mesterségben is; ezen az okon, mert minden nemzetnek teste állása igen maga köntöséhez képest vagjon. Azért mivel most levette a magyar köntöst az úrfi és új köntösben öltözött, a testének állásának is másképpen kell állani etc. A tánczért egy arany egy holnapig, a vitézi mesterségért hasonló képpen. Az úrfi, ideje lévén, meg akarja mind keittőt próbálni, mind az által elsőben consensust vár alázatosan kegldtől.

Nem ártana talám, ha egy szép levéllel meglátogatná kegd ezt a mi új gazdánkot.

Ez a kölcség nem igen felette soknak láczik, de ezen kívül sok kívántatik a tanulásra és egyéb dolgokra, mint illyen újonnan megtelepedett embereknek. A leveleket csak az eddig megtartott rend szerént küldgye kegd Ingram uramhoz, ő keglme ide csak az úrfi neve alatt küldi, úgy végeztem az ide való postamesterrel és mindenkor megküldi nekünk. Ezzel Isten gondviselő keze légjen keglmed életén. En magamot ajánlom a kegd tiszta indulattyában, kívánván ez levelem egész virágzó házával egyetemben talállya örvendetes állapotban keglidet.

Francofurti ad Viadrum
15 8bris 1695.

Kegd alázatos szolgálja
Zaldnyi Boldisdr m. p.

P. S. Az úrfi most elsőben just, a német nyelvet és a geographiát, mely a földről vagjon, tanullja; hat hét mulva az égben megjen tanulni.

Követem alázatossan kgldet, hogy ilyen kevés dolog miatt ilyen hosszú írással terhelem, cselekedtem azért, hogy jobban áltol láthassa mind jó rendünket, mind hibánkot.

Most ismét szép, magához való köpenyeget kell csináltatni az úrfinak, mert a bécsi igen alá való, melyben itt nem járhat. Mi okon kellett magát bárónak íratni, bőségesen megírta az úr Teleki László uramnak, azért annak újabb leírásával kgldet nem terhelem.

Az Istennek nagy gondgja volt reánk, mert noha Baraszlóban létünkben senkitől recommendatiot nem kértünk, mégis három tanácsbéli kereskedő emberek recommendáltak ide az ő magok correspondenseknek és megírták, hogy valamennyi pénz kívántatik, adgyanak az úrfinak. Erre nem akarna szorulni, noha idegennyekben ezt az indulatot nagyon kell becsülneni.

Cím: Néhai Méltóságos úr széki Teleki Mihály uram meghagyatott özvegyének, Tekintetes Vér Judith asszonynak, nékem érdemem felett való nagy jó asszonyomnak ő kgnek alázatossan.

Gernyeszeg in Transylvania.

Kívül Teleki Pál kezével: 15 8bris Frankofurtumból.
Pecsét, mint előbb.

(Eredetije félv formában, egy oldalon, ugyanott.)

4

Boroszló, 1695 december 9. Zentelki Istvdn tanuló diák levele gr. Teleki Pálhoz Frankfurtba, melyben beszámol utazásukról, Erdély reménytelen állapotáról s a sziléziai vallásüldözésekről.

Hosszú étellel és szerencsés előmenetellel szeresse Isten kegyelmedet! kívánom!

Tekintetes Úrfi! Istenünk jó tetszéséből 8. praesentis s. n. jutottunk Baraszlóban békével, kívánom ez levelecském

kdet is talállya kívánt állapottal. Itt már közelebb esvén szegény hazánkhoz szomorú füllel halljuk nemzetünk és hazánk sok viszontagságait, el hiszem, bővön halhatta kd is levél által. Erdélyben oltalmazás avagy félelemnek színe alatt majd két avagy három annyi német vagyon, mint másszor. Újabb fidelitas homagioma extraháltatott az erdélyi státusoktól. Némellyek (úgy referállyák az itt Baraszlóban levő szászok) akarván applaudálni az török győzedelmének, Erdélyből kimentek és ma is oda vadnak. Egyébaránt (úgy beszélnek) az saxoniai herczeg újabb hűségre való esküvés formáját kívánva az N. asszonytól, magára vállalta szabadságoknak meghagyását mind egy s mind más dolgokra nézve és az császár előtt is maga személye szerint dedicalta. Itt Siléziában is hallszik, hogy ahol találtnak professzorok és egyebek üldözésben vadnak és templomokat elveszik, kik alattomban folyamodtak a svecushoz és az vindicalni fogja rövid időn. Ezzel Isten oltalmába ajánlja kegyelmedet

Zentelki István p. n. P. M. S.

P. S. Nagy szolgálja (így!) kd ez becsületes atyafiakat T. Vizaknai, Szombati és Zalányi uramékat ne neheztelje kd köszönteni. Kdet viszontagsággal velem levő becsületes magyarok tisztességgel köszöntik: Tari Mihály, Szilágyi János és Felvinczi István uramék.

Datum Baraszló die 9 decembris.

In aedibus Chr[istiani] Litke.

Szekeres dolga felől valóban reméntenek vagyunk.

Cím: Spectabili ac generoso D. Paulo Teleki p. n. studiorum gratia peregrino Francofurti ad Viadrum (cum omni honore titulo) domino amantissimo et colendo.

Kívül Teleki Pál kezével: Redditae 22 Decembris—95. Francofurti ad Oderam in aedibus Domini doctoris Strimesii.

(Eredetiye negyedrélt formában, ugyanott.)

Gernyeszeg, 1696 március 14. Zentelki István levele gr. Teleki Pálhoz Frankfurtba, melyben tudatja ennek anyjához való megérkezését és az itthoni egyházi, családi változásokat.

Cum servitiorum promptitudine salutem et officium kegyelmednek!

Tekintetes Úrfi! Jó Istenem tetszéséből 12. Feb jutottam Erdélyben minden elszenyvedhetetlen kár nélkül, lehetséges egészséggel. Kd leveleit mindgyár az asszony ő kme embere, Tályai nevű által küldöttem Gernyeszegre. Im magam is 8 Martii jöttem ő kme udvarlására s kgd nevével ő kme ket mind edgyenként köszöntöttem s állapottját s kd dicsíretes magaviselését az asszonynak ő knek declaráltam, igen örült ő kme rajta és mindnyájan ő kegyelmek. Engemet az asszony ő kme méltatlanságom felett nagy szívvel és tisztességgel vőtt és látott s köszönte, hogy hozzája mentem. Semmi új dolgot knek írni nem tudok, el hiszem az urak Teleki Mihály uramék knek megírják. Szőnyi István uram rossz gyanóban esvén szolgálójával Colosvárról kiesett, ki lesz helyette pap, nem tudom. Némethi Sámuel uramnak adtak hivatalt. Bajcsi Sámuel uram meg házasodott. Enyedi b[ecsületes] ember leányát vőtte. Halmágyi-é avagy ki legyen neve, nem tudom, kocsárdi pappá lőtt. Némethi Mihály uram is jedezett magának leányt Colosváro[t] Sz. Jóbi uram házánál. Nánási uram is Tornyi uram felesége öccsét Tordán. Én még csak bizonytalan állapotban vagyok, bíztam Isten gondviselésére magamat. Bethlen László uram jedezette a Gubernátor ő Nga udvarában Veselényi Pál ő Nga leányát. Bethlen Ferenc is jedezett, de kiét? eszembe nem jut. Hirtelen az 5 aranyakat úrfi kd után nem küldhetem, de mihelyen kevés állapotásom leszen, azon lesznek haladék nélkül, ne legyen kegyelmednek nehézségével. Kérem bizodalmosan kdt, ez leveleimet ne sajnállyá kd mentől hamaréb Belgiomban küldeni, Franequerában, úgy hogy el ne téveledgyenek, nagy kedvesen veszem kdtól. Ne sajnállyon kd énnekem írni, nyereségnek tartom. T. Zalányi uramat böcs. köszöntöm.¹

¹ Ez a mondat kihúzva.

Kgdet szerető s jót kívánó méltatlan jó akarója s szolgája
Zentelki István.

Anno 1696 Die 14 Martii

Gernyeszegen irtam hamar kézzel.

P. S. Tessék úrfi kegyelmelek felől az én Roël uramnak szolló levelemre más papirost takarván, valakivel francia titulust iratni és Briccius uram tudhattya, kihez kel Amsterodamba dirigálni, talám inkább nem téved el.

Cím: Spectabili ac Generoso D. Domino Paulo Teleki studiorum gratia p. n. in alma Francofurtensi ad Viadrum peregrino de caetero (c. o. H. T.) Domino amantissimo, confidentissimo.

(Eredetije negyedré formában, két oldalon, ugyanott.)

6

Nagysajó, 1696 április 10. Csapai András lelkész levele gr. Teleki Pálhoz, biztosítva őt ragaszkodásáról, érette való imádkozásáról s kérve őt könyvek vásárlására.

Isten vigyázzon a kegyelmed életére minden bujdosásiban, és tarcsa meg kegyelmedet szegény hazánk javára, nekünk örömünkre.

Az kegyelmed nékem becsülettel irt levelét alázatosan vettem uram kegyelmedtől. Hogy kegyelmed az több, kegyelmed életének örülő jóakarói és szolgái között én róllam is távol létében el nem felejtkezet, annál is inkább, hogy kegyelmed liberalitásával fénlő levelével látogatni méltóztatott, alázatosan köszönöm uram kegyelmednek. Azon pediglen hogy Isten kegyelmedet jó egészséggel szerette és az peregrinatot kegyelmed előtt oly kedvessé tőtte, igen örülök. Utinam az urak gyermekei közül ez után az kegyelmed nyomdokit sokan követnék. Én uram kértem kegyelmedet, hogy ne kételkedék kegyelmed nállam lévő emlékezetes volta felől, mert nemcsak könyörgésembe vészem uram kegyelmedet fel, hanem másoknál is a kegyelmed hírének nevének terjesztője vagyok. (quod tamen sine adultione dictum velim) Az kegyelmed levelében feltölt személlyeket, nevezetesen az úrfiat ő Nagy-

ságát köszöntöttem. Jó neven vette az kegyelmed köszöntését és in ejus rei testimonium levelével akarja kegyelmedet látogatni. Az többi kegyelmed alázatos szolgálóinak mondják minden időben magokott. Az könyvet az kegyelmed discretiojára hagyom uram. Tudom, hogy ab anno 1691 jött könyv ki Franekerában akár philosophus, akár theologus. Az kegyelmed jó akarattját igen jó néven vészem uram kegyelmedtől. Ez után az Úr oltalmába ajánlom kegyelmedet.

Kegyelmed kész szolgálja

Nagy Sajó 1696 10 Aprilis.

Csapai András

Cím: Tekintetes nemzetes Teleki Pál uramnak (cum omni honore et digno titulo) nékem jó uramnak eő kegyelmének.

Kívül Teleki Pál kezével: Anno 1696 4 maji Csapai András uram N. sajóról 10 April irt levelé.

(Eredetije negyedrért formában, egy oldalon, ugyanott.)

7

Nagysajó, 1696 május 14. Csapai András levele gr. Teleki Pálhoz Frankfurtba (érk. Berlinbe), melyben peregrinációját dicséri s beszámol az itthoni aggasztó politikai helyzetről, családi változásokról.

Ajánlom uram kegyelmednek szolgálatomott, és kívánom hogy az Úr kegyelmedet peregrinációjában boldogicsa nekünk örömlünkre.

Hogy uram kegyelmednek alkalmatossága ellenem méltó panaszra való ki fokadásra ne lehessen, in secundis lit[t]eris kegyelmedet látogatom, kívánván kegyelmednek minden jókott, és az peregrinálásban való felicitásra érőt és állandó egészséget. Nem tudom uram kegyelmednek eléggé megköszönni, hogy kegyelmed töb[b] jó akarói és az Kgylmed jóvát szívesen kívánói között engemet is acumenekkel és hírekkel tellyes levelével látogatni és recrealni el nem mulatott. El hiszem könnyen és tapasztalom is uram az kegyelmed leveléből, hogy eszébe vette kegyelmed, mely nagy svavítás legyen az nemes és jeles nemzecség között való peregrinálásban és

micsoda különbség legyen azok között, kik hazájokban, szül-
léjek lábainál nevednek, és az kik idegen nemzetekkel is
társalkodván, külömb külömb féle dolgokott experialnak. Mi
uram inter spem et metum élünk kegyelmed szolgálattyára,
várván szegény hazánk ellen szélvész mogyára felemelkedő
szorongatások habjainak csendesülését. Semmi új dolgokkal
kgylmedet nem recrealhatom, mert az mint szólt bölcs Sa-
lamon együtt nállunk omnia vetera sunt et nihil est novum
sub sole nostro. Azt mindazonáltal irhatom kgyldnek, hogy
az úri renden lévő legények kesztek házosodni: Bethlen
Ferencz úr vette az Rédei Ferencz árva leányát, Bethlen
László úr vette az Veselényi úr leányát, de mind ezek az
példák Kemény Simon uramott ő Ngát nem igen moveálják.
Régen molial ő Nagysága kgyldnek levelet, nem tudom el-
küldeté vagy nem. Nállunk holnap lakodalmi solemnitas leszen.
Agya az asszony ő nagysága, nemzetes Teleki György uram
is feleségül Tisza úr mostoha leányát, melyre nagy ké-
születben vadnak az urak, várván minden felől német és
magyar urak vendégségre való jöveleteket. Ezzel ajánlom
uram kglmedet az Urnak kegyelmes oltalmazásába.

Kegyelmed szives szolgálja

Sajó 1696 14 maji

Csapai András

Cím: Spectabili ac generoso Dno Paulo Teleki de Szék
(cum omni honore et dignitatis titulo) Dno plurimum obser-
vando ac honorando in Francofurtis.

A levél szélén Teleki Pál kezével: Anno 1696. 21 Juni
Berlin. Prédikátor Csapai András úr N. Sajóról 14 Maji írt levele.
(Eredetije negyedrért formában, két oldalon, ugyanott.)

8

Hosszúfalu, 1696 augusztus 20. Zentelki
István lelkész levele gr. Teleki Pálhoz Frankfurtba, melyben
adóssága megfizetéséről biztosítja.

Mint jó Uramnak ajánlom szolgálatomat kegyelmednek!
Kgd böcsülettel írott két ízbeli, májusi és juliusi hol-
napokban írott leveleit vöttem, mellyeknek főbb summája az

öt aranyak. Bizonyos édes Teleki Pál uram, kd bujdosó állapotjához képest provide cselekeszi, hogy az mi kdre néz, szorgalmatosan vigyázza. Én ujj és boldogtalan állapotomhoz képest nem mingyárt találhattam móggyát, hogy kgd parancsolattya s kívánsága szerint T. Enyedi uram kezében adhattam volna. Emlékeztet kgd első levelében chirographum és fogadásomra méltán, de akkor szintén olly differentiával és holmi felőlem való tacita reprehensioval idejét nem szintén haladozta el, nem olly szabados élése lehetett volna kgnek. Én is uram emlékeztetem kdet reája, hogy akkor is mondám és kéréim alázatosan kdet mint uramat reája, ha edgy kevésbé halad is, ne consummállya kd felőlem bal iteletit. Bizonyos (az mint kd írja), mástól talám Erdély országában kölcsön találtam volna öt aranyakat, mindazonáltal vigyázzván az alkalmazatosságra és kd generose ideig való patientiájához bizván, elmulattam és ha elébb szintén annyira penetralhattam volna kd azután azokért az öt aranyokért való nehézségét és servilis deputáltatásomat kd előtt, bizony amely héten Erdélyben be léptem, szerit töttem volna. Kgdet mint uramat kérem, tegye le ha mi nehézsége ez aránt és legyen annyi tekinteti szómnak. (A mint letött kézírásban hadtam!) Tavaszra kd nem megyen minden csalatkozás nélkül. Egyébaránt Isten beivén Erdélyben, én Enyedi uramnak kezében adhatom. — Irja kd hogy értette az asszony ő kme körül való létemet. Ugy vagyon, ő kme most írt vala levelet, halotta, hogy nem volna olly bizonyos helyben létem. Ha az ő kme asszonyi házát nem utálottam, commovendi ergo egy kevés ideig ő kme jó szívvel lát. Mely ebbeli ő kme méltatlanságom felett való nagy jó akarattját s parancsolattját m[eg] nem vetem, vigyázzván egyéb alkalmazatosságokra. Noha talám Isten jóvoltából másutt is láttak volna jó szívvel. Voltam azért ő kmnél 6 vagy 7 hetekig. Tek. Teleki Mihály uram kíváná, hogy commovendi ergo jőnék ki ő kmével Kővár vidékire s mostan itt vagyok Hosszúfalván. Meddig lészen it az mulatás, nem tudom. Általlom azt is, hogy kd a' fel töt czélon kívöl deák szájában is adta, Miskolczi Sigmund uram ő kmére bizván hogy engemet urgyeallyon. Nem szükséges embernek lelkiismeretit és tisztességét annyira elevalni. Amint irom uram knek, ha egyébképpen nem lehet a tavaszra (mert tudom, ha mingyárt most kézben adom is, e télen kd

kezemben nem jó), egy hitván köpönyegem vagyon és holmi aprólék könyveim, azokat másnak adom is, bizony emlékezetre az kgd öt aranyának szerit teszem. Belgiomban levő b. magyar attyafiaknak is tartozom, hasonlóképpen bizony azoknak is. Irja uram kd, hogy kgd arról való írásra ne hazudgyam. Deus avertat. Sőt dicsérem kgd maga bujdosásának rendihez illő vigyázását és approbáltam abbeli jó akarattját. Én knek mindenkor meg köszönöm. Tudom magam az it való dolgot. Hogy pedig (kd írása szerint) kezemen lévén az alkalmatosság, még sem irtam, igyekeztem sok ízben mind knek s mind másoknak írni, de gyakorta hol eléb s hol hátrá[b] vöttem eszembe az asszony ő kme levél küldését. Kgdet alázatosan mint uramat kérem, ez leveleimet ne sajnállya Franequerában juttatni, megköszönöm knek.

Kgdnek jót kívánó szolgálja *Zentelki Istvdn.*

Hosszúfalva, Anno 1696 die 20 augusti.

Cím: Spectabili ac Generoso dno Paulo Teleki p[ro]studiorum gratia in Germania peregrino (c[um] h[onore] t[itulo] dno confidentissimo. Ubi. Ubi.

Kívül Teleki Pál kézírásával: Ao 1696 25 7bris Francofurtban vett[em] Praed. Zentelki uram levele.

(Eredetije negyedré formában, két oldalon, ugyanott.)

9

Franequera, 1697 február 20. Zalányi Boldizsár levele özv. Teleki Mihálynéhoz, melyben útiterüket közli, beszámol tanulmányaikról és a politikai eseményekről.

Méltóságos Asszonyom!

Érdemem felett val[ó] nag]y jó Asszonyom s Kegyes Pátronám!

A kglmed 14 januarii Gernyeszegről nékem méltatlanságom felett írt levelét vettem nagy alázatossággal 14 februarii, melyből mind kglmednek személy szerint, mind hozzátartozó egész házának jó egészségét s csendességét érívén, adok Istennek hálát érte, kérvén mindennapi könyörgésemben ő Felségét, hogy továbbra is édes atyai kezét kglmednek és hozzá-

tartozóinak életén tarcsa fenn. Ennek előtte kgdnek alázatosan írt levelemben mindenekről bőségesen tudósítottam kglmedet, úgy hogy ha szintén némelyek kimaradtak is, mindazáltal könnyen által láthattya szándékunkot abból a kevésből. Melly felé fogja keglmed jovallani hogy az úrfi indullyon, várjuk minden napon a keglmed tetszését és azontúl csakhamar kiszállunk nyugovó helyünkől a bujdosásnak földére. Az úrfinak szándéka az, hogy innen husvét és pünkösöd között elindullyon és Amsterdamot, Lejdát, Ultrajectumot, Hágát meglátogatván és a tudósokkal azon jeles városokban s akadémiákban megesmerkedvén, Angliában által mennyen, onnan vissza jöven, ősz felé Németországnak legszebb részén által indullyon Helvetia felé, ott két vagy három holnapot mulasson a francia és olasz nyelv kedvéért, azontúl Olaszországban bé mennyen és ott dolgát végezvén Velencze felé kérdezkedgyék, onnan Bécsben és ha Istennek úgy tetszik, maga hazájában. Mások Svéciát és Dániát sem szokták el kerülni, de az úrfinak ezekhez kevés kedve vagyon, mindazonáltal vár kgldeől. Most minden nap azon vagyunk, hogy a látott-hallott emberektől jól ki tanuljuk mindenfelé az utazásnak rendit, országoknak állását, szokását, rendtartását etc., mert mivelhogy ő Felsége eddig az úrfi dolgát olyan úton hordozta, mellyeknél talám maga sem kívánhatott jobbakat, ennek utánna is úgy akarnánk mindenekhez nyulni, hogy az utolsók rosszabbul ne essenek az elsőknél. Mely hogy annál jobban mennyen végben egy idevaló híres törvényt tanító professzort, kinek majd egész Európában volt deák korában bujdosása, kértem, hogy az úrfiat bizonyos órákon ne sajnállya olyan dolgokra tanítani, amelyeknek mind bujdosásában mind szegény hazájában egész életében hasznát vehetné, melyre örömet ígerte magát és már bizonyos órákon ahoz jár, kivel való beszélgetésének csak eddig is szép jeleit mutatta. Nagy szüksége is volt erre az úrfinak, mert az ilyen dolgok által vihettük azt mi végben, hogy ne csak az úrfiban kglmedet és boldog s nagy emlékezetű édes attyát, hanem kglmetekben magát is annak esmértesse az idegenekkel, a ki valósággal. Mind ennekelőtte értettem s mind most is látom a kglmed leveléből, hogy még valami kevés költséghez bizhatik az úrfi, melynek elvételére mi innen semmi utat nem látunk, amellyen kár nélkül véghez mehetne ez a dolog, ha csak deákokkal

nem küld kglmed. De azoknak is felérkezésekkel edgyezhet-é meg vagy nem az innen való indulás, nem tudgyuk, hanem kglmednek arra kell vigyázni, hogy vagy most tavasszal, vagy penig ősszel jó alkalmatossága adatván felindítsa, tudósítván előre az urfiat, mit kellyen várni és ha szintén itt nem érnék is a kölcséggel, hanem hamarább el kellettnek indulni, könnyű volna mástól annyit felvenni, amennyihez bízhatnék és ezért talán idegenyt sem volna szükség búsítani, mivel az itt tanuló feles magyar atyafiaktól kitelnék. Ezt az idő mutattya meg, aminthogy egyebeket is, mivel még most magunk sem tudgyuk mint lesznek mindezek, noha magunk aránt a jobb részét forgatnók mindenkor a dolognak. A békesség felől való tanácskozásnak helye lészen, amint mindenek beszéllik, Hága ugyan itt Belgiumban, holott Európának színe megjelenvén, az úrfi sem fogja magát azon gyűlésből kivonni, mind azért mert hozzánk közel, mind penig azért, hogy ha mi jó dolgot végezhetnének, (:mely felől nagy a reménység:) jövendőben mondhatná jelen létét, amely nem kevés olyan embernek, mint ő kegyelme, mert mostanság ilyen gyűlése a keresztyénségnek nem volt. Az úrfinak, Istennek hála, még eddig se az ide való sernek rosszasa, se az idegenységnek változtatása semmit nem ártott, hanem most is jó egészségben vagyon kegyelmed szolgálattýára, a francia nyelvben alkalmazson belé kapott, és egyébaránt is jó dolgok körül forgo-lódik. Ezelőtt való levelünkre el hiszem, hogy választ téssen kegyelmed, míg ez kezéhez megyen és ha erre fog nékünk írni vissza, még úgy reméllem, hogy ez is helyben talál, de azontúl kevesebb reménségem vagyon, amelyben keglmednek meg nem kell ütközni, mert akárhol járjunk, mi gondot viselünk a levelekre Bécsen innen, csak kglmed Bécsig küldhesse és ott légyen bizonyos embere. Irtam az úr Teleki László uramnak, hogy valósággal tudosicsa ő kglme az úrfiat, kihez kellessék ezentúl a leveleket igazítani, mért amint esztünkben vettük, Ingram uramhoz többé nem szükség a leveleket igazítani, már is jó darab ideje hogy mind Caradin uramhoz küldtük, kinek mindenfelé lévén esmérői, több dologban is szolgálhat az úrfinak mostani bujdosásában Ingrám uramnál. Ezzel ajánlom magamot a kglmed kegyes indulyában, kívánván alázatossan, ez levelem szomorúság nélkül való jó egészségben talállya kglmedet egész virágzó házával együtt.

Kegyelmed alázatos szolgája s méltatlan alumnusa
Franequera 20 Februarii A 1697

Zaldnyi Boldizsdr m. p.

P. S. Édes nagy jó Asszonyom! ha ezeket a vékony betűket kgyelmed nehezen olvassa, megincsen, mert Istennek hálá vastagabban fogó pennával is tudok írni, noha rendszerént leveleket ilyen messze földről ilyen pennával szoktam írni.

Cím: A Méltóságos Úri Asszonynak Tekintetes Nemzetes Vér Judith Asszonynak, érdemem felett való nagy jó Asszonyomnak s kegyes pátronámnak ő kegyelmének alázatosan Gernyeszeg.

(Eredetije féliv formában, egy oldalon, ugyanott.)

10

Franequera, 1697 március 19. Csengeri P. Péter tanuló diák levele özv. Teleki Mihálynéhez, melyben megköszöni hozzá és testvéreihez való jószágát s kéri most is támogatását.

Alázatos szolgálatomnak ajánlása után kívánom, hogy Isten kigyelmed egész házát minden idvességes jókkal környül véven mind anynyi gonoszok között is, melyekkel küszködik, tegye állandóvá és virágzóvá, hogy annak ágai nagy messze kiterjedvén, legyenek az Isten házának nyugotó árnyéki és romlásra hanyatlott hazánkknak erős gyámoli, az kigyelmed öröme és siralmas változási után való megörvendeztetésére!

Méltóságos Asszonyom!

Az kigyelmed hozzám, méltatlan árvához gyermekségemtől fogván való nagy indulatya és az én kigyelmed házához való szoros kötelességem azt kíványnya és ugyan kötelez arra, hogy az kigyelmed gratiájához és patrociniumához folyamodván, alázatos levelem által kigyelmedet megudvarolyjam. De minekelőtte alázatos kérésemet megjelenteném, követem és kérem alázatosan kigyelmedet, mint jó asszonyomat, vétkül ne tulajdonítsa és hálálanságra ne magyarázza, hogy hazámból való kiindulásomkor kigyelmedet kötelességem szerint meg nem udvarolhattam, hanem kigyelmed híre nélkül aka-

ratom ellen kényszerítettem eljűni. Tudgya Isten, se nem háládatlanságom, se nem magam gondolatlanságom az oka, mert én igaz lélekkel megvallom és ennekutánna, ha Isten életemnek kedvez és hazámnak megad, cselekedetemmel is megpecsétlem, hogy miolta az jó és gonosz között választást tudok tenni, mind az halhatatlan, nagy emlékezetű, megboldogult urnak, mind kigyelmednek hozzánk, méltatlanakhoz való nagy indulatytyát csudáltam és mindenek előtt háládatossággal emlegettem. Megismervén azt, hogy ha az kigyelmedek gondviselő keze árvaságunknak gyámola nem lőtt volna, mind édes atyánktól maradt kevés örökségünk füstbe ment volna, mind pedig az tisztességes tudományok által az Isten házának szolgálattjára edgyikünk is úgy el nem készítetett volna, ha az kigyelmedek szárnai alatt[ti] nem nevedekett volna. Sőt eleitől fogván hal[ti]ván azt, hogy kigyelmed hozzám nagy indulattal viselletik, igyekeztem azon, hogy kigyelmed kedvében és patriciniuma alá esvén, kigyelmed nagy indulattyát avagy csak a val az munkával, melyet Isten én reám méltatlan szolgáljára bizot[ti], meghálálnám, (melyet ha Isten hazámnak megad, el sem mulatok). De Istennek három egész esztendeig rajtam levő, súlyos csapási és látogatási azt az igyekezetemet meggátolták és ez volt az oka, hogy míg scholában nyomorgattam, háládatossággal magamat kigyelmednek nem commendálhattam. Közeleb[bi] pedig hogy hazámból kigyelmed híre nélkül kelletel[ti] el jűnöm, nem szánsszándékból és háládatlanságból lőtt, melyről tiszteletes Némethi Sámuel uram bizonságot tehet, sőt inkább legelső szándékom is a volt, hogy az kigyelmed kegyes patrociniumához folyamodgyam, tudván azt, hogy az kigyelmed Isten dicsőségéhez buzgó szerelme és az Krisztus munkájában fáradozó a[tya]-fiakhoz való nagy indulatytya mint sokaknak, úgy nekem is dolgaimat nagy jóra viheti. De midőn ebbeli tisztetnek elkövetésében fáradoznám, mind az hirtelen nyavalya, mind költségemnek kevés volta dolgomat oly kétségessé tőtte, hogy szándékomat arról az útról egészszen le tőttem. Míg Isten reménségem fele[ti] mind kevés költséget rendelt, mind nyavalyámból meggyógyított, az időből is kiszorultam, társaimtól elmaradtam és így egyedül hirtelenséggel is csak felényi költséggel kényszerítettem társaim után sietni és ez terhes bujdosást felvenni és ez volt az oka, hogy kigyelmed híre

nélkül kénszeríttettem el júni. Minekokáért alázatosan reménkedem kigyelmednek, mint sok árváknak gondviselő annyának, azok között[t] énnekem is méltatlan árvának kegyes patronámnak, nem tekintvén méltatlan voltomat, és vétkül, nem tulajdonítván kigyelmedhez való kötelességemnek abbéli hijjánosságát, méltóztassék szokot[t] irgalmassága és Isten dicsőségéhez való egyenes indulattya szerint kegyes patrocíniumával megszorult állapotomban keserves bujdosásomnak terhét könnyeb[b]íteni, és az maga házának szolgálattyára kötelezni, mert reménységem ez megszorult állapotomban Isten után csak kigyelmedhez vagyon. 600 forintnál többet nem hoztam, száza annak is útamra ment, ha kigyelmed rajtam nem könyörül, utolsó szükségre jutok, ígirem én is arra magamot, hogy mind Isten előtt kigyelmed házáért könyörgésemmel szüntelen megjelenni, mind a kigyelmed patrocíniumát kigyelmednek és egész házának meghálálni el nem mulatom. Ezzel az Úr oltalmazó karja nyúgodgyék meg kigyelmeden és kigyelmed egész házán.

Kgyed alázatos szolgálja
Csengeri P. Péter m. p.

Datum Franequerae
Frisiorum 1697 19 Martii

Cím: Méltóságos boldog emlékeztű úr Tekintetes Nemzetes Széki Teleki Mihály uram meghagyatott özvegyének Tekintetes Nemzetes Vér Judit asszonynak, nekem érdemem felet[t] való jó asszonyomnak és kegyes patronámnak ő kigyelmenek alázatosan irám.

Gernyeszegen.

Vörös spanyolviaszba nyomott gyűrűs pecsétjén ovalis pajzsban álló bőruhás alak. Körirata EFRAIMVS CSENGERI.
(Eredetije félv formában, másfél oldalon, ugyanott.)

11

Losonoz, 1697 április 15. Debreczeni Ember Pál lelkész levele gr. Teleki Pálhoz Franekerába (Londonban kapja kézhez), melyben megemlékezve ősei és az ő buzgósgáról, a Bagossi Márton számdra írt levelek kézbesítésére kéri fel.

Perillustris ac Geneorose Domine, Domine Fautor observande, colendissime.

Ignosces audaci meae confidentiae, ne dicam temeritati, quod ego tibi ignotus et invisus, Musaei tui fores liberiuscule hisce pulsare praesumserim: Animum mihi addidit, tum devotissima memoriae, incomparabilis et magnanimi illius (dum viveret) herois magni Musarum Transylvanicarum tutoris, patroni et fantoris, parentis tui b[onae] m[emorie] aestimatio. Tum vero Generosa tua, tanti parentis haud degeneris filii indoles; qua doctus, patriam nobilissimam parentem, fratres generosi et heroici stemmatis paternosve lares ad tempus deserere et florentissimas Europeas maritimas oras, fausto et foelici omine, magneque totius tuae Gentis ornamento, invisere non gravatus, neque pigratus es: quo capto apud divites istos Colchos, cum Jasone vellere aureo, in patriam, aliquando, uberrima amoenorum omnis generis scientiarum segete et multiformi experientia onustus redires; decus, ornamentum et columen reipublicae et ecclesiae patriae futurus. *Expedit omnino* (ut disertissime ait nobilis philosophus in Dissertatione de Methodo recte utendi ratione etc.) *aliquid nosse de moribus aliorum populorum, ut incorruptius de de nostris judicemus, nec quicquid ab ii abludit, statim pro ridiculo atque inepto habeamus, ut solent ii qui nunquam ex natali solo discesserunt.* Perspectum etiam habeo, pro eadem generosissima tua indole magno peregrinantium in istis oris, studiosorum Hungarorum, popularium tuorum, ejusdem pretiosae fidei tecum consortium, solamini, commodo et adjumento, tuam commansionem hactenus fuisse: Te enim patrono et cooperante fit et factum est, quo aliquid aliquando literarum ad suos dare possint. Atque ista Generosae tuae indolis fiducia fretus, magna cum libertate, ipse etiam ego, breves has ad te dare non erubui, quibus inclusi alias ad praest[antem] dominum Martinum Bagossi, alumnum istius, apud quam sacra pronunc fungor ministerio ecclesiae: quo sollicitum ipsius, rerum nostrarum, et suarum apud nos, anxie scire acidum animum aliquatenus impleam. De reliquis Generosissimam suam dominationem, divinis excubiis assidue recommendatam, cursum suae peregrinationis foeliciter absolvere et tandem foelicibus alis in patriam reducem, ecclesiae et reipublicae patriae bono, nobilissimae suae gentis decori et ornamento longum perennare ex animo desidero!

Losonczini in Comitatu Neogradiensi Ungaria.

15 Aprilis 1697

Magni Telekiorum nominis cultor perpetuus
etiam perillustris ac generosae suae dominationis
servus, ad preces et obsequio paratissimus

Paulus E. Debreceni

v[erbi] D[ei] in ecclesia Helv[eticae]
Conf[essionis] Losoncz p. n. mi[nister] etc.

Cím: Perillustri ac generoso domino, domino Paulo
Teleki (cum titulo) studiorum et experientiae gratia p. n.
apud Frisios peregrino domino, fautori observando colendis-
simo Franekerae Frisiorum

Pro fideliori in transmittendo cura recommendantur
generoso domino Johanni Georgio Karadin

Viennae

Austriae

Viennam

Frankeram Frisiorum.

*Kívül: Teleki Pál kezével: A[nno] 1697 8 Junii Lon-
dini Brit[ania] Losonczy Praedikátor Debreczeni uram levele.
(Eredetije féliv formában, egyoldalon, ugyanott.)*

12

***Nagysajó, 1697 május 14. Csapai András let-
kész értesíti gróf Teleki Pált (érk. Oxfordba) az itthoni csa-
ládi változdsokról s kéri, hogy vegyen neki könyveket.***

M[int jó] Uramnak ajánlom uram kglmednek szolgálato-
mott és kívánom hogy Isten cursusának véghez vitele után
feliciter reducállya kglmedett. Én még Istennek hálá élek
kglmed szolgáltyára ez mi romladozott hazánkban. Isten ő
Felsége kglmedet is szeresse és álgya meg jó egészséggel és
hosszú élettel. Tudtam volna kegyelmedhez való kötelessé-
gemet és levélírássra való ígérettételemet, de bizony hogy
kglmednek korábban nem írtam, oka volt, hogy az asszony-
nak ő kglmének sok foglalatossági lévén, [bú]sitani és ter-

helni levél elküldéssel ő kegyelmét saj[ná]lottam. Kegyelmedet azért kérem, hogy quod factum non esse aequi bonique consulat. Mert ha ki innen nem írhattam is, de kglmedhezi affectiom, szeretetem, meg nem [hű]lt, sőt mintegy természetel vonatottam kglmdhez. Követem [kegyelm]edett hogy semmi új hírekkel nem recrealhatom kgdet. [Kem]ény Simon uram ő nagysága is az Magyaror[szág]ból házasulók közé írta önönmagát. Vaji Ádám [ura]m ő kglme leányát jegyezte el. Kemény László [ur]am is bujdosásából megtért és haza jött, úgy hiszem [h]ogy rövid nap meg fognak ő nagyságok osztózni. Bethlen Mihály uram ő kglme bé hoszta Vaji Ádám uram nagyobbik leányát. Mohai János uram és Csanádi uram, mindketten az úr ő nagysága szolgái klgd sokszori köszöntését jó neven vészik és kglmek bujdosásából boldog visszatérést kívánnak. Küldöttem uram az mostani becsületes felmenő deákoktól egy néhány pénzt könyvre. Kglmedet kérem, hogy ha az kgd lejöveteléig le nem küldhetnék, lehozni ne sajnálja kgl. Én is maradok kglmek köteles szolgája
Csapai András.

N. Sajón 1697

die 14 Maji.

Elm: Spectabili ac generoso juveni domino Paulo Teleki de Szék. In oris Hollandicis peregrino domino ac honorando paterno.

A levél szélén Teleki Pál kezével: [Ann]o 1697 Julii Oxonii vettem kezemhez Praed. Csapai András uram levelét.

(Eredetije negyedré formában, egy oldalon, ugyanott.)

13

Franckera, 1697 Július 1. Técsi János tanuló diák levele gr. Teleki Pálhoz Oxfordba, melyben tudatja őt a diákok közti változdsokról, az otthoni eseményekről s kéri, hogy különböző biblíákat és szótárt szerezzen be számára.

Isten visellye s vezérellye kglmetek elméjét és dolgait minden jóra.

Előtte viselvén azt, hogy a mások levelei, melyeket küldök kglkhez, igen számossok és nagy molest csinálnak,

melyért sokat fognak a posták kérni, illendőbb[er]nek ítélém, hogy kigyelmeteknek mindketten csak egy levél által írnék, jóllehet másképpen a kigyelmetek személyét és tekintetét külön külön való levelemre is méltónak itélném. Teként[etes] Úrfr! a kgd Hágából datált levelét s tudósítását nagy kedvességgel vöttem. Szilágyi uram megérkezvén, a kgd jószágát, melyet reá bízott volt, meghozta, két mentét, egy köpönyeget, Funciust. A vecturáért 10 stiveret kívánt, én megadtam, de a kgd kívánsága szerént kézírást adni nem méltóztatott. Hadta talán erre, fides penes solventem esto. Vári István uram igen kedvesen vötte s köszönte a kgd jó akaratyát. Szintén ma adtam meg ő kigyelmének. Kgd írta levelében, hogy egy hét múlva indulnak el Anglia felé. De akkor tájban itt olyan nagy szélvész volt majd egy hétig, hogy sok hajók vesztenek el, amint hallottuk és az Haslingai ordinariák közzül is egy. Melyhez képest igen sollicitusok voltunk s vagyunk még ma is kgk felől, hogy ha az a nagy szélvész a tengeren érte kgmeteket, mint jártanak és eddig nemcsak a tengeren, hanem az Acheron folyó vizén is (sit venia verbo) túl járnak: mivel semmit felőlők még nem hallottunk. Azért kérem kgmeteket, mint vagyon dolgok és mit hallottak az haza dolgában is eddig, most tudom, hogy levelet vöttenek, tudósicsanak mennél hamarébb. Itt azolta semmi derék dolog nem esett, hanem a Nagyság[os] Mestert Schelkens Sebes-tyént 11 Junii exaugurálván, Latanét inaugurálók helyében. Még ezen az héten tanítanak az professzorok, de tovább nem. A magyarok szinte tegnap — última Junii érkezének ide, debreceniek mind a négyen, oly czifrák, hogy a tavalyiak meg sem teczenek mellették. Ha így megyünk tovább a dologban, félek én, hogy a szegénységnek opinioját, melyel eddig a Collegiumokért való fizetést elkerültük, a professorok előtt elvesztyük. Jóllehet így sem igen illendő, hogy öltözetünkkel afféle persiai nagy gazdagságot mutogatunk, mégis esztendő múlva alá készölünk, ha igen magnifice itt nem költünk is, mint nagy kincses urak. Francofurtumig edgyütt jötenek Vásárhelyi és Szokolyai uramékkal, kik addig hozták a kigyelmed 200 — kétszáz aranyait is, azon túl ezek a debreczeni deákok hozták ketten, százát edgyik, edgyik. Még nállok vagyon, Röel (így!) uram kezében fogjuk adni. Vásárhelyi és Szokolyai uramék kgnek levelet küldenek, elhiszem hol mikről

tudósítják kgdet. A Vásárhelyi uramét, aminthogy a Felfalusi uramét is felszakasztottam, sőt a Zaláni uramét is némelyiket, mivel kiben pénz volt én reám néző, kiben más levél nekem szolló. Mindnyájan úgy gondolkodtanak, hogy kglmeteket itt Franekerában érik. Irt Enyedi uram is hárman nekünk enyediknek egy levelet, nekem 10 aranynál többet nem szerezhett, azt sem küldhette el, T. Keresztesi uram a maga alummusátúl, ki Fejérvárrúl még ezután jő, küldi fel. Azt adgya tanácsul, hogy mennek le, míg súlyosabb lesz a dolog. Nekem se kedvem, se készületelem még ahoz való nincsen, az egy költségtelenségen kívül, mely bizony készéget minden nap az alámenetelre. Enyeden a professorok dolga még sem végződött volt el, de arrúl mások meghiszem bővebben irtanak kgknek. Bonyhait akarták Francofurtumba küldeni, de nem jött el. Fagarasba destinálták vagy csak hívták mesternek, de még dubitált, ha elmennyen-é. Szinte most az írás közben supervenialt vala Szilágyi Péter uram, találám említeni szép csendesén, hogy nem adott signaturát a 10 stiverrül, amint kgd kívánta én töllem, hogy kérjek. Alig mánndhatám ki, felcsattana nagy authoritással, úgy el herge-morga, nagy duzzogva, ajtó csattogatással mene el töllem, hogy ha rajtam is úgy állott volna és minden fántra fántot adtam volna vissza, én nem tudom mit cselekedett volna velem. Elhiszem, mint nagy rabbinusi ember az ilyen elementáriust, mint én, megtanított volna radicálni. Gyanakszom, hogy szégyenlené, ha lehetne, hogy kért valamit, és kivált oly sokacskát azért a kevés jószágocskáért, melyre vagy semmit sem, vagy legalább annyit nem költött. Fenyegetődzött vala, hogy vissza adgya a pénzt, igen féltem, hogy semmi sem telik benne: ám nem is mene szinte arra a nagyra. Csudálkozom némely emberek mely igen szolgálnak a magok indulatinak és minden marczone dologban úgy felfedezik erőtlenségeket. Ugy itélem, két hét múlva elindulnak hárman, Sélyei Pál, Pataki János, Vári István. Amely könyveket vöttünk a Collégium számára, jóvá hadgya Enyedi uram levelében. Csáki uramnak felküldötték a 20 aranyat; Nádudvari Péternek 50 aranyat küld a Gróf Bethlen Sámuel uram ő nagysága az Amszterdámba menő görögöktől, kik még el nem érkeztenek. Zaláni uram kgylnek is mennek levelei. Tiszt. Zilahi uram látom két aranyakat ír levelében ;

azok hol vadnak végére nem mehettem; hanem erezvén a másokban (mely már úgy látom, Baróthi uramé), addig nem tudtam, hogy vagyon valami, azt gondoltam, hogy a Zilahi uram aranyai vadnak ott. Másokkal is közölvén azért a dolgot, bátorságosnak nem ítéltük, hogy a pénzt a levéllel elbocsássuk, hanem a két aranyat kivöttem s megtartom kgd számára, míg megérkezik. Mindkettő kolosvári és új. A kgd Shickardussát megadták, az Allingákat eladták volt már másnak, midőn Szilágyi uram megérkezett. Fűsi uram feltámadt halottaiból. Pataki Jánosnak levelet küldött s azt írja a többi között: Ha Zaláni Boldizsár uram ott vagy, ő kglmét is köszöntöm és mongya meg kgd ő kigyelmének, hogy itt a bátya, Gidófalvi István halálos betegségben van, már karácsonról fogva az ágyból fel nem költ, sem él, sem hal: de én nem is hiszem, hogy meg is gyógyujjon. Hoc ille. Kérem kigyelmedet el ne felejtse nekem megvenni exemplarban a LXX uralis versiot cum apocryphis, minémű az Ihringé vala in formato 8 vo majori, hogy az Syriacum Testamentum mellé köthethessem. Amint reá emlékezem, Oxoniumban jött ki. Ha arányza kgd, 4 forintnál többecske is adhat érte. Jött más is ki, amint látom szebb, de kisebb Cantabrigiában, ha amolyat nem kaphat kgd, csak ilyet is vegyen, de ne felyebb 4 forintnál. Felyeb ittis kaphatok. Szerezzen szélyeljártában egy Concordanciát is énnékem, görögöt őt vagy hatod fél forinton is Smidiusét. Amelyet Lejdában tavaly nézegettem, Szilágyi uram megvötte negyedfél forinton. Pokokiusnak micsoda munkái vadnak és mire valók, elhiszem végére megyen Angliában létében. Ide várjuk még a szigeti mestert Máramarosból s talán más debreczeni deák is jó. Csapai uram küldött 2 aranyat s fél tallért. Szilágyi uram vötte kezéhez. Hogy a kigyelmetek levele érkezett, szinte az előtt való nap disputálók meg Bagosi uramot. Az úrfi verseiben el hadtanak edgyet, amelyet ő kigyelme maga is elhagyott volt és azután írta a többi közzé. Mostan több nem jut eszemben mit írjak: alias plura. Kigyelmeteket kérem az Urban szeretettel, szelidséggel, engedelmességgel, tűréssel viseltessék egymáshoz et ne qua radix amarulentiae sarsum nascens turbas de, ut loquitur Paulus Hebr. 12:16. Fogarasi Sámuel uram kigyelmeteket köszönteti. Értette a Felfalusi uram leveléből, hogy kigyelmed úrfi reá neheztelt valami

levél felszakasztásért, kéreti általam bizodalmasan kgdet, hogy nehézségét tegye le, mert a dolog, amivel traducálták kigyelmed előtt, nem igaz. Hasonlóképen a kgd nehézségét is, Zaláni uram, melyet jelentett egy, nem tudom kinek irt levelében kgd, azt írja, hogy méltatlan szenvedni. Ő kgdhez régi kötelességét, mint kamarás társához és szeretetét megtartja, meg is tartotta, na mi esett volna is az ő kigyelme éretlensége miá, kész volna satisfaciálni és megkövetni kgdet. Itt kin másképpen vagyon a necessitudo az emberek között, másképpen a Collegiumban. Mindenikhez ahoz képest kel[1] alkalmaztatni az embernek magát. De kgd csak nem engedi constanter a kgd szeretetinek szekere farkára fel ülni. Hoc ille. Erre is kérem kigyelmedet Zaláni uram, ha egy antverpiai sidó bibliát sine punctis, mint ez a mostani az enyém, talál kgd, vegye meg számomra, ettől mely nékem van, megválnám. Ha szép volna, mint akit Leusden uramnál láttunk, görög testamentumát annak és kivált ha mint abban, a syriaca versio sidó betökkal benne volna, ámbár kötetben volna mint az, nem bánnám, ha 8 forintot megadna is érte. Mely szükségre kérem kgdet is, úrfi, ha kíváztatik suppeditalyon kölcséget, én itt cum graciorum actione refundálom kgdnek. Azon kívül is ha mit parancsol kigyelmeitek, ami töllem kitelhető, nagy készséggel praestalom kgknek itt addig, míg kgkmetek oda jár. Isten hordozza békével kigyelmeiteket.

Kigyelmeteknek baráttya s szolgája

Költ Franekerában 1697 1 Julii.

Técsi János.

P. S. Hunyadi uramékat Eperjesen érték a feljötték. Ezeket a sok gaz leveleket, gondolkodtam hogy mind el ne külgyem, mert tudom némelyike többet nem nyom, hanem csak amint a posták mérik, de mégis el hadni nem merészelttem. Csáki és Nádudvari uramék kigyelmeiteket köszöntik. A kolosvári égest elhiszem hallotta kigyelmeitek, nagyobb része a városnak füstbe ment. A református status a collégiumoknak külön-külön curatorokat ujjokat tött. Az enyedi collégiumnak T. Matskási Boldisár uram és Kemény Boldisár uram. Most Enyedre akartak gyűlni valami ujjabb zenebona felvizsgálásáért és lecsendesítéséért, mely azután volt, melyről értettünk volt az télben és más masszában is, melyet hosszas volna leírnom. Talám másunnan jobban meghallya

kgmetek. A francofurtumi alumnia miá szép emlékezete marad fen[n] kgdnek úrfi, melyet halhatatlanabbá téssen, ha ott is, ahol most vagy, az Enyedi uram leveléről megemlékezik kigyelmetek és ujjob[b] nyomát hadgyák eszes és bölcs magok alkalmaztatásának s industriájának. Kell ha mi seminariuma lehet ide fel a ministeriumnak a mi nemzetünkben, mert amint a hírek fojnak, mit ér rövid időn nemzetünk, csak a jó Isten tudgya. Nem helytelen dolog, úgy láczik én nékem, ha kigyelmetek az hol illik és az alkalmatosság kívánnya, ezt az elector beneficiumát (méltó is) plenis tibiis decantállya, és az által mind alkalmatosságot captálnak, mind másokat ad aecumulum studium provocalnak. Sed forte γλαυκάς εἰς Αθήνας, hoc ego ad vos. Ergo επέγω.

Cim: Illustrissimo Baroni D. D. Paulo Teleki, peregrino in Anglia etc. Dno mihi gratosissimo, omnibusque officiis prosequendo.

Franekerâ

In Angliam.

Teleki Pál kézírásával: A o 1697 Oxonii 18 Julii. Técsi János uram irta Franequerából.

(Eredeti je félív formában, két oldalon, ugyanott.)

14

Odera m. Frankfurt, 1697 augusztus 19.

Vásárhelyi Mihály tanuló diák levele gr. Teleki Pálhoz Angliába, melyben tőle egy londoni latin bibliát kér s tudatja őt az ottani és hazai politikai eseményekről.

Mint régi jó akaró uramnak Istentől minden dolgaiban boldog előmenetelt kívánok kigyelmednek.

En kigyelmednek már három rendbéli levelet küldettem, mint jutottak kigyelmednek kezeihez nem tudom, kételkedem oda menetelek felől, noha nem gondolom, hogy egyébiránt reájok való feleletett ne vettem volna kegyelmedtől, mellyett kigyelmed cselekedni el nem mulatott volna, arra instigálván kgimet régi hozzám mutatott jó indulattyának még eddig, az mint gondolom fenn léte. Irtam én kegyelmednek egy londoni deák bibliárúl, melyben az titulusok fen[n] vadnak

jegyezve, hogy énnekem kegyelmed Angliába menvén, szeressen. Most is azon confidentiával kérem kglmedet ne sajnálja énnekem venni és az Nádudvari uram kezeiben küldeni, bizony mind az árrát meg adom, mind pedig megfizetni el nem mulatom knek. Nem tudok egyebet mit írni. Kglmetek felé ment, az királyhoz igyekezvén az muszka tsászár, itt igen titkolta magát, ott nem tudom, mint viseli magát, az electornál 40-szer ett, nyolczvanezer tallérban állott. Az mely köntöse rajta volt az electornál, két millióban álló volt úgy hajjuk, kglmd jól experiálja ha ott leszen. Mi csak három mélyföldnyire mentünk ki eleiben, ott láttuk meg, de nagy mesterséggel, mert ugyan bútt előttünk. Magyarországon igen nyakazzák az szegény kuruczokat vagy az rebelliseket, Patakon és Tokajban igen sokat le vágtak benne. Köszöntem az D[omi]nus Zalányit. Isten éltesse kglmedet.

Kigyelmed jó akaró szolgálja
 Francofurt an der Oder
 1697 19 Aug.

Vásárhelyi Mihály.

C/m: Illustrissimo Comiti Dno, Dno Paulo Teleki, experientiae gratia apud Anglos peregrino, Dno mihi colendissimo.

Kis vörösviaszba nyomott, gyűrűs pecsétjén a címerpajzsban mezőben álló, kiterjesztett szárnyú madár író tollat tart. Sisakdisz két sasszárny, M. P. V. kísérő névbetűkkel.

(Eredetije negyedréte formában, egy oldalon, ugyanott.)

15

Amsterdam, 1697 október 14. Zalányi Boldizsár értesíti özv. Teleki Mihálynét Angliából Hollandiába való visszaérkezésükről s Teleki Pálnak a követeknél és Ordniat Vilmos király előtt történt tisztelegő látogatásáról.

Méltóságos Asszony!
 érdemem felett való nagy jó Asszonyom s kegyes Patronám!

Minekutánna az úrfi ő kglme Angliában sok nagy embereknek esmeretsegekben jutott Isten kegyelméből, jó egészségben és minden szerencsétlenség nélkül vissza jött ide Belgiumba, holott Hágában a követeknek nadgyait megláto-

gatván, a Felséges angliai király udvarlására ment Loo nevű helyben, ahol nem csak megudvarlotta, hanem egyszersmind köszöntötte is, még pedig az alkalmatosság úgy kívánván, német nyelven, mellyel nem kevésbé nevelte maga becsületit. A mostani időhöz képest nehezen nyerhettünk alkalmatosságot a királyhoz való menetelre. De gyakran jutván eszemben kgdnek azok a szavai, mellyeket akkor hallottam kglmedtől, mikor az urfiakkal edgyütt Enyedről Sorostélyra a szüretre akarván bennünket vinni, maga hintájára méltóztatott vala kglmed és a többi között szükségesnek itilé az úrfinak, ha Isten fel hozza, az angliai királlyal való esmeretségét; szorgalmatossan vigyáztunk mint addig a jó alkalmatosságra, míg mindeneket jobban elértünk, mint remélhettünk volna. Amelly pénzt az úrfi számára küldött kglmed a deákoktól, még kezéhez nem vette, hanem innen három vagy négy napok múlva megyen Francquerában és úgy veszi kezéhez, mely meglévén, ismét megfordul és télre megyen Hassiában a német nyelv kedviért. A békeséget a Belgák és az Anglusok már megpecsétlették, csak szintén ő felsége vagyon hátra, kinek is magát ad 1 Novembris kell resolvalni. Az úrfi ő kglme igen jó egészségben vagjon mostan. Ezzel ajánlom magamat a kglmed kegyes szeretetiben maradván

Kgld
alázatos szolgája s méltatlan alumnusa

Amstelodamban 14 8bris
1697.

Zaldni Boldisár

Cím: A Méltóságos úri asszonynak Tekintetes Nemzetes Vér Judit Asszonynak, érdemem felett való nagy jó asszonynak s kegyes Patronámnak ő kglmének alázatosan

Gernyeszeg.

Kívül egy vörös viaszba nyomott pecsét e felírással:
IN SERVIENDO CONSUMOR, középen asztalon égő gyertya.

(Eredetije félív alakban, egy oldalon, ugyanott.)

Odera m. Frankfurt, 1698 március 22.
*Vásárhelyi Mihály értesíti gr. Teleki Pált (Marburg) egy diák-
 adósa sorsáról s a maga szegénységéről.*

Monsieur Monsieur! Patron.

Ne tulajdonítsa restségemnek, hogy mindgyárt nem irtam vissza nállam kedves és örömmel vett levelére, melyben van minden frankofurtumi dicsőségem, hogy szegény igyefogyott szolgáljával régi indulatit most is közli. Mert az reám bizott dologban akarván hűségesen eljárni, vártam *amaz* dolgainak kimenetelét, mely in initiis praesentium nundenarium mint fogna folyni, ki mutatta magát, mert pénst vegszelen vett és adósságit s azok között az enyimet is le kezdette tenni. De ezen kívül generose alkalmaztattya az a németektől impingált dedecusnak expiálásáért magát, mert bosszuságokra olyan köntest csináltatott, hogy majd merő arany, melyhez hasonló nem minden bokorban fekszik, csak el hidgye kgd (sapienti satis). Menetele lészen az mint kivettem Belgiumban, az soka-dalom után itt következő 8 candidatusoknak in med[ulla?] theol[ogiae] et iur[is] doktorálások után, mely solemnitas edgyszersmind lészen mind meg, az után mindgyárt el megyen. Irja, hogy ne panaszkodgyam, jó volna, de ha pénst nem küldenek, itt veszek bizon, azután német pappá leszek. El hiszem csiklandozik az talpa, hogy nem ugordhatik otthon edgyet kettőt az szokás szerint, ott is kitelik az kgdtől, virtuti non obest exercitatio corporis; de tudom, el sem mulattya. Irja, hogy adgyam másnak az levelet, — hiszen ha két polturám volna sem szánnám én kgdért odaadni, noha ugyan pénzem nincsen, ad az Isten. Azt ugyan nem bánom ha küld kglmed, ha ő kglmének dedicállya, mivel itt többet kérnek, akár penig irjon kglmd Frankott rea, talám nem vesznek annyit itt, ha ott megfizet kgd. Irja, hogy ismerik Pált mindenütt, de nem úgy mint Sz. Pált, noha senki rosszul (ha jól nem) kgdrül el hidgye, nem szól. Nihil obest, hogy némely különb generosius viseli magát, mint kellene, mert másnak is van esze etc. Bár meg írja vala, mit csinálnak az urakkal és az fejedelemmel Bécsben, mikor mennek haza. Itt semmi újság nincsen. Hanem óság elég van nállam, mert

megelégedtem Frankfurt szépségével, ha lehetne sas szárnyam, Sándor látására mennék. De meg adgya az Isten azt is, bár meg tölcse az szűszékot, mert viszünk mi tires sákoit, kel ha lesz beléjje. Tudgya halál, ki fogytam a tréfából. Hanem Istennek ajánlom kgldet.

Monsieur
Datum Frankfourt
sur la Oder

22 Mars 1698.

Votre tres humile et tres
obeissant servitur
Micha[ael] Vásárhelyi.

Kívül Teleki Pál kezével: Anno 1698 6 aprilis Marpurgio.
Vásárhelyi Mihókocska levele.

(Eredetije negyedrért formában, három oldalon, ugyanott.)

17

Gernyeszeg, 1698 május 20. Szilágyi Péter tudósítása gr. Teleki Pálhoz a besztercei nagy tűzről, s az otthoni családi és egyházi eseményekről.

Mint nagy jó uramnak ajánlom Úrffi kegyelmednek becsülettel való szolgálatomat!

El vöttem nagy kedvessen úrffi kgld 19 Martii Marburgumból írt levelét, szintén S. udvarhelyen létemben, reggel 12 maji, melynek előtte virattig megégett Besztercenek nagyob[b]része; de az Asszony szállásának sorja megmaradt. Az úr ő nga is vallott kárt búzából és sokak; az Isten az árváknak, Kollátovits uram árváinak szállásokra úgy nézett, hogy nem lőtt semmi károk. Félnék a kolozsváriak és majd minden városok a tűztől; ki tudja, talán az ellenség immitált holmi incendiariusokat, csak az a kár, hogy senkit nem látok, ki affélékre cirkálna. Az urak még meg nem jövének Bécsből. Kgd hopkái* minden kár nélkül én lehoztam, de még nem láthattam azt a becsületes embert, kinek commitált kgd; de nincs károk. Én még nem talállok voca[tij]ora; itt pedig az úr ő nga udvarában érdemem felett való kedvességem vagyon; az úrffiak tanulnak, Jankó Etymológiát, Sigó syllabizál. Teleky Mih[ály] és László uramon kívül mind itt vagynak most a kgd mélt. familiája és sógorai az asszonnyal és

* A szó eredete előttem ismeretlen. Jelentése: kis edények (vascula.)

unokáival mind jó egészségben. Most nem kaphatván hirtelen újságokat, rövid nap keresvén másokat, akarok uram knek levelemmel udvarlani. Tamen Z[e]ntelki uram sz. jóbi pap, de a ládáját megtartóztattuk Kolozsváratt. Hunyadi Márton uram t. szt. györgyi pap, holnap lesz lakodalma kolosvári Szőlősi János leányával, amint írja. Briccius uram (credere si fas) el akar válni Kolosvári István uram leányától. Groff Bethlen Mihály uram már gyermekes ember, az úr Kemény Simon ő naga penig sógorává lőtt de facto. Maga Fogarasi Sám[uel] uram medicinarius Krizbai Tamás urammal akar indulni; Kolozsvárról penig Zilahi András uram. Bátai uram régen válik. Kérem mint jó uramat úrfi kgdét, ne felejtse el kgd ennek utánna is szegény jóakaró szolgáját, tudósítván de quibus licet. Zalányi uramnak szolgálatomat ajánlom. In Gernyeszeg 20 Maji s. n. 1698.

Kgd kész szolgálja minden időben

Szildgyi Péter m. p.

Cím: Illustrissimo L. Baroni Dno Paulo Teleki de Szék, Peregrino p. n. ad Academiæ Germaniæ magnæ: Dno mihi et Fautori summopere Collendissimo.

(Eredetije negyedréti alakban, fél oldalon, ugyanott.)

18

Gernyeszeg, 1698 május 21. Szildgyi Péter, a Kemény úrfiak nevelője beszámol gr. Teleki Pálnak Párisba küldött levelében az itthoni eseményekről.

Mint nagy jó uramnak ajánlom úrfi knek becsülettel való szolgálatomat.

Kgd levelét úrfi 12 maji vöttem, melyet kgd 19 martij írt nékem; kedveseb[b] marhát nem küldhetett volna kgd, mint hogy rólam el nem felejtkezett. Beszterce azon étszaka éget[t] el; de az asszony ő kme szállása nem éget[t] el. Az urak ő nagyságok hazajövéseknek Bécsbül nagy híre van, de még oda vagynak. A mélt. asszony háza mostan tellyes volt az innepen, mert Teleki Mihály és László urakon kívül mind itt voltanak sine exceptione. Vizaknai uram felől az az hír,

hogy a Kolozsvári uram leányátul el akarna válni. Hunyadi Márton uramnak ma van lakodalma, amint maga írja Kolozsvárott a' Szőlősi János leányával. Fogarasi Sám[uel] uram medicinara indul Helvetiába, kívül küldtem levelet ma knek. Krizbai Tamás uram is oda megyen vele együtt. Kolozsvárról Zilahi András is fel megyen, a' senior Hunyadi János uram zilahi mester. Az országban igen nagy szükség van; most is penig nem lesz búza sem a' mezőségen semmi, sem a' székelysége; verbo igen ritkán mindenütt. A kgd hopkái-nak semmi gondjuk nincs, noha azzal a becsületes emberrel még nem beszélhettem, akinek commitalt kgd. Ládám Kolozsvárt van, magam itt az úr ő naga mélt. udvarában, érdemem felett való tisztességben. Mászszor kgdnek akarok többel udvarlani. Kemény Jankó és Sigo úrfiak jól tanulnak, ille etymol[ogiam], hic colligit, de jó historicus usque ad admirationem multorum. Zalányi uramat köszöntöm. In Gernyeszeg 21 maji s. n. 1698

Kgd köteles szolgálja

Szilágyi Péter m. p.

Cím: Illustrissimo L. Baroni, Dno Paulo Teleki de Szék, in exoticis oris experientiae causa peregrino; Dno gratissimo, confidentissimo.

Kívül Teleki Pál kezével: A. 1698 14 aug. Lutetiae Parisiorum ez Szilágyi Péter uram levelét vettem kezemhez.

(Eredetije negyedrért alakban, fél oldalon, ugyanott).

19

Tokaj, 1698 szeptember 22. Técsi János tudatja gr. Teleki Pállal Franekerából Tokajra való megérkezését, T. P. könyveinek, emléktárgyainak stb. elhozatalát Utrechtből.

Isten kegyelmedet egészségben, békességben verérellye minden idegen helyeken és jövődőben hazájának békességben adja meg, kívánom!

Édes Úrfi! a kgd levelét, melyet küldött Francofurtumba, elvöttem ugyanott kedvessen. Indultunk el Franekerából 14 Julii hárman: Én, Bagosi Márton és Debreczeni István. A

Csáki uram ládáját én procuraltam Hamburgumig és ott is én fogadtam szekeret alája, maga ment Bréma felé a szárazon és Berlinben ért utól bennünket. De az útban lejövő szándékát változtatta és Francofurtumban maradt még a jövő tavaszig. Francofurtumtul fogva ketten jöttünk Bagosi Mártonnal, Debreczeni Istvánt meguntuk és ott elhadtuk magunktól, mert velünk csak veszekedet[ti] az úton és mindenkor dúlt-fúlt magában. Jöttem Lőcséig Bagosi urammal, azon innen egyedül Tokajig, holott most mulatok kedvem ellen majd egy héttől fogva, szekeret nem találván. Bagosi uram Lőcséről Losoncz felé ment. A kigyelmetek ládáját nem tudom meddig hozták azért a pénzért, amelyért kigyelmed írta volt, de ha csak Magyarország szélig is, drágának nem tartom, ha össze vetem a mi költségünk[k]el. Reménségem felett volt mind költségem, mind mulatásom az úton. Már harmadik hónapja, idest 22 Septembris vagyon, hogy jövök, minden pénzemből ki fogytam. Valami máramorosi sós emberek tartanak itt mostan, ugyanezek fogadnak is alá szekeret, ha kaphatunk az hazámig. Én a kigyelmed könyveit a pálczájával együtt el hoztam Traiectumból békével még eddig. Kigyelmed számára szükségemhez képest szerzettem im e könyveket Hollandiában: 1. Ferrarius De ritu concionum veterum. 2. Godvini Moses et Aron. 3. Clerici ars critica. 4. A Bekker ördögét 4 tomuskában Gallice. 5. Grotii mare liberum. Lomejerust de bibliothecis én még látni sem kaphattam. Guthlert és Petaciust nem mertem venni, félvén, hogy nem érem meg a pénzemmél. Úgyis gondolkodtam, hogy azokra kgdnek igen sok szüksége nincsen. Francofurtumban Becmán Geographiáját et Dignitates, Coccejus jus publicumával exemplárban vöttem meg három könyvet mind in 4 to. Hogy béköttessem, se időm, se pénzem nem volt reá. Jobban is hozhattam csak exemplárban, mert a ládában nem fért volna békötve. Kigyelmed ha ír ezeknek békötések felől énnekem, Enyedi István uramhoz kell a levelet küldeni, én a dologról, Isten bévívén Erdélyben, provideálok. Vöttem volt fél font thé is hét forint, de ha kigyelmed még esztendőre jó haza, én oka ne legyek, ha meg talállyuk innya, már is vagy héczer innya találunk belőlle. Traiectumban Burman Péter uramnál lévén, adott egy könyvet kezemben kgd számára, Phaedri fabulae cum notis variorum, levelet is küld, melyet im ez

enyimbe takartam, méllónak ítélvén, hogy kigyelmed maga is meglássa. Van Norden töllem a hopkák árrát el nem vötte. A dolog Csengeri uram aránt úgy volt, amint Amszterdambúl megírtam. Mostan levelet küld Van Norden kigyelmednek töllem. Melyben a töb[b] barácságos és jó akaratot s ember-séget spiráló szavai után, ami a megemlétet[t] dologra néz szónként és betönként ez vagyon. Vascula, de quibus hic loci egimus, misi, Dominus Zengeri id operis in se suscepit, ut ad te illa deferret et ut spero, jam detulit. Hinc autem ne mihi quidem valedicens discessit, unde nec literas iis adere licuit. Sunt duodecim paria, seu in universum viginti quatuor. Inde ea eligas, quae velis et tot quot velis, omnia nam tua sunt, et si quid inde gaudeat Zengeri, tuae liberalitati id acceptum referat volo. Nummos quos in sumptus datos scit, quin redditurus sit Dnus Zengeri, dubitare nolo. Tibi nigratum fore spero et ut id sperare ausim, non donum sed tua facit benevolentia et animus dantis quem munusculo additum volo et cupiens te non incertum esse me credere habens hic profiteor... Literas si ad me dederis quibus constat an hae recte curatae sint, tantum beneficium in me non claudies, sed eo quo parest animo accipi senties. Te colere non desinam, me modo amare pergas. Vale et fave Vir Illustrissime devotissimo cultori et amico integerrimo Tuo Isaaco van Norden p. s. Nobilissimum Dnum Ephorum salutes precor. Officiose te salutant D. Le Brun, Muylman, Busch, Bodon. Si quid in hisce oris mea ars tibi efficere possit officia mea, qualiacunque offero. Ez nagyobb részént a megemlétet levél, amit el hadtam benne, az is csak efféle barácságos maga ajánlása. Nem mertem magát a levelet elküldeni félvén, hogy elvész és káros leszen, hanem megtartom a kgd haza jövetelére. A hopkák nem egészen egyfélék, egygyik fele, úgy-mint hat pár valamivel alább való, azt mondotta nekem Van Norden. Azontúl miben vagyon a dolog, kgd a megírt levélbül megériheti. Írt kgdnek Mulman is levelet, de tudom, hogy csak köszönti és látogattya kigyelmedet, azért meg sem néztem, hanem megtartom jövendőre kgdnek. Még az erdélyi dolgokrúl írni kigyelmednek semmit nem tudok, Isten hazavivén, oly alkalmatossággal tudósítom kgdet. Szokolyai és Vásárhelyi uramék Francofurtumbul a mi eljövetelönk után a más héten mingyárt eligyekeztenek. Eddig kécség kivöl Franekerában

vadnak. Kik igyekeznek helyekbe az alumniára Francofurtumba, ki tanulhattya kigyelmetek Fogarasi Sámuel és Krizbai Tamás uraméktúl, kik Helvetiába mentenek, amint Francofurtumban. Legyen Isten kgdel.

Kigyelmed jó akarója és kész szolgája marad
Técsi János

Tokajban 1698 22 Septembris.

Cím: Illustrissimo Comiti D. Paulo Teleki h. t. apud
exteros peregrino etc. Domino mihi et Fautori humilima
observantia colendissimo.

(Eredetije féliv alakban, másfél oldalon, ugyanott.)

20

Odera m. Frankfurt, 1699 szept. 22. Kö-
kényesdi László tanuló diák levele kb. gr. Teleki Pálhoz,
melyben szerencsés megérkezéséről és egy Talaba nevű diák
szélhámoskodásairól számol be.

Ajánlom mint Uramnak knek alázatos szolgálatomat.

Én Úrfi kgd alázatos szolgája szerencsés jó egészségben
vagyok, minden dolgaimat Isten szentül s jól vezérlette még
eddig, kiért legyen áldott szent neve, Most születtem Úrfi
újjonnan, hogy Isten megengedte látnom s laknom a tudomá-
nyoknak sík mezejét. Én Úrfi, nem Stremesius (*így!*) uramnál
vagyok szálláson, mivel egy rossz leánynak kedvéért nem
akarok ezer tallért költeni. Talaba felől knek írhatom szomorú-
an, mint hogy it ezer tallért költöt azon leányra, magára
még többet, minden pénzét elvesztegette. Stremesius uramtúl
kért ezer tallért kölcsön, azt is elköltvén, innét eléb állot s
az úlban is feles adósságot kérvén fel, Ultrajectumban ment,
holott lévén tizenkét duelluma, propter multa facinora con-
victus est ötszáz tallérig, ezt meg nem fizethetvén, propter
desperationem Hágában az ő Felsége residensénél pápistává
löt; ezeket Amstelodambúl írta egy becsületes deák, kinek
levelét inclusive küldöm knek, kérvén alázatosan kgdet, mint
hogy szegény megszorult; Gróf Úrnak ő Ngának szolló leve-

lét megküldeni méltóztassék. Ezek után Isten kgdet szerencsésen éltesse sokáig, kívánom s maradok s választ várok alázatosan.

Kgd alázatos szolgálja
Francofurt ad Oderam
22 7bris 1699.

Kökényesdi László

P. S. Az kgd gratiájából édes Úrfi az nagy Asszony-nak, ő knek, az úrnak Teleki Joseph s Sándor úrnak, mint ismeretlen asszonyomnak s uraiméknak ajánlom alázatos szolgálatomat, úgy az ifjú asszonnak, Teleki Lászlóné asszonyomnak is kívánom, Isten szerencsés jó egészségben éltesse ő kgmét s mentül hamarabb az úrral ő kgvel szerencsés órában jutassa szemben.

(Valószínűleg Teleki Pálnak szól. Eredetije félv alakban, egy oldalon, uyanott.)

21

Utrecht, 1729 julius 28. Szathmári Pap Zsigmond tanuló diák beszámol patronusának, gr. Teleki Pálnak tanulmányairól s a magyar biblia nyomtatásáról.

Méltóságos Gróff Úr!

valósággal meg-bizonyított kegyes Patronusom!

Vissza tértem a' Méltóságos Úr alázatos udvarlására, ea, qua tandem licuit praesentia; megvallom későn, ha nézem a' Méltóságos Úrhoz való szoros kötelességemet, mert a' szerént ha minden nap azt tselekedném is, sok nem volna; de ha egyéb circumstantiaimat gondolom, úgy-vélem idejében, mivel mind eddig is annak végben vitelére ily alkalmatosságom sem adatott. Ne légyen azért kelletlen a' Méltóságos Úr előtt udvarló alázatos levelem, melly is hogy a Méltóságos Urat Méltóságos Uri Házával együtt találja virágzó, boldog állapotban, tökéletes szívből kívánom.

En hosszas és terhes útazásom után érkezem ide, Ultrajectumban az el-múlt —728-dik esztendőnek fogytán, holott noha az elmúlt télnék ez országon ritka példájú keménysége nem kevésbé sanyargatott, de mindazonáltal egés-

ségem, Istennek legyen hála, mind ez ideig változás nélkül meg-maradott. Erre és egyéb consideratiokra nézve is, hogy a' következő academicus annust is itten töltssem el, magamban fel töttem, reménlvén, hogy ösztövérszényem is azt még meg-engedi. A Theologiában vagynak három jeles professoraink, úgymint: Hieronymus van Alphen, Johannes Ens, és Johannes van den Honert, a' Philosophiában és Mathesisben is három, — Jos. Sernuier, Petrus van Musschenbrock, és Jakobus Ode, az Historiákban és Literaturában, Arnold Drakenborch és Andr. Duker, az orientalis Lingvákban David Millius, ezeken kívül vagynak a Juris és Medicinae professorok. Minden tudomány divatjában vagy, csak kevés pénzetskémnek is olly igen jó keleti ne volna, hogy hirtelen mind-ezeket itt hagyni ne kényszerítettém. Semmi újságot a' Méltóságos Úrnak írni nem tudok. A magyar Bibliák már el-végződtek, melyekről tudom, ezen levelemnek vivője, Tiszt. Radnótfái Sigmond Uram a' Méltóságos Úrnak udvarolván, mindeneket meg fog beszélni. Bátyám uram kötelessége szerint a' Méltóságos Urat alázatosan köszönti, még itt vagy, ő kglme, de a jövő hónapban Németországra indul, noha bizony már a' bújdosásnak örömet jó móddal véget vetne, hogy hazájának is valamit szolgálhatna. Továbbá a' Méltóságos Urat Méltóságos egész Uri Házával ajánlom az Úr Istennek kegyelmes gondviselésében, magamat pedig a' Méltóságos Úr megtapasztalt Uri gratiájában, maradtam a Méltóságos Úrnak

alázatos köteles szolgája
Szathmári Pap Sigmond mtk.

Trajectumban, a Rhenus vize mellett
28 Julii 1729.

Cím, külön borítékon: Illustrissimo Domino Domino Paulo e Sacri Rom. Imperii Comitibus Teleki de Szék, etc., etc.
K. Lóna.

(Eredetije negyedrért összehajtott ív, mind a négy oldalára írva, ugyanott.)

Leyden, 1738 július 4. Sófalvi József és Dedki Sámuel tanuló diákok tudatják gr. Teleki Ádámmal, hogy megérkeztek, asztalhoz jutottak és kérnek ajánló levelet a régens (int. előljáró) és pénzt a maguk számára.

Lejdából 4 Julij 1738

Méltóságos Gróf Úr! nekem érdemem felett való Méltsgs Gróf Uram s Patronusom.

Nem kevés szomorúságomra lett és lészen is mind addig, míg teljes vigasztalást nem vészek Nsgod iránt az Nsgd ártatlan szenvedése, melyből való kiszabadulását Nsgdnak éjjel-nappal óhajtom és kérem jó Istenemet azon, hogy hajtsa meg Nsgdhoz a felsőbb hatalmasságoknak szíveket, hogy megértvén jó móddal az Nsgd ártatlanságát, kegyelemre szokott hajlandóságok szerint tselekedjenek Nsgoddal irgalmasságot. Az Nsgd neve itten emlékezetes és fájdalommal halyák azon történetet, hallottuk mindazonáltal az itten megforduló újságokból, hogy felséges és igen kegyelmes urunk parancsolt volna az meg szomorítottaknak megvigasztaltatások iránt, de mégis bizonyosabban kívánnánk ez iránt megörvendeztetni. Ez volt hát az oka, hogy eddig Nsgdnak nem udvaroltam levelemben.

A mi dolgainkat ami nézi: mi Istennek hála elérkeztünk 28-dik Maji. Nsgd leveleit megadtuk, de mind fel szakasztva. Ned tudja miért és mi is itten eléggé megmondottuk, elég az, hogy azokba idegen nem tekintett. Fabritius Uramnak meg nem adtuk még az levelet, mert az halálos ágyba fekszik. Mi mindedig magunk pénzén élünk, hanem ma mentünk először asztalhoz, most is még állandók nem vagyunk, mert az itt való rendet az successio aránt nem tudván az hazába senki, az mit el kellett volna követni, el nem követte senki. Tudniillik itt ilyen szokás vagyon, hogy mikor az alumnusok változnak, az előtt az méltóságokhoz [kell írni], onnan az kiktől commendaltatik az új alumnus, kell egy tiszteletes, de kitsin levelet írni, az melyet revocatoriának hívnak, az melyben megköszönyék eddig valókhöz tett kegyes jóakarattokat és a következők iránt is azont fentartani méltóztassanak, azt megkívánják s el sem kell mulni, ha az

alumniát fenn akarják tartatni. Ezt mi nem tudván, el mulattuk; tks regens uram ugyan minket bé botsátott az asztalhoz, de az nyáron asztal nem leszen, hanem pénzt szoktak adni az alumnusoknak, azt pedig addig ki nem adják nekünk, míg a revocatoria el nem jó. Mert regens uram többet nem tselekedhetik, hanem tsak amire bízattatott. Mi mingyárt írtunk professzor uraiméknak ez iránt, de még levelet nem vettünk. Kérjük azért Nsgdat, hogy ha még nem expediáltott ezen dolog, tovább ne késsék, mert máris költségünkben kiváltképpen én, exhaustálódttunk. Én nem tudom (magamról szóllok), hogy subsistallyak, mert engemet senki nem segített, hanem amit Szigeten éjjeli-nappali fáradságom által kerestem, az ott levő jó emberek között azzal jöttem s azt is már szintén elköltöttem az drága városban. Mi magunkat továbbra is Nsgd tapasztalt gratiájába alázatosan ajánlyuk és kérjük is alázatosan Nsgdt azon, hogy tovább is gratiose bennünket complutalni Nsgd méltóztassék, mik is az Nsgd parantsolatja szerint magunkat comportalni tisztünknek tartjuk, kiváltképpen pedig én, aki Isten után Nsdon kívül máshoz nem folyamodhatom. Kérem igen alázatosan Nsgdt, tégyen jól továbbra is én velem Nsgd.

Mi az Nsgd megvigasztaltatásáért, megáldattatásáért és egész grófi házáért, annak megoltalmaztatásáért jó Istenünket alázatosan imádjuk, mint hogy egyébben is Ngdnak hozzánk való gratiáját vissza nem fizethetjük, hanem tsak kívánsággal. Az Úr Isten minden bajos ügyéből végye ki Nsgdt és továbbra véletlen szomorúságtól oltalmazza.

Kívánják Nsdnak

alázatos alumnusi
Soofalvi Jósef
és *Dedki Sámuel.*

(Eredetije negyedréti formában, három oldalon, ugyanott.)

IDŐRENDI JEGYZÉK

Alább a Kolozsvárt, illetve Budapesten őrzött teljes levélanyag „abszolút kronológiáját” adjuk.

1699-ig minden levél címzettje — ha más nevet nem tüntetünk föl — Teleki Pál. (N. G. = Nagy Géza)

1695. szept. 6. Bécs: Zolányi Boldizsár — özv. Teleki Mihálynéhez	N. G. 1. sz.
1695. szept. 28. Boroszló: Zolányi Boldizsár — özv. Teleki Mihálynéhez	N. G. 2. sz.
1695. okt. 15. Odera-Frankfurt: Zolányi Boldizsár — özv. Teleki Mihálynéhez	N. G. 3. sz.
1695. dec. 9. Boroszló: Zentelki István	N. G. 4. sz.
1696. márc. 14. Gernyeszeg: Zentelki István	N. G. 5. sz.
1696. ápr. 10. Nagysajó: Csapai András	N. G. 6. sz.
1696. máj. 14. Nagysajó: Csapai András	N. G. 7. sz.
1699. aug. 20. Hosszútalu: Zentelki István	N. G. 8. sz.
1697. febr. 20. Franeker: Zolányi Boldizsár — özv. Teleki Mihálynéhez	N. G. 9. sz.
1697. márc. 19. Franeker: Csengeri P. Péter — özv. Teleki Mihálynéhez	N. G. 10. sz.
1697. ápr. 15. Losonc: Debreceni Ember Pál	N. G. 11. sz.
1697. máj. 14. Nagysajó: Csapai András	N. G. 12. sz.
1697. Franeker: Técsi János	N. G. 13. sz.
1697. aug. 19. Odera-Frankfurt: Vásárhelyi Mihály	N. G. 14. sz.
1697. okt. 14. Amszterdam: Zolányi Boldizsár — özv. Teleki Mihálynéhez	N. G. 15. sz.
1698. márc. 22. Odera-Frankfurt: Vásárhelyi Mihály	N. G. 16. sz.
1698. máj. 20. Gernyeszeg: Szilágyi Péter	N. G. 17. sz.
1698. máj. 21. Gernyeszeg: Szilágyi Péter	N. G. 18. sz.
1698. szept. 22. Tokaj: Técsi János	N. G. 19. sz.
1699. szept. 22. Odera-Frankfurt: Kökényesdi László	N. G. 20. sz.

1711-től minden levél címzettje — ha mást nem tüntetünk föl — Teleki Sándor.

1711. jún. 12.: Sorostély: Ifj. Pápai P. Ferenc	1. sz.	7
1711. Erdély: Ifj. Pápai P. Ferenc	2. sz.	8
1711. aug. 26. Miskolc: Ifj. Pápai P. Ferenc	3. sz.	9—10
1711. szept. 20. Bécs: Ifj. Pápai P. Ferenc	4. sz.	10—11
1711. nov. 12. Berlin: Ifj. Pápai P. Ferenc	5. sz.	11—12
1711. nov. 21. Berlin: Daniel Ernestus Jablonski	179. sz.	333—334
1711. dec. 10. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	6. sz.	12—14
1712. márc. 29. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	7. sz.	14—16
1712. jún. 10. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	8. sz.	16—18
1712. aug. 8. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	9. sz.	18—20
1712. szept. 13. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	10. sz.	20—22
1712. okt. 2. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	11. sz.	22—23

1712. okt. 24. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	12. sz.	23— 24
1713. febr. 12. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	13. sz.	24— 26
1713. márc. 1. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	14. sz.	27
1713. ápr. 24. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	15. sz.	28
1713. máj. 5. Enyed: Teleki Sándor, Id. Pápai Páriz Ferenc, Enyedi István, Kolozsvári István — folyamodvány	180. sz.	334—337
1713. júl. 25. Enyed: Enyedi István, Kolozsvári István, Id. Pápai P. Ferenc — Barthold Holtzfushoz	181. sz.	337—339
1713. júl. 30. Odera-Frankfurt: Szatmárnémeti András	134. sz.	273—274
1713. aug. 26. Berlin: Daniel Ernestus Jablonski	182. sz.	339—340
1713. aug. 29. Halle: Ajtai András	33. sz.	79— 81
1713. aug. 29., 30. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	16. sz.	29— 33
1713. okt. 8. Lipcse: Ifj. Pápai P. Ferenc	17. sz.	33— 34
1713. okt. 8. Lipcse: Ajtai András	34. sz.	81
1714. jan. 24. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	18. sz.	34— 36
1714. febr. 28. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	19. sz.	36— 38
1714. ápr. 26. Halle: Ajtai András	35. sz.	82— 84
1714. máj. 12. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	20. sz.	38— 40
1714. júl. 6. Odera-Frankfurt: Solymosi Sámuel	135. sz.	274—276
1714. júl. 14. Halle: Ifj. Pápai P. Ferenc	21. sz.	40— 42
1714. aug. 7. Eperjes: Déési Zsigmond	39. sz.	93— 94
1714. aug. 22. Berlin: Ifj. Pápai P. Ferenc	22. sz.	42— 43
1714. szept. 24. Bréma: Ifj. Pápai P. Ferenc	23. sz.	43— 44
1714. okt. 13. Nagyenyed: Ifj. Pápai P. Ferenc — Déési Zsigmondnak	49. sz.	112—113
1714. dec. 6. Hága: Ifj. Pápai P. Ferenc	24. sz.	44— 46
1714. Enyed: Id. Pápai Páriz Ferenc, Szigethi Gyula István — ajánlólevél	183. sz.	340—341
1715. jan. 3. Odera-Frankfurt: Kibédi András	47. sz.	109—110
1715. jan. 6. Leiden: Ajtai András	36. sz.	85— 87
1715. jan. 8. Hága: Ifj. Pápai P. Ferenc	25. sz.	47— 50
1715. jan. 15. Halle: Michael Alberti	184. sz.	341—343
1715. jan. 20. Odera-Frankfurt: Kibédi András	48. sz.	110—112
1715. jan. 20. Odera-Frankfurt: Solymosi Sámuel	136. sz.	276—277
1715. jan. 20. Odera-Frankfurt: Barthold Holtzfus	185. sz.	343—344
1715. márc. 23. Hága: Simon van Beaumont (Kópia) — a Holland Rendekhez	26. sz. m.	55— 56
1715. ápr. 7. Odera-Frankfurt: Kibédi András	49. sz.	112—113
1715. ápr. 17. Franeker: Déési Zsigmond	40. sz.	94— 95
1715. máj. 20. Leiden: Ifj. Pápai P. Ferenc	26. sz.	50— 56
1715. máj. 20. Leiden: Déési Zsigmond és Remethei János	41. sz.	95— 96
1715. máj. 25. Odera-Frankfurt: Kibédi András	50. sz.	114—115
1715. máj. 25. Odera-Frankfurt: Barthold Holtzfus	186. sz.	344—345
1715. júl. 1. Odera-Frankfurt: Kibédi András	51. sz.	115—116
1715. aug. 12. Franeker: Aszalai Sámuel	137. sz.	277—278
1715. szept. 4. Halle: Michael Alberti	187. sz.	345—347
1715. szept. 25., 26. London: Ifj. Pápai P. Ferenc	27. sz.	56— 62
1715. okt. 5. Lipcse: Felfalusi Mihály	57. sz.	127—128
1715. okt. 19. Halle: Felfalusi Mihály	58. sz.	128
1715. nov. 6. London: Ifj. Pápai P. Ferenc	28. sz.	64— 64
1715. nov. 27. Halle: Felfalusi Mihály	59. sz.	129
1715. dec. 14/25. London: Ifj. Pápai P. Ferenc	29. sz.	64— 66
1715. dec. 16. Odera-Frankfurt: Kibédi András	52. sz.	116—117
1716. jan. 10. Leiden: Déési Zsigmond	42. sz.	97
1716. jan. 10. Leiden: Remethei János	43. sz.	98

1716. febr. 22. Halle: Felffalusi Mihály	60. sz.	130
1716. márc. 1. London: Ajtai András	37. sz.	87—88
1716. márc. 3. Leiden: Déési Zsigmond és Remethei János	44. sz.	98—100
1716. márc. 14. London: Ifj. Pápai P. Ferenc	30. sz.	66—68
1716. márc. 15. Odera-Frankfurt: Kibédi András	53. sz.	118—119
1716. jún. 20. Halle: Felffalusi Mihály	61. sz.	131
1716. aug. 6. Gyulafehérvár: Enyedi István	69. sz.	143
1716. aug. 6. Nagyenyed: Enyedi István	70. sz.	144
1716. aug. 22. Nagyenyed: Id. Pápai P. Ferenc, Szilágyi Péter, Szigethi Gyula István — Barthold Holtzfushoz	188. sz.	347—349
1716. aug. 22. Nagyenyed: Id. Pápai Ferenc, Szilágyi Péter, Szigethi Gyula István — ajánlólevél	189. sz.	349—351
1716. aug. 29. Franeker: Kibédi András	54. sz.	119—120
1716. szept. 11. Odera-Frankfurt: Ruardus Andala	190. sz.	351—353
1716. szept. 13. Franeker: Aszalai Sámuel	138. sz.	278—280
1716. okt. 6. Halle: Felffalusi Mihály	62. sz.	132—133
1716. okt. 7. Halle: Michael Alberti	191. sz.	353—354
1716. okt. 10. Bécs: Enyedi István	71. sz.	144—146
1716. nov. 2. Boroszló: Enyedi István	72. sz.	146—147
1716. nov. 16. Leiden: Déési Zsigmond és Remethei János	45. sz.	100—103
1716. nov. 16. Odera-Frankfurt: Kibédi András	55. sz.	120—121
1716. nov. 17. Odera-Frankfurt: Enyedi István	73. sz.	147—149
1716. nov. 24. Halle: Felffalusi Mihály	63. sz.	133—134
1717. jan. 13. Bécs: Ajtai András	38. sz.	88—89
1717. jan. 28. Halle: Felffalusi Mihály	64. sz.	135
1717. jan. 30. Halle: Michael Alberti	192. sz.	354—355
1717. febr. 5. Odera-Frankfurt: Enyedi István	74. sz.	150—152
1717. febr. 19. Odera-Frankfurt: Kibédi András	56. sz.	122—123
1717. febr. 22. Odera-Frankfurt: Enyedi István	75. sz.	152—154
1718. ápr. 4. Halle: Michael Alberti	193. sz.	356—357
1717. ápr. 8. Odera-Frankfurt: Enyedi István	76. sz.	155—156
1717. máj. 12. Odera-Frankfurt: Enyedi István	77. sz.	156
1717. júl. 6. Nagyszeben: Bodoki Mihály	139. sz.	280
1717. júl. 18. Nagyszeben: Komáromi István	140. sz.	281
1717. júl. 24. Groningen: Déési Zsigmond	46. sz.	103—105
1717. aug. 15. Nagyenyed: Teleki Sándor, Nemes János, Szigethi Gyula István — megbízólevél	31. sz. m.	72—74
1717. okt. 9. Lipcse: Felffalusi Mihály	65. sz.	136
1717. okt. 9. Lipcse: Enyedi István	78. sz.	157—158
1717. nov. 22. London: Ifj. Pápai P. Ferenc	31. sz.	68—72
1717. nov. 22. Halle: Enyedi István	79. sz.	158—160
1718. márc. 5. Franeker: Bodoki Mihály	141. sz.	281—282
1718. márc. 24. Halle: Enyedi István	80. sz.	160—163
1718. ápr. 6. Halle: Enyedi István	81. sz.	163
1718. máj. 16. Odera-Frankfurt: M. Vásárhelyi Baba Ferenc	142. sz.	283—285
1718. máj. 31. Leiden: Pápai P. Imre	143. sz.	285—286
1718. jún. 29. Gernyeszeg: Bibarczfalvi O. László és K. Vásárhelyi András	144. sz.	286—287
1718. aug. 28. Halle: Enyedi István	82. sz.	163—166
1718. szept. 2. Leiden: Pápai P. Imre	145. sz.	287—288
1718. szept. 23. Franeker: Bodoki Mihály	146. sz.	288—289
1719. jan. 16. Halle: Enyedi István	83. sz.	167—168
1719. márc. 21. Franeker: Bibarczfalvi László	147. sz.	289—290
1719. ápr. 30. Halle: Enyedi István	84. sz.	168—170
1719. máj. 15. Jéna: Felffalusi Mihály	66. sz.	137—138

1719. máj. 27. Leiden: Pápai P. Imre	148. sz.	290—291
1719. júl. 11. Ajnácskő: Enyedi János	149. sz.	291
1719. aug. 11. Franeke: Bodoki Mihály	150. sz.	292—293
1719. szept. 1. Halle: Enyedi István	85. sz.	170—171
1719. szept. 24. Jéna: Felffalusi Mihály	67. sz.	138—139
1719. dec. 6. Leiden: Enyedi István	86. sz.	172—173
1720. ápr. 3. Franeke: Ruardus Andala	194. sz.	357—358
1720. máj. 5. Kendilóna: Csernátoni G. Dániel	91. sz.	185—186
1720. jún. 1. Odera-Frankfurt: Krizbai D. Mihály	151. sz.	293—294
1720. júl. 21. Gernyeszeg: Kovásznai Péter	152. sz.	294—295
1720. jún. 22. Bécs: Felffalusi Mihály	68. sz.	139—140
1720. aug. 28. Gernyeszeg: Nánási András	99. sz.	197
1720. okt. 25. Leiden: Enyedi István	87. sz.	173—175
1720. dec. 5. Felenyed: Nánási András	100. sz.	198—199
1720. dec. 6. Leiden: Kamarási Pál	153. sz.	295—296
1721. márc. 15. Franeke: Ruardus Andala	195. sz.	358—359
1721. ápr. 9. Leiden: Kamarási Pál	154. sz.	296—297
1721. jún. 9. Halle: Michael Alberti	196. sz.	359—360
1721. júl. 2. Bécs: Enyedi István	88. sz.	176—178
1721. júl. 15. Utrecht: Pataki Sámuel	155. sz.	298
1721. júl. 19. Bécs: Enyedi István	89. sz.	179—180
1721. júl. 21. London: Bethlen Imre	156. sz.	298—299
1721. aug. 23. Bécs: Enyedi István	90. sz.	180—181
1721. aug. 28. Odera-Frankfurt: Krizbai D. Mihály	157. sz.	299—300
1721. aug. 30. Franeke: Nánási András	101. sz.	200—201
1721. szept. 23. Leiden: Kamarási Pál	158. sz.	300—301
1721. okt. 8. Debrecen: Csernátoni G. Dániel	92. sz.	186—187
1721. nov. 21. Odera-Frankfurt: Csernátoni G. Dániel	93. sz.	187
1721. nov. 21. Odera-Frankfurt: Krizbai D. Mihály	159. sz.	302
1721. dec. 15. Odera-Frankfurt: Borosnyai L. János	160. sz.	302—303
1722. febr. 20. Odera-Frankfurt: Csernátoni G. Dániel — Vajna Miklóshoz	93. sz. m.	187—188
1722. máj. 15. Franeke: Nánási András	102. sz.	202—203
1722. jún. 4. Odera-Frankfurt: M. Vásárhelyi Baba Ferenc	161. sz.	303—304
1722. aug. 4. Gernyeszeg: Bikfalvi P. Zsigmond	162. sz.	304
1722. aug. 14. Sorostély: Gyulai Ferenc	163. sz.	305—306
1722. aug. 21. Leiden: Csernátoni G. Dániel	94. sz.	188—189
1722. nov. 22. Odera-Frankfurt: Borosnyai Nagy Márton	164. sz.	306—307
1722. dec. 1. Nagyenyed: Szilágyi Sámuel	105. sz.	209
1723. márc. 25. Odera-Frankfurt: Vásárhelyi P. Mihály	165. sz.	308
1723. júl. 21. Gernyeszeg: Vajna Miklós	122. sz.	245
1723. júl. 24. Gernyeszeg: Vajna Miklós	123. sz.	246
1723. aug. 18. Debrecen: Vajna Miklós	124. sz.	246—247
1723. okt. 20. Odera-Frankfurt: Nánási András	103. sz.	203—204
1723. okt. 24. Franeke: Bikfalvi Zsigmond	166. sz.	309
1723. okt. 28. Leiden: Csernátoni G. Dániel	95. sz.	189—192
1723. nov. 7. Franeke: Vajna Miklós	125. sz.	247—248
1724. febr. 8. Zürich: Zágoni Gábor	167. sz.	310—311
1724. ápr. 4. Franeke: Vajna Miklós	126. sz.	248—250
1724. ápr. 19. Bethlenszentmiklós: Bethlen József — Bikfalvi Zsigmondnak	166. sz. m.	309—310
1724. szept. 1. Franeke: Vajna Miklós	127. sz.	250—251
1724. nov. 6. Drezda: Teleki József és Teleki Ádám	168. sz.	312
1724. nov. 6. Drezda: Gyulai Ferenc	169. sz.	313

1724. nov. 8. Leiden: Csernátoni G. Dániel	96. sz.	192—193
1725. márc. 26. Leiden: Csernátoni G. Dániel	97. sz.	193—194
1725. máj. 28. Leiden: Csernátoni G. Dániel	98. sz.	194
1726. febr. 13. Bécs: Ifj. Pápai P. Ferenc	32. sz.	74—76
1727. ápr. 7. Odera-Frankfurt: Huszti András	170. sz.	313—315
1727. okt. 22. Utrecht: Lészfalvi József	171. sz.	315—316
1727. dec. 6. Odera-Frankfurt: Huszti András	172. sz.	317—318
1728. júl. 10. Franeker: Pókai Benjamin	173. sz.	318—320
1729. júl. 28. Utrecht: Szathmári Pap Zsigmond — Teleki Pálhoz	N. G. 21. sz.	
1728. ősz: Szilágyi Sámuel	106. sz.	210—211
1728. dec. 7. Huszt: Nánási András	104. sz.	205—206
1728. dec. 14. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	107. sz.	212—214
1728. dec. 14. Odera-Frankfurt: Huszti András	174. sz.	320—321
1729. jún. 28. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	108. sz.	214—216
1729. aug. 3. Szeben: Székelyhídi N. Mihály	128. sz.	255—257
1729. dec. 4. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	109. sz.	216—218
1730. ápr. 8. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	110. sz.	218—220
1730. aug. 12. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	111. sz.	221—223
1730. aug. 13. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	112. sz.	223
1730. dec. 30. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	113. sz.	224—225
1731. szept. 1. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	114. sz.	226
1731. okt. 5. Halle: Székelyhídi N. Mihály	129. sz.	257—261
1731. nov. 16. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	115. sz.	227—228
1732. márc. eleje: Szilágyi Sámuel	116. sz.	228—230
1732. márc. 24. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	117. sz.	230—233
1732. ápr. 8. Halle: Gyulai Ferenc	175. sz.	322—323
1732. máj. 6. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	118. sz.	233—234
1732. máj. 6. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel — Teleki Lászlóhoz	118. sz. m.	235
1732. júl. 4. Halle: Székelyhídi N. Mihály	130. sz.	262—263
1732. júl. 30. Halle: Székelyhídi N. Mihály	131. sz.	263
1732. aug. 4. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	119. sz.	235—238
1732. aug. 4. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	120. sz.	239—240
1732. nov. 2. Odera-Frankfurt: Szilágyi Sámuel	121. sz.	240—241
1733. febr. 4. Halle: Székelyhídi N. Mihály	132. sz.	264—265
1733. máj. 20. Kolozsvár: M. Vásárhelyi Baba Ferenc	176. sz.	323—325
1738. júl. 4. Leiden: Sófalvi József és Deáki Sámuel — Teleki Ádámhoz	N. G. 22. sz.	
1740. márc. 24. Odera-Frankfurt: Técsi Dániel	177. sz.	326—327
1741. jan. 3. Utrecht: Székelyhídi N. Mihály	133. sz.	265—269
1750. aug. 25. London: Mező János	178. sz.	327—328
1750. aug. 25. London: Mező János — Teleki Annának	178. sz. m.	328—329
1750. aug. 25. London: Mező János — Ötvös Máriának	178. sz. m.	330